

LETNO POROČILO 2013

Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji
DARS d.d.

Ljubljana, april 2014

VSEBINA

POSLOVNO POROČILO	5
RAČUNOVODSKO POROČILO	67

Počivališče
Ravne

500 m

POSLOVNO
POROČILO

VSEBINA

POSLOVNO POROČILO

PISMO UPRAVE	8
POROČILO O DELU NADZORNEGA SVETA ZA LETO 2013	14
PODATKI O DRUŽBI IN KLJUČNI POSLOVNI PODATKI	16
POSLANSTVO, VIZIJA, VREDNOTE IN STRATEŠKE USMERITVE, POLITIKA INTEGRIRANEGA SISTEMA VODENJA	20
AVTOCESTE IN HITRE CESTE V RS TER PROMETNE OBREMENITVE	22
POMEMBNI POSLOVNI DOGODKI V POSLOVNEM LETU 2013	27
POSLOVNA TVEGANJA	29
FINANČNA TVEGANJA	32
ANALIZA POSLOVANJA	34
POSLOVNE AKTIVNOSTI DRUŽBE	36
Cestninjenje	36
Vzdrževanje avtocest	38
Upravljanje	39
Investicije	41
VLAGANJA V RAZVOJ IN OBNAVLJANJE AVTOCEST	46
AKTIVNOSTI DRUŽBE NA PODROČJU RAZISKAV IN RAZVOJA	48
INTEGRIRANI SISTEM VODENJA	49
NOTRANJA REVIZIJA	50
DRUŽBENA ODGOVORNOST	51
Promet in skrb za varnost	51
Ravnanje z okoljem	54
Upravljanje človeških virov	56
Zadovoljstvo uporabnikov in komuniciranje	59
PRIČAKOVAN RAZVOJ DRUŽBE	61
DOGODKI PO DATUMU SESTAVITVE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV	61
IZJAVA O UPRAVLJANJU DARS D. D.	62

KRATICE

ABC	Avtomatsko brezgotovinsko cestninjenje
AC	Avtocesta
AUKN	Agencija za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije
CP	Cestninska postaja
DARS d. d.	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d. d.
DPN	Državni prostorski načrt
DRSC	Direkcija Republike Slovenije za ceste
EBITDA	Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization
ECS	Elektronski cestninski sistem
ITS	Inteligentni transportni sistemi
Koncesijska pogodba	Koncesijska pogodba za upravljanje in vzdrževanje avtocest v Republiki Sloveniji
MMP	Mednarodni mejni prehod
MZIP	Ministrstvo za infrastrukturo in prostor
NPIA	Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji
PGD	Projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja
PIC	Prometno-informacijski center za državne ceste
PLDP	Povprečni letni dnevni promet
PPT	Prosti prometni tok
PZI	Projekt za izvedbo
R3	Motorna vozila z dvema ali tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov, in skupine vozil z dvema ali tremi osmi, pri katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3.500 kilogramov.
R4	Motorna vozila z več kot tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov, in skupine vozil z več kot tremi osmi, pri katerih največja dovoljena masa vlečnega vozila presega 3.500 kilogramov.
RS	Republika Slovenija
SNVP	Sistem za nadzor in vodenje prometa
SOD	Slovenska odškodninska družba d. d.
SRS	Slovenski računovodski standardi 2006
ZDARS	Zakon o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (ZDARS-UPB1) (Uradni list RS, št. 20/2004)
ZDARS-1	Zakon o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 97/2010-ZDARS-1)
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) (Uradni list RS, št. 65/2009-UPB3, 83/2009)
ZJN	Zakon o javnem naročanju
ZUJF	Zakon o uravnoteženju javnih financ (Ur. list RS, št. 40/2012)

PISMO UPRAVE

Uvod

Poslovno leto 2013 je za družbo DARS d. d. pomenilo leto sprememb in konsolidacije na različnih področjih zaradi prilagajanja aktualnim gospodarskim razmeram doma in v tujini. Strateški cilj družbe DARS je postati stabilen upravljavec, ki bo s prihodki od cestnin in drugimi prihodki zagotavljal trajnosten razvoj družbe, njeno dolgoročno, stabilno in družbeno odgovorno poslovanje ter varno uporabo avtocestnega omrežja. Da bi zagotovili uspešno rast, razvoj in doseganje ciljev družbe DARS d. d., smo v začetku leta 2013 družbo reorganizirali, da bi jo preoblikovali v aktivnega upravljavca avtocestnega sistema v državi, in konec leta uvedli sistem vodenja, skladen s cilji. Prvič odkar obstaja, je družba na podlagi ciljnega vodenja sprejela Poslovni načrt za leto 2014, ki temelji na kazalnikih delovanja po posameznih področjih in optimizaciji vseh stroškov poslovanja ter uvajanju novih projektov in izboljšav na različnih področjih.

Ker je naš cilj uravnoteženo izpolnjevanje zahtev vseh naših deležnikov, bomo skozi sistem vodenja postopoma razvili učinko-

vite kazalnike in merila, ki bodo omogočili transparentno spremljanje in usmerjanje vseh naših prizadevanj.

Poslovne aktivnosti družbe

Cestninjenje

Cestninjenje vozil je v letu 2013 potekalo na ustaljen način, v dveh ločenih cestninskih sistemih (za vozila do in nad 3,5 tone največje dovoljene mase). Tako smo ustvarili 305,3 mio EUR prihodka, od tega 166,3 mio EUR (6,36 % več kot v letu 2012) s cestninjenjem tovornih vozil in 139,0 mio EUR (0,3 % več kot v predhodnem letu) s prodajo vinjet.

V letu 2013 smo se veliko ukvarjali z oblikovanjem nove cenovne politike, ki bo dolgoročno zagotovila finančno vzdržnost in odplačilo dolga družbe DARS d. d. V mesecu oktobru sta bili s sklepom vlade potrjeni podražitev cestnine za kilometer prevozne razdalje za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3,5 tone, in s tem povezana sprememba cenika cestnine, z višjimi cenami cestnine in spremenjenimi pogoji za popuste in rabate. Pozitiven vpliv

na prihodke družbe imajo tudi nove, višje cene vinjet, ki so v veljavi od 1. 12. 2013 dalje, ter uvedba novega cestninskega razreda za dvosledna vozila.

ECS

Izvršeno je bilo javno naročilo za vzpostavitev in delovanje elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku na avtocestah in hitrih cestah s financiranjem v obdobju 10 let, vendar ga je Državna revizijska komisija razveljavila. DARS je nato začel pripravljati spremembe razpisne dokumentacije, predvsem z vidika optimalnega modela financiranja projekta.

Vzdrževanje

Redna vzdrževalna dela avtocest izvajamo tako, da povzročajo čim manj motenj v prometu in potekajo v času najmanjših prometnih obremenitev na posameznem odseku, ter s skrbjo za urejenost, preglednost in varnost avtocest in hitrih cest. Kljub temu pa zaradi gostega osebnega in tranzitnega tovornega prometa izvajanje vzdrževalnih del pomeni oviro za uporabnike. Po drugi strani je prav vse gostejši promet vzrok za

čedalje obsežnejša vzdrževalna dela in obnove. Dnevna vzdrževalna dela načrtujemo za čas zunaj prometnih konic, ob upoštevanju povprečnega letnega dnevnega prometa na posameznem avtocestnem odseku. Področje rednega vzdrževanja je preko pogodb izvedlo najnujnejše krpanje vozišča; tega dela je bilo v letu 2013 več kot v preteklih letih.

Upravljanje

V letu 2013 je bilo na novo uvedeno področje upravljanja, ki združuje upravljanje, vodenje prometa in prometne varnosti, upravljanje z vsem premoženjem družbe DARS, cestno infrastrukturo in napravami ter vsemi nepremičninami.

Za kakovostnejše vzdrževanje in pripravo večletnih vzdrževalnih načrtov smo v letu 2013 v zaključno fazo pripeljali sistem gospodarjenja z vozišči, začeli smo izvajati pregledne objekte, predvsem predorov, monitoring hrupa idr., kar bo predstavljalo podlago za vzpostavitev sistema gospodarjenja tudi z drugimi objekti. Začeli smo uvajati nekatere projekte za optimizacijo stroškov porabe električne energije in elektro-strojnega vzdrževanja.

Na področju investicij v elektro-strojno opremo smo se osredotočili predvsem na prometno varnost, tako pri izpolnjevanju zahtev evropske direktive o varnosti v predorih kot tudi pri povečanju splošne prometne varnosti. Zaključili smo izvedbo videonadzora v predoru Karavanke, izdelani so bili projekti za javno naročilo sanacije prezračevalnega sistema v predoru Karavanke, ki ga izvajamo skupaj z Asfinagom, pripravljena je bila tudi druga projektna dokumentacija za preureditev predorskih sistemov.

Da bi se bolj usmerili k uporabniku, prometni varnosti in družbeni odgovornosti ter da bi zagotovili pogoje za varno uporabo cest, s katerimi upravljamo, smo izvajali različne aktivnosti, kot so postavitve protihrupnih in varnostnih ograj in naletnih mehov – blažilnikov trkov.

Investicije

DARS d. d. je v letu 2013 skladno s poslovnim načrtom organiziral in vodil projekte gradnje in obnove avtocestnih odsekov.

Na področju prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor je v letu 2013 pote-

kala priprava za deset državnih prostorskih načrtov. Za državno cesto na odseku Velenje jug–Slovenj Gradec je bila v septembru sprejeta Uredba o državnem prostorskem načrtu. V postopkih umeščanja avtocest in hitrih cest v prostor smo v okviru svojih pristojnosti sodelovali z javnostjo in uporabniki ter tako prispevali k uveljavitvi rešitev, ki so družbeno sprejemljive.

Na področju projektiranja se je v letu 2013 začela izdelava projekta za izvedbo avtocestnega odseka Draženci–MMP Gruškovje. Zanj smo pridobili sofinanciranje iz evropskih sredstev TEN-T, Evropska komisija pa je sprejela sklep o dodelitvi finančne pomoči za izdelavo projekta za izvedbo. Izdelan in predan v recenzijo je bil tudi projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja za polni priključek Šmarje - Sap.

Izvajanje zaključnih del na posameznih avtocestnih odsekih so tudi v letu 2013 spremljale številne težave, predvsem zaradi stečajev ali likvidnostnih težav slovenskih gradbenih podjetij. Kljub temu smo pospešeno zaključevali odpravljanje pomanjkljivosti in izvajali druge aktivnosti za dokončanje projektov.

Prvič odkar obstaja, je družba na podlagi ciljnega vodenja sprejela Poslovni načrt za leto 2014, ki temelji na kazalnikih delovanja po posameznih področjih in optimizaciji vseh stroškov poslovanja ter uvajanju novih projektov in izboljšav na različnih področjih.

V letu 2013 je bilo obnovljenih 10,7 kilometra vozišč, izvedene štiri delne obnove premostitvenih objektov ter realizirana večina načrtovanih manjših investicijskih del.

Nadaljevala se je gradnja odseka Koper–Izola s predorom Markovec, ki pa predvsem zaradi insolventnosti in uvedbe stečajnih postopkov izvajalcev v letu 2013 ni bila dokončana. Dokončati je treba še vsa gradbena dela ter elektro-strojno opremo predora in trase odseka.

V sklopu projekta Graditev protihrupnih ograj na petih avtocestnih odsekih v RS, ki je vključen v dopolnjeni Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za sofinanciranje s sredstvi kohezijskega sklada, je bila v letu 2013 v celoti izvedena protihrupna zaščita odseka Malence–Šmarje – Sap; gradnja se je začela tudi na odseku Unec–Postojna. V tem letu so bili izpeljani tudi vsi drugi postopki za oddajo del, kar omogoča nadaljevanje realizacije projekta v naslednjem letu.

Mednarodno sodelovanje

Priložnosti vidimo tudi v trženju lastnega

znanja in izkušenj. Kot uveljavljen avtocestni upravljavec v evropskem prostoru lahko svoje znanje in izkušnje prenašamo upravljavcem avtocest v Bosni in Hercegovini, na Hrvaškem in v Srbiji ter tako istočasno odpiramo možnosti prodora na nove trge različnim slovenskim podjetjem. Kot podlaga za tovrstno sodelovanje je bil v septembru 2013 že podpisan Memorandum o sodelovanju med DARS d. d. in Javnim podjetjem Autoceste Federacije Bosne in Hercegovine.

Hčerinske družbe

Za učinkovitejše trženje optičnega omrežja ob avtocesti je družba DARS oktobra 2013 ustanovila hčerinsko družbo DELKOM, trženje elektronskih komunikacij, projektiranje in svetovanje d. o. o., ki se bo lažje prilagajala spreminjajočim se tržnim razmeram in ponudbi novih storitev elektronskih komunikacij. Dejavnost družbe DELKOM je trženje elektronskih komunikacij in čim boljše izkoriščanje viškov kapacitet. Družba DARS d. d. želi tako pridobiti dodatne prihodke, ki jih bo namenila za odplačilo svojih obveznosti.

Analiza poslovanja

Kljub zaostrenim gospodarskim razmeram je celoten prihodek DARS d. d. v letu 2013 znašal 328 milijonov evrov in je bil za tri odstotke večji od prihodkov, ustvarjenih v letu 2012. Na povečanje celotnih prihodkov so vplivali predvsem drugi večji poslovni prihodki ter večji prihodki od cestninjenja osebnih in tovornih vozil.

Odhodki družbe so v letu 2013 znašali 271 milijonov evrov, kar je pet odstotkov manj kot v letu 2012; to je rezultat sprejetih ukrepov za racionalizacijo stroškov poslovanja družbe DARS. V strukturi odhodkov največji, 55-odstotni delež zavzema amortizacija, medtem ko finančni odhodki predstavljajo 19-odstotni delež.

Sodelovanje vseh zaposlenih in vodstva družbe pri aktivnostih, kot so povečevanje kakovosti storitev, reorganizacija, pridobivanje dodatnih prihodkov, zmanjševanje stroškov, reprogramiranje finančnih obveznosti, je poleg rekordnega dobička vplivalo tudi na bistveno nižje stroške. Tako je bil EBITDA (gibanje čistih prihodkov od prodaje ter izida pred obrestmi, davki in odpisi vrednosti) v primerjavi z letom 2012

višji za 4 odstotke, medtem ko je čisti dobiček družbe za leto 2013 znašal 47 milijonov evrov in je bil v primerjavi s poslovnim izidom enakega obdobja leta 2012 višji za kar 93 odstotkov. V primerjavi s sorodnimi podjetji v sosednjih državah družba DARS d. d. dosega najnižje stroške materiala, storitev in dela na tekoči kilometer avtocest.

Odplačilo dolga

V letu 2013 se je za družbo začelo obdobje obsežnejšega odplačevanja glavnih kreditov, namenjenih za intenzivno gradnjo in obnovo v preteklih letih. Že v predhodnem letu smo upravljanje dolga opredelili kot eno glavnih aktivnosti družbe za doseganje cilja družbe DARS, da samostojno odplačuje oz. poravnava vse svoje finančne obveznosti, ki so 100-odstotno zavarovane s poroštvom Republike Slovenije. V letu 2013 je družba odplačala glavnico v višini 142,6 milijona evrov in obresti v višini 51,5 milijona evrov. Skupni dolg družbe je 31. decembra 2013 znašal 2.795,6 milijona evrov.

Zaradi naraščajočih finančnih obveznosti družbe, ki jih predstavlja odplačevanje

kreditov v naslednjih letih, smo se v letu 2013 z bankami posojilodajalkami začeli dogovarjati o reprogramiranju obveznosti v skupni vrednosti 202 mio EUR. Del tega v vrednosti 97 mio EUR je že pogodbeno dogovorjen, za preostanek so dogovori v zaključni fazi.

DARS d. d. je že pripravil in pristojnim ministrom v usklajevanje posređoval predlog Krovnega zakona za prestrukturiranje dolga. Cilj predlaganega zakona je omogočiti družbi DARS d. d. aktivno upravljanje z obstoječim dolgom, prestrukturiranje kreditnega portfelja ter pravočasno zagotovitev vseh potrebnih virov sredstev za pokrivanje zapadlih obveznosti iz obstoječega dolga. Predvsem gre za upravljanje ročnosti in cene virov. Republika Slovenija še naprej obdrži mehanizem nadzora nad zadolževanjem družbe DARS d. d., vendar se s sprejetjem Krovnega zakona za prestrukturiranje dolga DARS d. d. izogne vsakokratnemu dolgotrajnemu postopku sprejemanja posameznih poroštenih zakonov za prestrukturiranje dolga v Državnem zboru.

ISO-standard, ravnanje z okoljem

Na področju trajnostnega razvoja ter ohranjanja in varovanja okolja smo nadaljevali izvajanje sprejetega sistema ravnanja z okoljem ISO 14001, ki celovito ureja obvladovanje okoljskih vidikov poslovanja družbe, od zmanjševanja količine odpadkov in racionalne rabe energentov, aktivnega spremljanja naših dejavnosti tudi z vidika varovanja okolja, do spremljanja in izvajanja okoljske zakonodaje ter izobraževanja zaposlenih za bolj ekološko delovanje. V letu 2013 je bil uspešno uveden sistem varnosti in zdravja pri delu po zahtevah standarda OHSAS 18001: 2007 in integriran v obstoječi sistem vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem, kar je potrdila zunanja neodvisna akreditirana institucija.

Prometna varnost

Vidik prometne varnosti našega uporabnika je tema, ki smo ji v letu 2013 namenili pomembno vlogo. Dodatno osveščanje uporabnikov o pravilni, varni uporabi AC se izkazuje v zmanjševanju števila žrtev in večji pretočnosti avtocest. V letu 2013 smo upravljali z več kot še enkrat večjim omrežjem

avtocest in hitrih cest kot v letu 2001, dosegli pa smo 20-odstotno zmanjšanje števila mrtvih v prometnih nesrečah (16). Prav tako nam je uspelo zagotoviti manj zastojev, kot jih je bilo v letu 2012, čeprav je bil prometni tok v porastu. Večkrat smo izločili tovorni promet zaradi večjih snežnih padavin doma in v tujini in omejili promet zaradi burje. Z uvedbo začasnega glavnega nadzornega centra smo uspešno izpeljali ukrepe nacionalnega upravljanja prometa v koordinaciji s sosednjimi državami. V Prometno-informacijskem centru za državne ceste, ki je organiziran v okviru družbe DARS d. d., smo sprejeli 47 % več klicev kot leto prej, kar kaže na aktivno vlogo na področju nacionalnega obveščanja o stanju prometa na cestah. Uspešno smo zaokrožili preventivno akcijo Reši življenje, ki govori o pravilnem razvrščanju na avtocesti v primeru prometne nesreče.

Zadovoljstvo uporabnikov in komuniciranje

Družba DARS d. d. je tudi v letu 2013 posvečala pozornost sprejemanju ukrepov za povečanje zadovoljstva uporabnikov avtocest in hitrih cest. Na podlagi merjenja

zadovoljstva uporabnikov, ki smo ga izvedli aprila 2013, smo ugotovili večje zadovoljstvo, izmerjena ocena pa je bila 3,64 (najvišja možna ocena 5). Družba DARS d. d. medijem in širši javnosti zagotavlja celovit in ažuren dostop do informacij v medijskem središču na spletni strani družbe www.dars.si, kjer so objavljene zanimive in koristne informacije, video- in fotogalerija, predstavitev področja vzdrževanja in cestninjenja. V preteklem letu je bilo komuniciranje z javnostjo vzpostavljeno tudi na družbenih omrežjih, kot so Twitter, Facebook in YouTube. Prek njih obveščamo predvsem o dogodkih v prometu in različnih akcijah, tudi medijskih, ter si prizadevamo za dvig zavedanja o pomenu prometne varnosti. Družba DARS, ki je zaradi svoje vloge in delovanja močno vpeta v širše družbeno okolje, deluje in ravna kot družbeno odgovorna družba, zato se zavedamo odgovornosti, ki jo imamo do ljudi in okolja, v katerem delujemo.

Zaključek

V družbi DARS d. d. smo se s strateškimi koraki in aktivno vlogo vseh zaposlenih iz dosedanje vloge graditelja začeli usmerjati v

vlogo aktivnega upravljavca avtocest. 40 let od prvega avtocestnega odseka, 20 let od ustanovitve Darsa, umeščenost v evropsko družino upravljavcev in vzdrževalcev avtocest in hitrih cest so podlaga, ki nas nesporno umešča v prostor priložnosti za napredek, zagotavljanja udobja in varnosti uporabnika ter izkoriščanja novih izzivov na trgu z namenom povečevanja prihodkov družbe.

Leto 2013 je bilo zaznamovano s spremembo strateške usmerjenosti družbe, saj želi postati stabilen upravljavec, ki bo s prihodki od cestnin in drugimi prihodki zagotavljal trajnosten razvoj družbe, njeno dolgoročno, stabilno in družbeno odgovorno poslovanje ter varno uporabo avtocestnega omrežja. To je po eni strani zahtevalo spremenjeno gospodarsko in družbeno okolje, na drugi strani pa upravičene zahteve uporabnikov slovenskih hitrih cest in avtocest po varni, pretočni, kakovostno upravljani in vzdrževani cesti.

Rezultati poslovanja družbe v letu 2013 dokazujejo trud vodstva in zaposlenih, vložen v reorganizacijo, pridobivanje dodatnih prihodkov, zmanjševanje stroškov in reprogramiranje finančnih obveznosti.

Poleg rekordnega dobička beležimo bistveno nižje stroške.

Ker se zavedamo večjih finančnih obremenitev uporabnikov avtocest in hitrih cest, smo v preteklem letu proaktivno pristopili k pridobivanju dodatnih prihodkov, in sicer z izkoriščanjem lastnega znanja, izkušenj in infrastrukture, s katero razpolagamo.

Trend rasti prihodkov, čistega poslovnega izida in padanja odhodkov ter stroškov DARS d. d. ob hkratnem trendu rasti pri-

hodkov in padanja stroškov in odhodkov na kilometer avtocest so okvirni rezultati, ki kažejo, da gremo v pravo smer.

Poslanstvo družbe ni samo skrb za družbeno odgovorno in učinkovito gradnjo, upravljanje in vzdrževanje avtocestnih in drugih infrastrukturnih omrežij v Republiki Sloveniji, temveč tudi zagotavljanje pogojev za njihovo varno uporabo in povečevanje osredotočenosti na uporabnika.

Za optimalno poslovanje in dolgoročno rast

ter razvoj družbe sistematično razvijamo strateška partnerstva z deležniki. Pri tem nas vodijo stalno iskanje in razvijanje pozitivnih oblik dolgoročnega, korektnega in vzajemnega sodelovanja z različnimi deležniki ter proaktivno in redno komuniciranje z deležniki.

Varen in zadovoljen uporabnik je cilj, ki mu družba ne sledi zgolj z izvajanjem načrtovanih ukrepov, temveč pomeni vizijo in poslanstvo družbe DARS d. d. tako v sedanjosti kot v prihodnosti.

Tine Svoljšak

član uprave

mag. Matjaž Knez

predsednik uprave

Franc Skok

član uprave

POROČILO O DELU NADZORNEGA SVETA ZA LETO 2013

1. Sestava nadzornega sveta DARS d. d.

V skladu s točko 7.3.1 Statuta DARS d. d., sprejetega 14. marca 2011, nadzorni svet DARS d. d. sestavlja šest članov. Dva člana nadzornega sveta sta predstavnika zaposlenih.

V letu 2013 so nadzorni svet sestavljali naslednji člani:

- Vito Meško, član – predstavnik zaposlenih od 29. aprila 2004;
- Marjan Sisinger, član – predstavnik zaposlenih od 1. maja 2012;
- Dušan Hočevnar, član od 25. maja 2012, predsednik od 7. junija 2012;
- Ivan Križnič, član od 25. maja 2012, namestnik predsednika od 7. junija 2012;
- mag. Silva Savšek – članica od 25. maja 2012;
- Robert Čehovin – član od 25. maja 2012.

2. Delovanje nadzornega sveta

Člani nadzornega sveta DARS d. d. pri svojem delu upoštevamo Etični kodeks Združenja nadzornikov Slovenije in spoštujemo njegova načela.

Nadzorni svet DARS d. d. se je v letu 2013 sestel na trinajstih rednih sejah, imel eno dopisno sejo in dve izredni seji.

Člani so se redno udeleževali sej, kar dokazuje podatek, da so bili na vseh sejah prisotni vsi člani nadzornega sveta.

Člani so na sejah aktivni in sodelujejo v razpravah s ciljem, da se vsa morebitna različna stališča pojasnijo in uskladijo do stopnje, ko so strokovno, zakonsko in strateško usklajena. Usklajenost delovanja nadzornega sveta ilustrira podatek, da so bili v letu 2013 vsi sklepi sprejeti soglasno. Razprave so dokaz, da se člani sveta temeljito pripravijo na seje, saj v nasprotnem primeru ne bi mogli aktivno in strokovno sodelovati pri obravnavi posameznih točk dnevnega reda.

Nadzorni svet DARS d. d. je v skladu s točko 7.3.7 Statuta DARS d. d. dal eno soglasje na posle v posamični vrednosti nad 2,5 milijona evrov. Na podlagi sklepa nadzornega sveta iz leta 2010, da je potrebno tudi za sklenitev aneksa k pogodbi, h kateri je nadzorni svet že dal soglasje, ponovno pridobiti soglasje nadzornega sveta, čeprav je vrednost aneksa manjša od 2,5 milijona evrov, je nadzorni svet v letu 2013 dal dvajset soglasij. V skladu z določili statuta DARS d.d. je dal nadzorni svet soglasje k devetim izborom najugodnejšega ponudnika.

Na marčevski seji so se člani nadzornega sveta seznanili s predstavitvijo uvedbe ECS v PPT in postopki, ki so skladno s sklepom Vlade RS v juniju 2012 potekali v zvezi s tem.

Na aprilski seji se je nadzorni svet seznanil s poslovnim načrtom o ustanovitvi hčerinske družbe DELKOM, trženje elektronskih komunikacij, projektiranje in svetovanje d.o.o. Na isti seji se je seznanil z letnim planom službe za notranjo revizijo za leto 2013 in poročilom o delu službe za notranjo revizijo za leto 2012.

Na naslednji aprilski seji je nadzorni svet sprejel poročilo o rezultatih preverjanja Letnega poročila družbe za leto 2012 s predlaganimi spremembami ter na podlagi 272. in 282. člena Zakona o gospodarskih družbah in tč. 7.3.7 Statuta DARS d. d. obravnaval revidirano Letno poročilo DARS d. d. za leto 2012. Po potrditvi Letnega poročila za leto 2012 je nadzorni svet predlagal skupščini razrešnico upravi in nadzornemu svetu. Prav tako je nadzorni svet sprejel sklep, da predlaga skupščini družbe, da skladno z 230. in 293. členom Zakona o gospodarskih družbah odloča o bilančnem dobičku in ga v celoti nameni za druge rezerve iz dobička.

Na majski seji je nadzorni svet dal soglasje k reprogramiranju poslovnega načrta DARS d. d. za leto 2013.

Na julijski seji se je nadzorni svet seznanil z delom uprave in ga je ocenil kot uspešnega.

Na avgustovski seji se je nadzorni svet seznanil z nerevidiranim polletnim poročilom za obdobje januar–junij 2013 ter dal soglasje k pravilniku o organiziranosti DARS d. d. Nadzorniki DARS d. d. so se seznanili tudi z nujnimi spremembami cenovne politike na področju cestninjenja, ki jih je družba mesec pred tem posredovala v obravnavo in soglasje pristojnim državnim organom.

Nadzorni svet je na septembrski seji dal soglasje k osnutku pogodbe o poslovnem sodelovanju in ureditvi medsebojnih razmerij s hčerinskim podjetjem DELKOM, trženje elektronskih komunikacij, projektiranje in svetovanje d.o.o..

Nadzorni svet se je sproti seznanjal s poročili o obsegu del na posameznih odsekih, ločeno po osnovnih pogodbah in aneksih, poročili o obnavljanju in vzdrževanju, zahtevki za revizijo postopkov javnega naročanja in poročili o sklenjenih finančnih poslih, vrednih več kot 2,5 mio evrov.

Nadzorni svet DARS d. d. ocenjuje, da sta uprava DARS d. d. in nadzorni svet DARS d. d. v letu 2013 delovala dobro in v korist družbe.

Tekoče se je seznanjal tudi z aktivnostmi družbe za večjo pretočnost prometa, varnost na avtocestah in pridobivanje dodatnih prihodkov, tudi na področju mednarodnega sodelovanja s tujimi upravljavci (na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini ter Srbiji), z delovanjem nove, neodvisne družbe DELKOM ter s kadrovskimi poročili in poročili o varnosti in zdravju pri delu.

2.1. Komisije nadzornega sveta DARS d. d.

Revizijska komisija

Nadzorni svet je v juniju 2012 imenoval nove člane revizijske komisije. Delo komisije koordinira predsednica, mag. Silva Savšek. Predsednica in njen namestnik prihajata iz vrst nadzornega sveta, tretja članica, mag. Silva Jamnik, pa je izvedenska članica, izbrana iz registra strokovnjakov, ki ga objavlja Slovenski inštitut za revizijo.

V letu 2013 se je revizijska komisija sestala na desetih rednih sejah in eni izredni seji.

Komisija nadzornega sveta za kadrovske zadeve in vrednotenje uprave

Konec novembra 2012 je bila ustanovljena kadrovska komisija. Za predsednika komisije je bil imenovan g. Ivan Križnič

V letu 2013 se je komisija sestala na 6 rednih sejah.

2.2. Organizacija dela

Nadzorni svet DARS d. d. ima v skladu s poslovníkom sekretarko nadzornega sveta, ki je iz vrst zaposlenih in je za delo, ki ga opravlja za nadzorni svet, odgovorna izključno predsedniku nadzornega sveta. Sekretarka koordinira delo nadzornega sveta in njegovih komisij, skrbi za to, da strokovne službe DARS d. d. pravočasno pripravijo gradivo za seje nadzornega sveta in njegove komisije, ter opravlja druge naloge, določene v Poslovníku nadzornega sveta.

Nadzorni svet se največkrat sestaja na izpostavi DARS d. d. v Ljubljani. Kadar je zaradi obravnave določene tematike potreben ogled na terenu, se nadzorni svet sestane na terenu.

Tak način dela zagotavlja optimalno učinkovitost delovanja nadzornega sveta.

V začetku leta 2013 je nadzorni svet izvedel postopek vrednotenja učinkovitosti.

3. Potrditev Letnega poročila in predlog uporabe bilančnega dobička za leto 2013

Nadzorni svet DARS d. d. je Letno poročilo DARS d. d. za leto 2013 obravnaval v okviru zakonskega roka. Seznanil se je z revizijskim poročilom in mnenjem pooblaščenega revizorja o pregledanih računovodskih izkazih za poslovno leto 2013 ter ugotovil, da pooblaščen revizor ni odkril nobenih napačnih navedb oz. nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na računovodske izkaze družbe. V revizijskem poročilu tudi ni nobenih pripomb in zadržkov glede uprave družbe in nadzornega sveta.

Nadzorni svet DARS d. d. je na podlagi določil 64. in 230. člena ZGD-1, v kontekstu celovite obravnave letnega poročila ter predloga uprave in na temelju revidiranih računovodskih izkazov družbe ugotovil, da čisti dobiček družbe za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2013 znaša 47.143.874 evrov. Ugotovljeni čisti dobiček se razporedi po naslednjem ključu:

- 2.357.194 evrov v zakonske rezerve;
- 22.393.340 evrov v druge rezerve iz dobička po sklepu uprave in nadzornega sveta DARS d. d.

Ugotovljeni bilančni dobiček na dan 31. decembra 2013 znaša 22.393.340 evrov.

O bilančnem dobičku bo odločala skupščina družbe.

Nadzorni svet DARS d. d. je na seji dne 24. 4. 2014 sprejel sklep o potrditvi revidiranega Letnega poročila DARS d. d. za leto 2013. To po 282. členu ZGD-1 pomeni, da nadzorni svet DARS d. d. soglašaja z revidiranim poročilom in s tem tudi sprejema Letno poročilo DARS d. d. za leto 2013.

Nadzorni svet DARS d. d. ocenjuje, da sta uprava DARS d. d. in nadzorni svet DARS d. d. v letu 2013 delovala dobro in v korist družbe, kar je razvidno tudi iz doseženih poslovnih rezultatov, in predlaga skupščini, da jima skladno z 293. členom ZGD-1 podeli razrešnico.

Dušan Hočevar
predsednik nadzornega sveta

PODATKI O DRUŽBI IN KLJUČNI POSLOVNI PODATKI

NAZIV	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d. d.
SEDEŽ	kratica: DARS d. d. Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje tel.: (03) 426-40-71 faks: (03) 544-20-01
IZPOSTAVA	Dunajska 7, 1000 Ljubljana tel.: (01) 300-99-00 faks: (01) 300-99-01
SPLETNE STRANI	www.dars.si www.promet.si
LETO USTANOVITVE	1993
REGISTRSKI VLOŽEK	1/06158/00, Okrožno sodišče v Celju
USTANOVITELJ	Republika Slovenija
DELNIČAR	Republika Slovenija
MATIČNA ŠTEVILKA	5814251000
IDENTIFIKACIJSKA ŠTEVILKA ZA DDV	SI92473717
OSNOVNI KAPITAL	2.319.866.345,16 EUR
ŠTEVILO IZDANIH DELNIC	55.592.292 imenskih kosovnih delnic

Družba DARS d. d. je bila ustanovljena na podlagi ZDARS leta 1993, poslovati pa je začela 1. 1. 1994. Do 31. 12. 2003 je imela status javnega podjetja v obliki delniške družbe, od 1. 1. 2004 pa ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe. Edina ustanoviteljica in delničarka družbe DARS d. d. je Republika Slovenija, ki jo skladno z Zakonom o Slovenskem državnem holdingu (Ur. l. RS, št. 105/2012) zastopa Slovenska odškodninska družba, d. d. (v nadaljevanju SOD). DARS d. d. pri svojem poslovanju upošteva s strani SOD sprejeta Priporočila upravljavca posrednih in neposrednih kapitalskih naložb Republike Slovenije, sprejeta aprila 2013. Cilj priporočil je vzpostaviti boljši sistem korporativnega upravljanja kapitalskih naložb države, urejenost družb in posledično boljše poslovanje družb.

Konec leta 2010 je začel veljati ZDARS-1, v skladu s katerim DARS d. d.:

- v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge v zvezi s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest;
- izvaja gradnjo avtocest v svojem imenu in za svoj račun;
- upravlja in vzdržuje avtocestne odseke, za katere pridobi koncesijo za gradnjo.

Država prek razvojnih dokumentov ohranja strateški nadzor nad razvojem avtocest z določanjem novih odsekov in rokov, v katerem morajo biti ti novozgrajeni odseki predani v promet.

ZDARS-1 določa status, naloge in obveznosti družbe DARS d. d. ter ureja stvarnopravna razmerja v zvezi z avtocestami. DARS d. d. se je s tem zakonom preoblikoval v koncesionarja, ki mu je bila za obdobje trajanja koncesijskega razmerja podeljena stavbna pravica na zemljiščih, na katerih bo gradil, in prevzema vse finančne obveznosti, povezane z gradnjo avtocestnih odsekov. ZDARS-1 prav tako določa, da DARS d. d. v imenu RS in za njen račun opravlja posamezne naloge, povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor, ter naloge v zvezi s pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest. Zakon nadalje določa, da DARS d. d. nadaljuje gradnjo avtocest in hitrih cest, ki so se začele graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1, ter da še naprej upravlja in vzdržuje obstoječe avtoceste in hitre ceste v RS.

Skladno z ZUJF, ki je začel veljati leta 2012, je stavbna pravica, ustanovljena v korist DARS d. d., odplačna.

Tabela 1: Ključni poslovni podatki po letih

Ključni poslovni podatki v EUR	Leto 2009	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	Leto 2013	Index 2013/2012
Prihodki	272.329.357	316.615.824	336.538.471	317.316.358	327.666.309	103
Odhodki	259.421.061	278.327.509	305.730.681	286.629.433	271.187.458	95
Čisti prihodki od prodaje	266.050.392	301.412.873	310.772.380	305.817.390	315.640.478	103
Poslovni prihodki	271.053.728	314.278.720	331.169.720	312.333.910	323.741.607	104
Poslovni stroški	259.366.619	205.792.943	228.906.759	216.782.091	220.741.765	102
Dajatev po koncesijski pogodbi	169.447.153	0	0	0	0	-
Poslovni izid poslovanja	11.687.109	108.485.776	102.262.961	95.551.818	102.999.842	108
EBITDA	21.189.454	223.979.429	261.146.284	240.989.883	251.088.123	104
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	10.161.585	30.463.365	24.609.552	24.406.263	47.143.874	193
Osnovni kapital	212.823	2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345	100
Kapital na dan 31. 12.	55.413.862	2.402.580.775	2.411.382.960	2.425.789.223	2.472.933.097	102
Skupna vrednost aktive na dan 31. 12.*	5.935.788.392	5.611.218.851	5.529.053.959	5.626.879.758	5.644.936.606	100
Stanje dolga na dan 31. 12.	2.947.416.960	2.998.506.697	2.931.830.772	2.828.280.071	2.795.662.158	99
Odplačilo dolga – glavnica	62.614.691	133.910.263	66.675.925	103.550.701	142.617.913	138
Plačilo obresti **	91.263.756	79.015.798	79.275.822	74.434.649	51.491.774	69

* Podatki za leto 2009 se nanašajo na sredstva DARS d. d. in sredstva RS, prejeta v upravljanje.

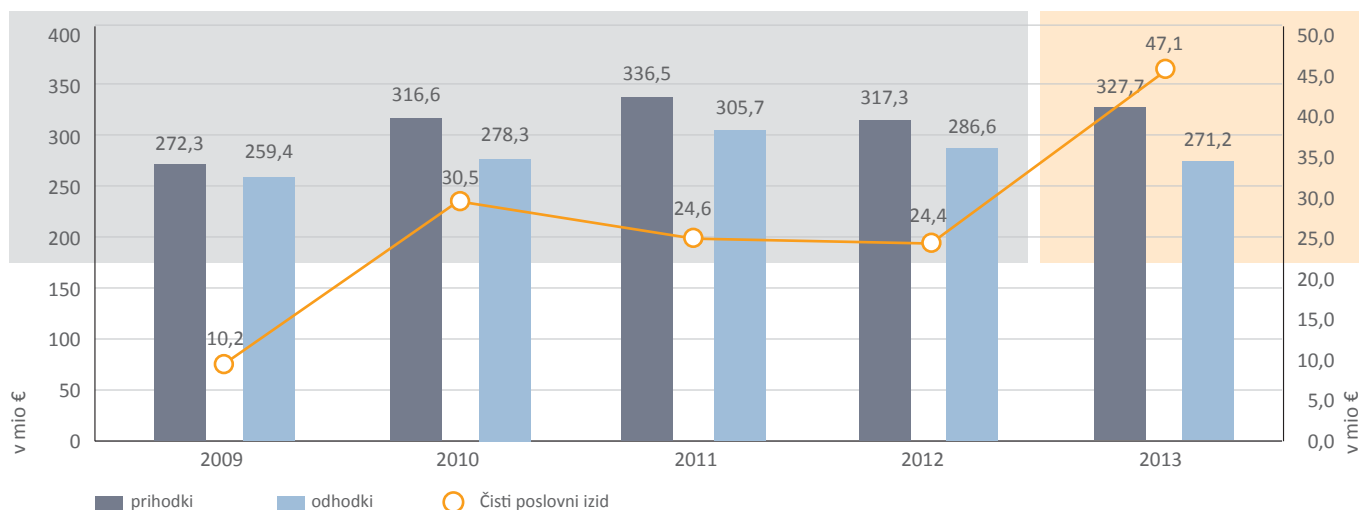
** Podatek se nanaša na dejanske odlive za obresti v posameznem letu.

Kazalniki	Leto 2009	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	Leto 2013	Index 2013/2012
Marža iz poslovanja	4,4 %	36,0 %	32,9 %	31,2 %	32,6 %	105
EBITDA marža	8,0 %	74,3 %	84,0 %	78,8 %	79,5 %	101
Neto marža	3,8 %	10,1 %	7,9 %	8,0 %	14,9 %	186
Donosnost na kapital (ROE)	18,4 %	2,5 %	1,0 %	1,0 %	1,9 %	191

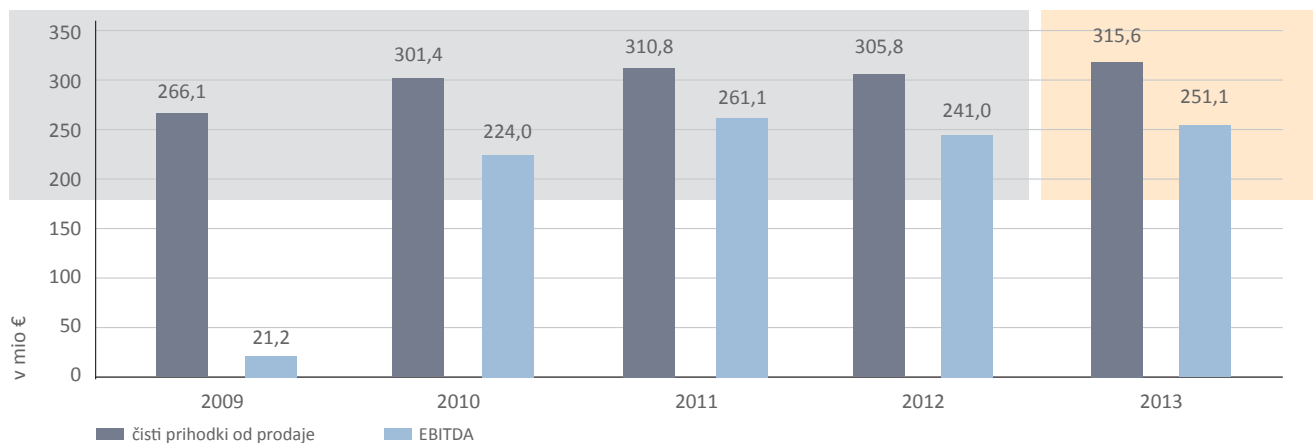
Število zaposlenih	Leto 2009	Leto 2010	Leto 2011	Leto 2012	Leto 2013	Index 2013/2012
Konec leta	1.250	1.247	1.249	1.226	1.237	101

SOD pričakuje, da bo družba DARS d. d. do leta 2015 realizirala 2-odstotno stopnjo donosnosti kapitala (ROE).

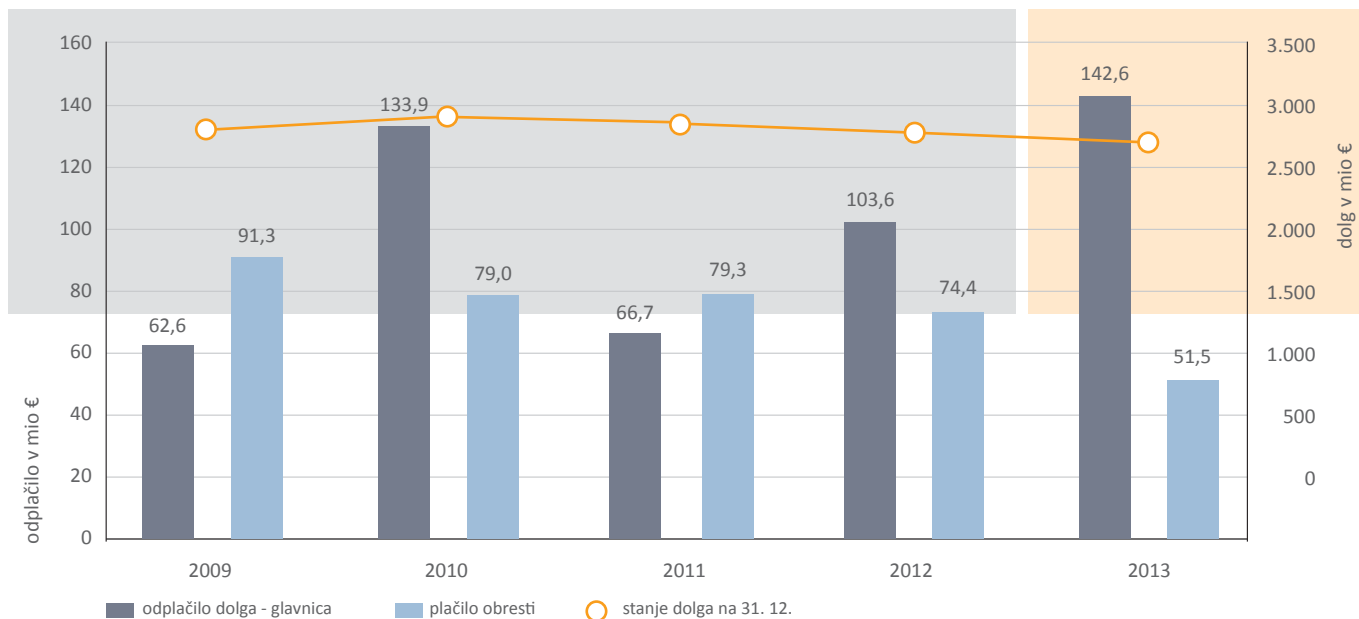
Graf 1: Gibanje skupnih prihodkov, odhodkov ter čistega poslovnega izida DARS d. d. v obdobju 2009–2013

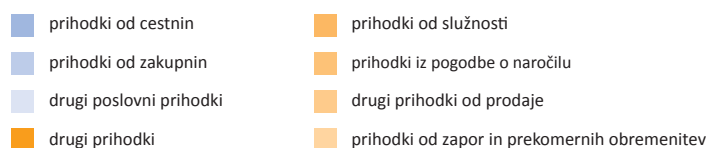
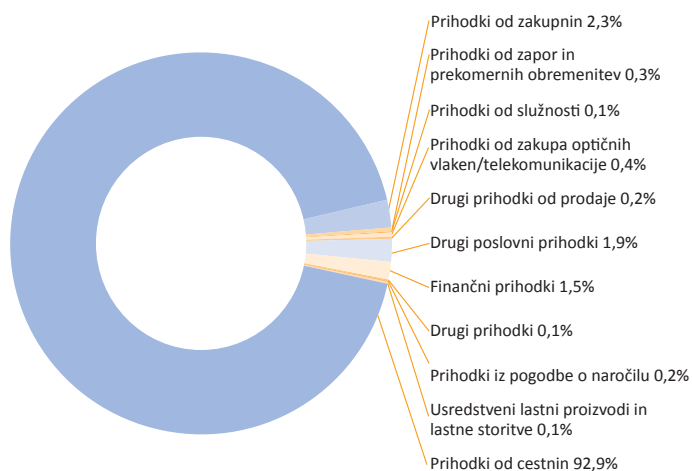
Graf 2: Gibanje čistega prihodka od prodaje ter dobička iz poslovanja DARS d. d. pred amortizacijo v obdobju 2009–2013

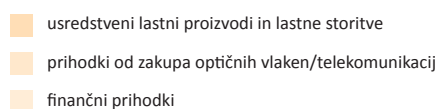
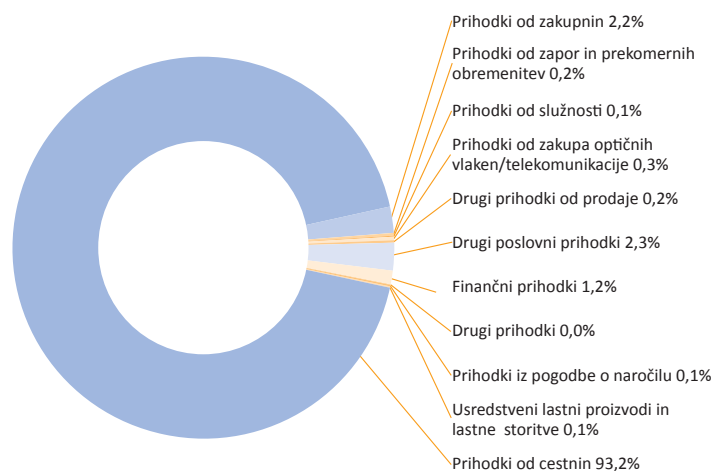
Graf 3: Stanje dolga 31. decembra, odplačilo glavnice in plačilo obresti v obdobju 2008–2013

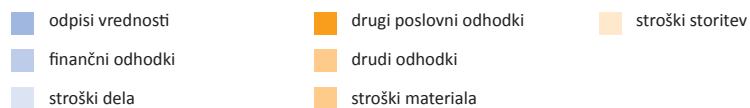
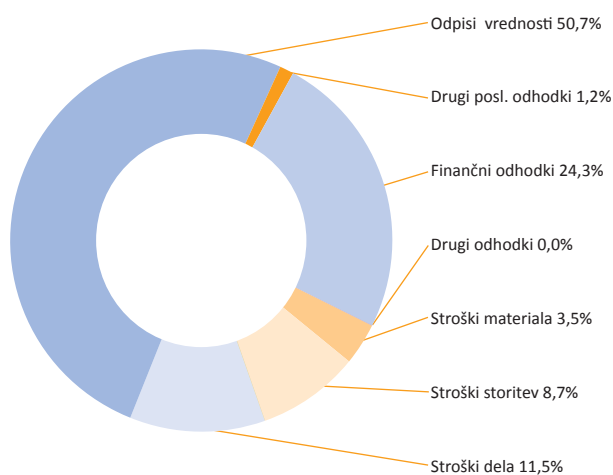
Graf 4: Struktura prihodkov DARS d. d. v letu 2012

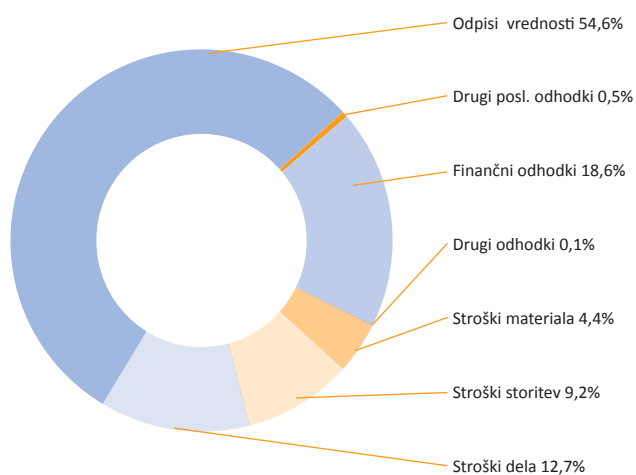
Graf 5: Struktura prihodkov DARS d. d. v letu 2013

Graf 6: Struktura odhodkov DARS d. d. v letu 2012

Graf 7: Struktura odhodkov DARS d. d. v letu 2013

POSLANSTVO, VIZIJA, VREDNOTE IN STRATEŠKE USMERITVE, POLITIKA INTEGRIRANEGA SISTEMA VODENJA

POSLANSTVO

Skrbimo za družbeno odgovorno in učinkovito upravljanje, vzdrževanje in gradnjo avtocestnih in drugih infrastrukturnih omrežij v RS ter zagotavljamo pogoje za njihovo varno uporabo. S sistematičnim razvojem novih poslovnih idej spodbujamo neprestano rast in razvoj družbe DARS d. d. in njenih zaposlenih.

VIZIJA

DARS d. d. je vsako leto uspešnejša in bolj tržno naravnana, učeča se gospodarska družba za razvoj in upravljanje sodobnih infrastrukturnih omrežij, ki deluje v korist vseh deležnikov.

TEMELJNE VREDNOTE

Odgovornost

Odgovorno do sebe in do naše družbe izpolnjujemo prevzete delovne obveznosti in si, z mislijo na naše uporabnike, prizadevamo za kakovostno uresničevanje zadanih nalog.

Gospodarnost

V naši družbi ravnamo skrbno kot dobri gospodarji – naše delovne cilje uresničujemo kakovostno, pravočasno in stroškovno učinkovito

Inovativnost

Spodbujamo in nenehno razvijamo inovativne pristope k našemu delu; razmišljamo ustvarjalno, saj se zavedamo, da lahko le tako oblikujemo inovativne rešitve z veliko dodano vrednostjo za uporabnike, zaposlene, družbo, lastnika.

Transparentnost

Naše delovanje in poslovanje je pregledno in pravično za vse deležnike družbe; je skladno s splošno veljavniimi predpisi in našim etničnim kodeksom

STRATEŠKE USMERITVE

Strateška partnerstva z deležniki

V družbi skušamo sistematično razvijati strateška partnerstva z vsemi deležniki, ki nam zagotavljajo ustrezne pogoje za optimalno poslovanje in dolgoročno rast in razvoj družbe.

Učinkovito upravljanje dolga

V družbi zagotavljamo stabilno oz. vzdržno servisiranje naših obveznosti iz naslova nastalega dolga (učinkoviti finančni inženiring za uspešno upravljanje z dolgom).

Zagotavljanje pretočnosti in varnosti na avtocestnih omrežjih

S strokovnim pristopom in na podlagi objektivnih analiz zagotavljamo pretočnost in varnost na avtocestah in drugi cestni infrastrukturi ter na stalno merljiv in finančno vzdržen način izboljšujemo našo organiziranost in operativno odličnost.

Sistematični razvoj in implementacija novih idej

Prizadevamo si razvijati nove tržno naravnane programe z visoko dodano vrednostjo na sistematičen in trajnosten način.

Učinkovito upravljanje virov družbe

Trudimo se čim bolj učinkovito upravljati vse vire našega poslovnega sistema: kadrovske, materialne, finančne in informacijske.

POLITIKA INTEGRIRANEGA SISTEMA VODENJA

Vodstvo in vsi zaposleni v družbi se s strokovnim in odgovornim opravljanjem svojega dela trudimo izpolniti zahteve in pričakovanja naših strank, lastnika, zaposlenih, okolja in družbe. Naš poslovni uspeh ni prepuščen naključju, pač pa je skrbno načrtovan, voden in nadzorovan. Zavezujemo se k neprestanemu izboljševanju vseh poslovnih procesov, s poudarkom na preventivnem delovanju.

Naš cilj je kakovostna, ekološka, za zaposlene varna ter celovita storitev.

Ta cilj dosegamo:

- z odgovornim odločanjem na podlagi dejstev,
- z vzpostavljanjem dobrih pogojev in odnosov znotraj in zunaj družbe,
- s spodbujanjem inovativnosti zaposlenih,
- z doslednim spoštovanjem zakonodaje, drugih obvezujočih zahtev in razvojnih usmeritev,
- s skrbnim izbiranjem usposobljenih partnerjev in drugih zunanjih izvajalcev,
- s podpiranjem razvoja stroke in pridobivanjem novega znanja,
- z aktivnim komuniciranjem z javnostjo,
- z zavezanostjo preprečevanju poslabšanja zdravja zaposlenih in poškodb ter
- z zavezanostjo varovanju okolja in prijaznosti do soljudi.

Načrtovanje in cilji poslovanja na nivoju družbe in procesov

Prihodnji strateški cilj družbe DARS d. d. je postati stabilen upravljavec avtocestnega sistema v državi, ki bo s prihodki od cestnin in drugimi prihodki zagotavljal trajnosten razvoj družbe, njeno dolgoročno, stabilno in družbeno odgovorno poslovanje ter varno uporabo avtocestnega omrežja. Da bi zagotovili uspešno poslovanje, rast, razvoj in doseganje ciljev družbe DARS d. d. v prihodnosti, smo se konec leta 2013 začeli pripravljati na sistematično vodenje s cilji. S tem namenom je družba prvič v času svojega obstoja sprejela Poslovni načrt za leto 2014, ki temelji na kazalnikih delovanja družbe po posameznih področjih (KPI-jih) ter na optimizaciji vseh stroškov poslovanja in uvajanju novih projektov in izboljšav na različnih področjih. Spremljanje in doseganje ciljev bo predstavljalo podlago za preventivno in korektivno ukrepanje zaradi stalnega prilagajanja spremembam v poslovnem okolju in sledenja zadanim ciljem.

Projekti in izboljšave

V družbi DARS d. d. bomo v prihodnjih letih izvajali večje število projektov na posameznih delovnih področjih ter tako sledili poslovnemu načrtu, strateškim ciljem in viziji družbe.

Na podlagi sprejete politike sistema vodenja in iz nje izhajajočih strateških ciljev bomo na podlagi kazalnikov uspešnosti poslovanja (KPI-jev), ki so opredeljeni v poslovnem načrtu družbe, določali merljive operativne cilje.

Sistem razvijamo tako, da sta neprestano izboljševanje in inovativnost stalnica vseh zaposlenih na vseh organizacijskih nivojih.

AVTOCESTE IN HITRE CESTE V RS TER PROMETNE OBREMENITVE

Republika Slovenija je leta 1994 s posebno pogodbo na DARS d. d. prenesla upravljanje in vzdrževanje vseh zgrajenih avtocest in infrastrukturnih objektov ter naprav na njih. RS je tako prenesla na DARS d. d. 198,8 kilometra do takrat zgrajenih dvopasovnih in štiripasovnih avtocest in hitrih cest ter 67,5 kilometra priključkov.

Z izvajanjem NPJA se je omrežje v upravljanju in vzdrževanju DARS d. d. postopno povečevalo. Ob koncu leta 2013 je družba upravljala 607 kilometrov avtocest, 166,6 kilometra priključkov nanje, 22,3 kilometra razcepov ter 7,1 kilometra drugih servisnih cest.

V Sloveniji je v veljavi vinjetni cestninski sistem za lahka osebna vozila ter odprti in zaprti cestninski sistem za težka vozila.

Vinjetni cestninski sistem je namenjen vozilom, katerih največja dovoljena masa ne presega 3.500 kilogramov, ne glede na maso priklopnega vozila. Nakup vinjete je pogoj za uporabo avtocest in hitrih cest v upravljanju DARS d. d.

Tabela 2: Dolžina omrežja v upravljanju in vzdrževanju DARS d. d. na dan 31. december 2013

Stanje 31. 12. 2013 (v km)	Dolžina AC in HC (A)	Dolžina razcepov	Dolžina priključkov	Dolžina drugih cest	Zaprta sistem za vozila nad 3.500 kg	Odpri sistem za vozila nad 3.500 kg	Cestninske ceste za vozila nad 3.500 kg	Necestninske ceste za vozila nad 3.500 kg
A1 Šentilj – Dragučova – Maribor – Slivnica – Celje – Trojane – Ljubljana (Zadobrova–Malence–Kozarje) – Postojna – Razdrto – Divača – Črni Kal – Srmin	245,266	11,782	70,701	0	98,442	146,824	245,266	0
A2 Predor Karavanke – Lesce – Podtabor – Kranj – Ljubljana (Kozarje) – po A1 – Malence – Ivančna Gorica – Bič – Pluska – Trebnje – Hrastje – Novo mesto – Kronovo – Drnovo – Obrežje	175,472	4,933	48,004	2,180	9,514	140,241	149,755	25,717
A3 Divača (Gabrk) – Sežana vzhod – Fernetiči	12,246	0	5,131	2,724	12,246	0	12,246	0
A4 Slivnica – Draženci in Gruškovje – R Hrvaška	21,671	4,450	6,440	0,686	0	20,750	20,750	0,921
A5 Maribor (Dragučova) – Lenart – Senarska – Vučja vas – Murska Sobota – Dolga vas – Lendava – Pince	79,574	1,099	15,839	0	0	79,574	79,574	0
H2 Pesnica – Maribor (Tezno)	7,200	0	3,590	0	0	0	0	7,200
H3 Ljubljana (Zadobrova – Tomačevo – Koseze)	10,222	0	6,849	0	0	6,330	6,330	3,892
H4 Razdrto (Nanos) – Vipava – Ajdovščina – Selo – Šempeter – Vrtojba	42,127	0	4,837	1,545	19,213	22,914	42,127	0
H5 Škofije – Koper (Škocjan) – (Dragonja)	7,833	0	2,756	0	0	0	0	7,833
H6 Koper (Škocjan) – Koper (Žusterna) – (Lucija)	1,889	0	1,493	0	0	0	0	1,889
H7 AC A5 – Dolga vas	3,526	0	0,955	0	0	3,526	3,526	0
Skupaj AC in HC	607,026	22,264	166,595	7,135	139,415	420,159	559,574	47,452

Odpri in zaprti cestninski sistem se uporabljata za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov. Cestnina se na 559,6 kilometra avtocest in hitrih cest plačuje neposredno, in to na dva načina: klasično (s plačilnimi karticami, gotovinsko) ali elektronsko (kartica DARS/kartica DARS Transporter ter tablica ABC). Težka tovorna vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov, se ne cestninijo na delu ljubljanske obvoznice, mariborski obvoznici, obalnih cestah ter severnem delu gorenjskega kraka, ki se ne cestnini zaradi opustitve gradnje cestninske postaje.

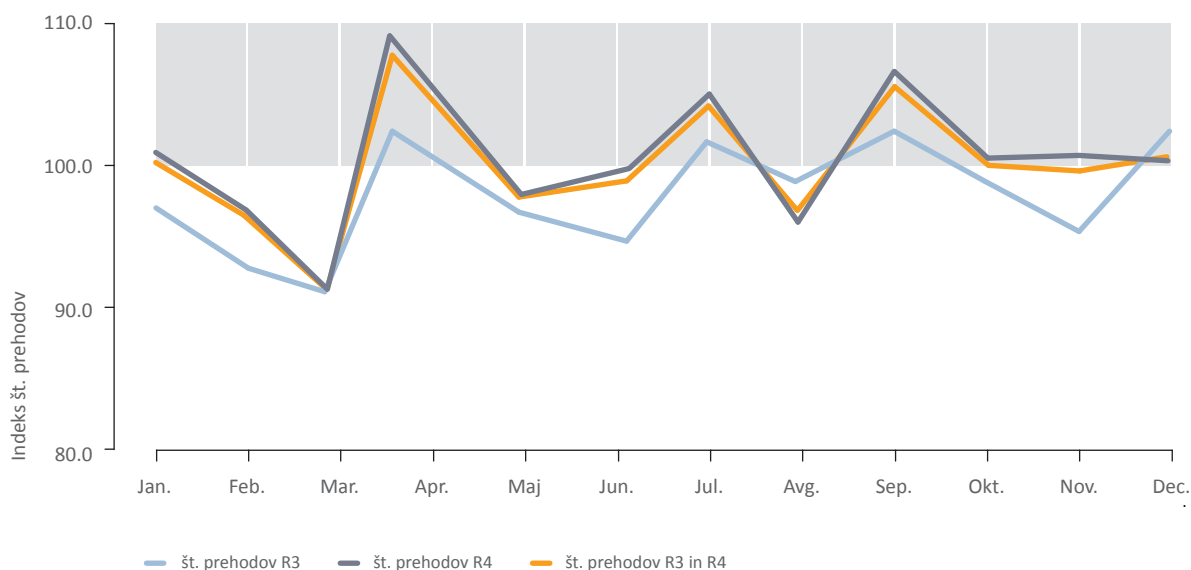
Večje prometne obremenitve za DARS d. d. pomenijo več prihodkov od cestnine, hkrati pa obremenjujejo poslovanje družbe zaradi vzdrževanja avtocest.

V obdobju izvajanja Resolucije o NPIA, to je po letu 2004, ko je potekala pospešena gradnja avtocestnega sistema v RS, je promet na slovenskih avtocestah in hitrih cestah do leta 2008 hitro naraščal. Po letu 2009, v katerem se je intenzivnost naraščanja prometa umirila, je bila na slovenskih avtocestah in hitrih cestah zopet opazna manjša rast. V letu 2012 je bil zabeležen upad prometa, tako osebnega kot tovornega, kar je posledica zaostrenih razmer v gospodarstvu.

Promet osebnih vozil na avtocestah in hitrih cestah je bil v letu 2013 za dober odstotek manjši kot leta 2012. Največje zmanjšanje prometa je bilo zabeleženo na vipavskem ter štajerskem kraku, medtem ko je bil na primorskem kraku zabeležen nekoliko višji promet kot v letu 2012.

Skupno število prehodov vozil iz razredov R3 in R4 se je v letu 2013 povečalo za 0,14 odstotka (na primorskem kraku se je zmanjšalo za 0,11 odstotka in na štajerskem kraku za 1,22 odstotka; na ljubljanskem kraku se je število prehodov vozil iz razredov R3 in R4 povečalo za 2,50 odstotka in na gorenjskem kraku za 6,31 odstotka). Pri tem se je število prehodov vozil cestninskega razreda R3 skozi cestninske postaje zmanjšalo za 1,17 odstotka v primerjavi z letom 2012. Povečalo pa se je število prehodov vozil cestninskega razreda R4 skozi cestninske postaje, in sicer za 0,43 odstotka.

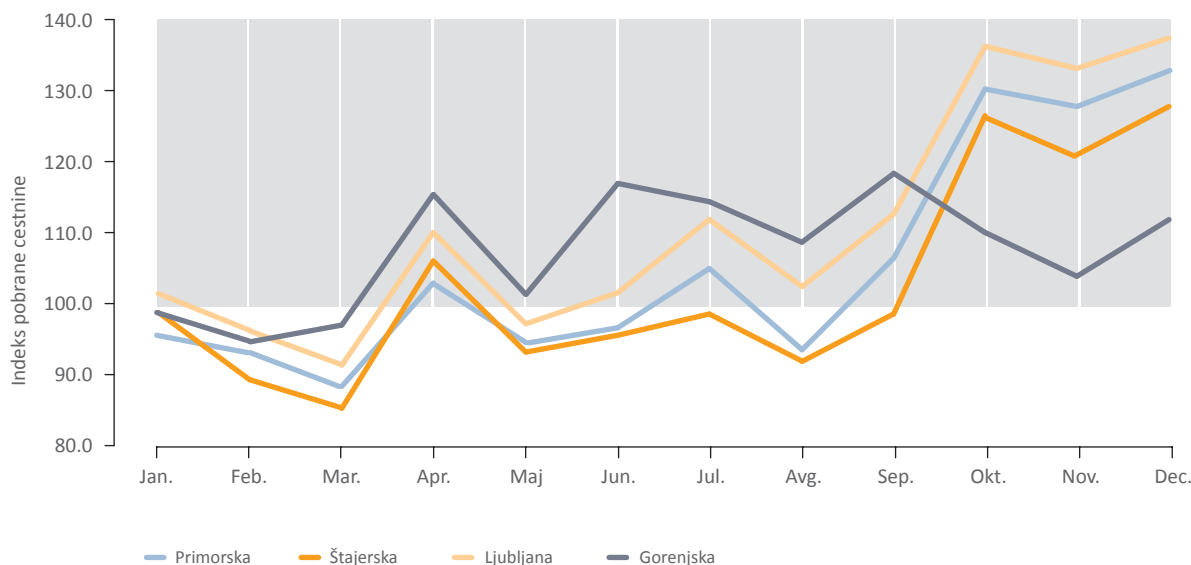
Graf 8: Indeks števila prehodov vozil razredov R3 in R4 na vseh cestninskih postajah v obdobju 2013/2012

Že v letu 2011 in nadalje tudi v letu 2012 se je močno spreminjalo razmerje med prehodi z uporabo elektronskih medijev sistema ABC in prehodi z ročnim plačilom cestnine (delež prehodov z elektronskimi mediji sistema ABC je bil v letu 2012 47,2-odstoten, delež prehodov z ročnim plačilom cestnine pa 52,8-odstoten). Ta trend se je nadaljeval tudi v letu 2013, tako da se je skupno število prehodov z elektronskimi mediji sistema ABC v primerjavi z letom 2012 povečalo še za 9,3 odstotka na 51,5-odstotni delež (povečanje za 15,6 odstotka v cestninskem razredu R3 in za 8,5 odstotka v razredu R4). To še vedno odraža trend prehajanja uporabnikov na brezkontaktno plačevanje cestnine. Skupno število prehodov z ročnim plačilom cestnine se je v povprečju zmanjšalo za 8,7 odstotka (v cestninskem razredu R3 za 7,8 odstotka, v razredu R4 pa za 9 odstotkov).

Od oktobra 2013 dalje je opazno tudi skokovito povečanje pobrane cestnine na vseh krakih AC, razen na gorenjskem. To je posledica novih cen cestnine, ki so v veljavi od 1. 10. 2013 dalje. Prihodki od pobrane cestnine so se v letu 2013 v primerjavi s predhodnim letom povečali za 5,9 odstotka.

Graf 9: Indeks pobrane cestnine (za R3 in R4) po avtocestnih krakih v obdobju 2013/2012

Slika 1: Avtocestni sistem v Republiki Sloveniji, december 2013

LEGENDA/LEGEND

- zgrajene avtoceste, hitre ceste in druge javne ceste
constructed motorways, expressways and other public roads
- odseki, na katerih se v letu 2013 gradnja nadaljuje
sections on which the construction will continue in the year 2013
- odseki v gradnji po letu 2013
sections under construction after the year 2013

POMEMBNI POSLOVNI DOGODKI V POSLOVNEM LETU 2013

Februar

11. 2. 2013 je bilo objavljeno javno naročilo za vzpostavitev elektronskega cestninskega sistema za vozila nad 3,5 t največje dovoljene mase s financiranjem v obdobju 10 let.

Marec

Izvedena je bila reorganizacija – ustanovljeno je bilo novo področje upravljanje, ki združuje upravljanje prometa, prometne varnosti in upravljanje z vsem premoženjem DARS d. d., cestno infrastrukturo in napravami ter vsemi nepremičninami.

Dne 29. 3. 2013 je DARS d. d. sklenil aneks h kreditni pogodbi z banko Unicredit v višini 47 mio EUR zaradi reprogramiranja kredita, in sicer gre za podaljšanje ročnosti za 5 let z amortizacijskim odplačilom glavnice.

Julij

Državna revizijska komisija je razveljavila razpis za elektronski cestninski sistem v prostem prometnem toku.

DARS d. d. je v mesecu juliju podpisal kreditni pogodbi z Novo Ljubljansko banko v višini 50 mio EUR in s Sberbank v višini 60 mio EUR. Obveznosti iz zadolžitve so zavarovane s poroštvom Republike Slovenije, skladno z Zakonom o soglasju in poroštvu Republike Slovenije za obveznosti DARS d. d. iz kreditov in izdanih dolžniških vrednostnih papirjev za realizacijo gradnje avtocestnih odsekov iz Nacionalnega programa izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji v višini 297,81 milijona evrov (Ur. l. RS, št. 97/2010).

Oktober

Od 1. 10. 2013 dalje je v veljavi novi cenik cestnine za uporabo cestninskih cest (Uradni list RS, št. 79/2013) z novimi cenami cestnine za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kg, in spremenjenimi pogoji za popuste in rabate.

Ustanovljena je bila hčerinska družba DARS d. d. DELKOM, ki se ukvarja s trženjem telekomunikacij, načrtovanjem, razvojem in vzdrževanjem telekomunikacijskega omrežja in naprav.

December

Dne 1. 12. 2013 se začne uporabljati Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o cestninskih cestah in cestnini (Uradni list RS, št. 76/2013) s spremembami v določitvi cestninskih razredov in prodajnih cen vinjet.

Evropska komisija je dne 9. 12. 2013 sprejela sklep o dodelitvi finančne pomoči Unije za izdelavo projekta za izvedbo avtocestnega odseka Draženci–Gruškovje.

Dne 20. 12. 2013 je DARS d. d. sklenil aneks h kreditni pogodbi z Banko Koper (prevzem terjatve matične banke Intesa Sanpaolo na njen račun) v višini 50 mio EUR z veljavnostjo od 2. 1. 2014 dalje. Gre za podaljšanje ročnosti za 7 let z amortizacijskim odplačilom glavnice.

POSLOVNA TVEGANJA

V družbi DARS d. d. se zavedamo resnosti posledic, ki bi nastale z uresničitvijo različnih vrst tveganj. V vse bolj negotovem poslovnem okolju je obvladovanje tveganj pomemben dejavnik uspeha, zato veliko pozornosti namenjamo pravočasnemu zaznavanju tveganj in njihovemu upravljanju. Proces upravljanja tveganj je postal del našega strateškega poslovanja, zato smo ponosni na uspešno obvladovanje tveganj v letu 2013. Naš najpomembnejši cilj je bil zmanjšanje vpliva negativnih posledic krize na rezultate poslovnih procesov; uspelo nam je pravočasno prepoznati nevarnosti in z njimi povezana tveganja, spremljati tveganja skozi poslovne procese in pravočasno ukrepati, da bi tako dosegli čim manjše odstopanje od načrtovanih rezultatov. Tveganja obvladujemo sistematično s pomočjo registra tveganj, v katerem so popisana vsa tveganja in ukrepi oz. nadzor, s katerimi obvladujemo tveganja.

V letu 2013 smo obvladovali naslednje vrste tveganj:

- vpliv zunanjih dejavnikov (makroekonomski položaj, odnosi z javnostjo),
- tveganje na področju zakonodaje in regulative,
- tveganje pri investicijskih projektih in izpolnjevanju pogodbenih določil,
- tveganje pri zagotavljanju virov,
- informacijska podpora poslovnih procesov,
- varovanje okolja,
- varnost in zdravje pri delu.

Vpliv zunanjih dejavnikov

V družbi dosledno spremljamo ekonomsko gibanje in poslovanje dejavno prilagajamo novim gospodarskim in političnim razmeram. Zunanje dejavnike tveganja na zakonodajnem in regulativnem področju obvladujemo s spremljanjem zakonodaje, posvetovanjem in dajanjem predlogov že v fazi njihove priprave. Argumentirano sodelujemo tudi pri pripravi cenikov in predloga metodologije določanja višine cestnine, spremembah cestnine in načinov njenega plačevanja. Morebitna izguba zaradi negativne podobe družbe v javnosti je težko merljiva in še težje popravljiva. Tveganje šumov, ki bi lahko nastali pri komuniciranju z različnimi segmenti javnosti, smo obvladovali s primerno komunikacijsko strategijo. Poudarek je bil na komuniciranju tako z zunanjo kot z notranjo javnostjo.

Tveganje zakonodaje in regulative

Za pravno varnost in zakonitost poslovanja skrbi pravna služba. Vključuje se v delo na drugih področjih, kjer je njeno sodelovanje potrebno, predvsem pa tekoče spremlja spremembe zakonodaje, sodeluje pri pripravi oz. pregledu pogodb, sodeluje pri pripravi notranjih aktov, vodi in koordinira spore, organizira in izvaja odkupe zemljišč.

Tveganje neizpolnjevanja pogodbenih določil pri izvajanju investicijskih projektov

Tekoče spremljamo vse informacije o poslovanju poslovnih partnerjev in pripravljamo ukrepe za preprečitev vpliva neugodnih dogodkov na poslovanje družbe (spremembe določil v pogodbi, sporazumne prekinitve pogodb). Že pri izbiri izvajalca v postopku javnega naročanja temeljito preučimo predvidene roke dograditve posameznega projekta, plačilne pogoje in garancije, natančno določimo terminske načrte dokončanja posamezne faze in skrbimo za kakovost pogajanj. Preverjamo upravičenost morebitnih sprememb investicijskih projektov ter njihov vpliv na stroške in izpolnjevanje terminskih načrtov. Redno nadziramo stroške investicij, tako rednih kot tistih, ki so nastali zaradi poznejših sprememb projekta. Projekte nadzorujemo in spremljamo s pomočjo pogodbenih partnerjev (inženirjev).

Tveganje zagotavljanja virov

Pri nabavi blaga in storitev moramo kot zavezanec po Zakonu o javnem naročanju vse postopke nabave izpeljati s postopki javnega naročanja. Pravočasno načrtovanje, analiziranje konkurence na trgu, skrbno oblikovanje razpisne dokumentacije in aktivna vloga skrbnikov pogodb so ključni ukrepi za obvladovanje različnih vrst tveganja pri nabavi (tveganje neustreznega načrtovanja, tveganje nabave neustreznega blaga oz. storitve, tveganje negospodarne nabave, tveganje neizvršitve zaradi spremenjenih okoliščin, tveganje zamude pri dobavi oz. izvedbi storitve).

Informacijska podpora poslovnih procesov

Tveganje motenj/napak obvladujemo z rednim spremljanjem stanja sistemov IT in takojšnjim odzivanjem na izredne dogodke. Vzpostavili smo sistem neprekinjenega delovanja informacijskega sistema (podvajanje najpomembnejših delov informacijske opreme, vzpostavitev sekundarnega podatkovnega središča) in uvedli varnostne ukrepe za zaščito in varovanje informacijskih sistemov pred nepooblaščenimi posegi in izgubo podatkov. Kot eno izmed metod prepoznavanja nevarnosti uporabljamo tudi neodvisne varnostne preglede informacijske tehnologije.

Tveganje, ki ga utegnejo povzročiti motnje v delovanju informacijske infrastrukture, obvladujemo z rednim vzdrževanjem in nadgradnjo programske in strojne opreme ter z izvajanjem jasne vizije razvoja informacijskega sistema družbe.

Zaposleni

Zaposleni so eden ključnih dejavnikov uspešnega poslovanja družbe. Na uspešno obvladovanje tveganj v delovnih procesih, ki so lahko posledica človeškega faktorja, vplivamo z ustreznim strokovnim in ekonomsko racionalnim zagotavljanjem potrebnih kadrovskih virov ter ustreznim vlaganjem v strokovno znanje že zaposlenih delavcev in v razvoj njihovih kompetenc in veščin za učinkovito opravljanje dela. V letu 2013 smo zaradi učinkovitejšega poslovanja družbe izvedli reorganizacijo ter na njeni podlagi določene kadrovske spremembe, ki so zagotovile uspešno delo v vseh delovnih procesih. Poleg zagotavljanja ustreznega potrebnega novega kadra v delovnih procesih in stalnega usposabljanja ter izobraževanja zaposlenih za potrebe dela vsako leto preverjamo

organizacijsko klimo ter zadovoljstvo zaposlenih. Na podlagi rezultatov opravljene analize izvajamo ukrepe za izboljšanje kakovosti delovnega okolja in organizacijske klime. Z njimi vzpostavljamo potrebno učinkovito delovno komunikacijo in sodelovanje. V sodelovanju s službo za varnost in zdravje pri delu izvajamo različne aktivnosti s področja promocije zdravja pri delu, s katerimi pozitivno vplivamo na ohranjanje življenjske energije zaposlenih ter posledično na njihovo delovno sposobnost ter obvladovanje stopnje bolniškega dopusta.

Varnost in zdravje pri delu

Največje in najtežje obvladljivo tveganje za hude poškodbe delavcev Darsa še vedno predstavlja tveganje naleta uporabnikov cest na delovišča in delavce.

Zato smo tudi v letu 2013 v sodelovanju z drugimi službami nadaljevali aktivnosti za osveščanje uporabnikov cest o pomembnosti upoštevanja cestnoprometnih predpisov in postavljene prometne signalizacije. Kratke filme so predvajali na programu POP TV v večernih terminih. Pripravljamo tudi zloženko, namenjeno voznikom tovornih vozil, s poudarkom na prepovedi vožnje po odstavnem pasu. Ob reviziji ocene tveganj za varnost in zdravje pri delu (avgust 2013) smo načrtovali tudi izvedbo dodatnih ukrepov. Za enega najpomembnejših ocenjujemo predvsem začetek izvajanja robne črte med voznim in odstavnim pasom v hrupni izvedbi. Menimo, da ta ukrep ne bo zagotavljal samo večje varnosti naših delavcev, ampak tudi večjo varnost udeležencev v prometu.

Za celostno upravljanje tveganj smo v celotnem poslovanju uvedli zahteve mednarodnega standarda BS OHSAS 18001. Poudarjamo sistematično in preventivno delovanje za dvig ravni varnosti in zdravja pri delu vseh zaposlenih.

Okoljsko tveganje

DARS d. d. je kot upravljavec in vzdrževalec avtocest in hitrih cest v okviru celotnega poslovanja družbe vzpostavil sistem ravnanja z okoljem, s katerim dosledno uresničuje politiko varovanja okolja na vseh področjih svojega delovanja. Rdeča nit sistema ravnanja z okoljem sta ocena in analiza okoljskih vplivov in vidikov, ki so opredeljeni v registru okoljskih vidikov.

Da bi zmanjšali vpliv na okolje, smo določili okvirne in izvedbene okoljske cilje ter programe, s katerimi bomo te cilje tudi dosegli. Okoljsko tveganje, kamor uvrščamo tveganje neustreznega odlaganja odpadkov, onesnaževanja okolja in varovanja vplivnega območja, postaja čedalje pomembnejše. Sistematično obvladovanje okoljskega tveganja odraža ekološko ozaveščenost zaposlenih. Nesreče na avtocesti lahko negativno vplivajo tudi na okolje, zato moramo zmanjševati tveganje za njihov nastanek, če pa do nesreče vseeno pride, moramo ustrezno ukrepati. Verjetnost nastanka izrednih dogodkov zmanjšujemo tudi s preventivnimi ukrepi. Z izobraževanjem in vajami za pravilno ukrepanje zagotavljamo, da so vplivi morebitnih izrednih dogodkov na okolje minimalni. Z ustreznimi aktivnostmi v okviru vzdrževanja avtocest, kot so čiščenje zadrževalnih bazenov, izvajanje letnega programa obratovalnega monitoringa odpadne padavinske vode (LPOM) itd., z zbiranjem, sortiranjem in nadzorovanim oddajanjem zbranih odpadkov, izvajanjem ukrepov za zmanjševanje svetlobnega onesnaževanja ter stalnim nadzorovanjem prisotnosti ogljikovega monoksida in vidljivosti v predorih smo veliko prispevali k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje in uspešno obvladali tveganje za nastanek ekoloških nesreč. Podrobnejša obrazložitev ravnanja z okoljem je opredeljena v poglavju Ravnanje z okoljem v okviru hrupa, ravnanja z odpadki, emisije plinov in vpliva posipnih materialov na okolje.

FINANČNA TVEGANJA

Finančna tveganja lahko negativno vplivajo na sposobnost ustvarjanja prihodkov, obvladovanja odhodkov, ohranjanja vrednosti sredstev ter izpolnjevanja obveznosti.

Z upravljanjem različnih vrst finančnega tveganja skušamo doseči optimalno stabilnost poslovanja in zmanjšati izpostavljenost posameznim vrstam tveganja na sprejemljivo raven. Naš cilj je doseči čim bolj stabilen denarni tok, ki omogoča pravočasno poravnavanje obveznosti iz naslova zadolževanja za gradnjo avtocest.

Tabela 3: Vrste finančnega tveganja

Zap. št.	Opis tveganja	Ocena tveganja		Stopnja tveganja	Upravljanje tveganja (nadzor)
		Verjetnost nastanka tveganja	Posledice nastanka tveganja		
1	2	3	4	5 = 3*4	6
1	Tveganje sprememb deviznih tečajev	1	1	1	Uporaba naravne zaščite izenačevanja denarnih tokov, redno spremljanje deviznih trgov, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
2	Tveganje sprememb obrestnih mer	3	3	9	Spremljanje gibanja obrestnih mer, pogajanje s kreditnimi institucijami, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov
3	Kreditno tveganje	2	3	6	Spremljanje in redno analiziranje vzdržnosti kreditnega portfelja družbe
4	Kreditno tveganje poslovnih partnerjev	2	2	4	Spremljanje izpostavljenosti do posameznega partnerja
5	Likvidnostno tveganje	2	2	4	Načrtovanje potreb po likvidnih sredstvih, vnaprej dogovorjeni okvirni krediti in limiti

Verjetnost nastanka tveganja: majhna (1), srednja (2), velika (3)
 Posledice: dobre (1), srednje (2), slabe (3)

Tveganje sprememb deviznih tečajev

Pred spreminjanjem deviznih tečajev smo se v letu 2013 zavarovali predvsem z uporabo naravne zaščite izenačevanja denarnih tokov. Tovrstna zaščita je mogoča zaradi majhnega števila valut, s katerimi posluje DARS d. d., ter dejstva, da velika večina transakcij poteka v evrih.

Tveganje sprememb obrestnih mer

Družba je imela konec leta 2013 najetih 28 dolgoročnih posojil, ki so delno ali v celoti vezana na referenčno obrestno mero EURIBOR (šestmesečni ali trimesečni). DARS d. d. je v letu 2013 najel dva nova dolgoročna kredita v skupni višini 110 mio EUR in posledično povečal svojo izpostavljenost tveganju spremembe obrestne mere.

Del variabilnih obrestnih mer dolgoročnih kreditov je zaščiten z uporabo ustreznih izvedenih finančnih instrumentov, s pomočjo katerih je bila variabilna obrestna mera spremenjena v fiksno. Po podatkih za dan 31. december 2013 je imela družba 37,5 odstotka dolga najetega po fiksni obrestni meri, 61,1 odstotka po spremenljivi obrestni meri, 1,4 odstotka pa je predstavljal brezobrestni dolg. Skupaj z uporabo izvedenih finančnih instrumentov (posli IRS) je družba pred obrestnimi tveganji zaščitila 38,9 odstotka svojega kreditnega portfelja. Če upoštevamo še brezobrestni dolg, ima družba DARS d. d. pred obrestnimi tveganji zaščitene skupaj 40,3 odstotka kreditnega portfelja, variabilni obrestni meri pa je izpostavljenega 59,7 odstotka.

Evropska centralna banka je v letu 2013 ključno obrestno mero znižala na 0,25 odstotka. Vrednost referenčne obrestne mere EURIBOR (šestmesečni) se je vse leto gibala med 0,3 % in 0,4 %.

Simulacija tveganja spremembe obrestne mere na spremembo finančnih odhodkov v letu 2013 glede na stanje dolga DARS d. d. in strukturo obrestnih mer na dan 31. december 2013 kaže, da bi sprememba EURIBOR-a za eno odstotno točko na letni ravni pomenila povečanje oz. zmanjšanje finančnih odhodkov za okoli 17 milijonov evrov.

Kreditno tveganje DARS d. d.

Kreditno tveganje DARS d. d. predstavlja možnost, da družba ne bi bila sposobna poravnati obveznosti iz naslova zadolženosti. Temeljni vir za odplačilo obveznosti iz zadolženosti so v skladu z novim ZDARS-1 prihodki od cestnin, ki so trenutno dovolj veliki, da poleg drugih obveznosti pokrivajo tudi obveznosti iz naslova zadolženosti. Vendar kreditni portfelj spremljamo čedalje bolj pozorno, saj negativne spremembe na finančnih trgih lahko hitro in korenito spremenijo letno višino obveznosti iz naslova zadolženosti. Zato je za DARS d. d. pomembno, da bo v prihodnje v Sloveniji veljal tak cestninski sistem, ki bo čim bolj povečal prihodke od pobrane cestnine, in da bo na drugi strani upravljavec avtocest te prihodke upravljaval s čim nižjimi stroški. Kreditno tveganje obvladujemo v povezavi z upravljanjem obrestnega tveganja.

Kreditno tveganje poslovnih partnerjev

Kreditno tveganje poslovnih partnerjev predstavlja možnost, da bodo terjatve poplačane le delno ali da sploh ne bodo poplačane. DARS d. d. ves čas nadzira odprte terjatve do posameznih poslovnih partnerjev, in če je potrebno, ustrezno ukrepa. To tveganje obstaja pri prodaji vinjet prek prodajnih zastopnikov ter pri plačilu cestnine z elektronskimi mediji za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3500 kilogramov, za katera se plačilo izvede za pretekli mesec na podlagi izstavljenega zbirnega računa. Verjetnost tega tveganja ter narava poslovanja družbe trenutno ne zahtevata omejevanja maksimalne izpostavljenosti do posameznih partnerjev, aktivnega upravljanja terjatev in izračunavanja bonitetnih ocen, so pa za določen segment uporabnikov zahtevani instrumenti zavarovanj.

Likvidnostno tveganje

Tveganja, povezana s plačilno sposobnostjo, smo v letu 2013 zmanjševali s kakovostnim upravljanjem likvidnosti in oblikovanjem hitrolikvidnega naložbenega portfelja. Likvidnostno tveganje družbe je ocenjeno kot zmerno.

Družba izkazuje primanjkljaj obratnega kapitala v višini 199.163.923 evrov. To je posledica večjih kratkoročnih finančnih obveznosti, zapadlih v letu 2014. Razlika, nastala zaradi višine kratkoročnih naložb na eni strani ter povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti do bank na drugi strani, je obvladljiva z obvladovanjem likvidnostnega tveganja. Navedena tveganja bo družba reševala z reprogramiranjem in refinanciranjem finančnih virov. Dne 29. 3. 2013 je DARS d. d. sklenil aneks h kreditni pogodbi z banko Unicredit v višini 47 mio EUR z namenom reprogramiranja kredita. Gre za podaljšanje ročnosti za 5 let z amortizacijskim odplačilom glavnice in posledično višjo maržo kredita. Dne 20. 12. 2013 je DARS d. d. sklenil aneks h kreditni pogodbi z Banko Koper (prevzem terjatve matične banke Intesa Sanpaolo na njen račun) v višini 50 mio EUR. Gre za podaljšanje ročnosti za 7 let z amortizacijskim odplačilom glavnice in posledično višjo maržo kredita.

ANALIZA POSLOVANJA

Prihodki DARS d. d.

Tabela 4: Pregled prihodkov DARS d. d.

Vrsta prihodkov	2012 (v EUR)	2013 (v EUR)	Indeks 2013/2012	Strukturni deleži za leto 2013
Prihodki iz pogodbe o naročilu	487.200	412.267	85	0,1
Prihodki od cestnin	294.884.886	305.296.550	104	93,2
- vinjete	138.518.071	138.983.036	100	42,4
- tovorni promet	156.366.816	166.313.513	106	50,8
Prihodki od zakupnin	7.356.477	7.270.137	99	2,2
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	1.064.196	741.471	70	0,2
Prihodki od služnosti	311.866	291.588	93	0,1
Prihodki od zakupa optičnih vlaken/telekomunikacije	1.111.106	955.645	86	0,3
Drugi prihodki od prodaje	601.659	672.821	112	0,2
Drugi poslovni prihodki	6.084.425	7.695.741	126	2,3
Finančni prihodki	4.823.468	3.854.688	80	1,2
Drugi prihodki	158.979	70.014	44	0,0
Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	432.096	405.388	94	0,1
Skupaj prihodki	317.316.358	327.666.309	103	100,0

Prihodki družbe DARS d. d. so v poslovnem letu 2013 znašali 327,7 milijona evrov, kar je 3 odstotne točke več kot v letu 2012. Cestninski prihodki, ki predstavljajo kar 93 odstotkov vseh prihodkov, so bili v letu 2013 za 4 odstotke večji od lanske realizacije; letos smo prodali 5.704.446 vinjet, kar pomeni 156.203 več prodanih vinjet v primerjavi z letom 2012. Prihodki od cestnin za tovorni promet so se povečali na račun nove cenovne politike cestninjenja tovornih vozil, ki je začela veljati 1. 10. 2013, in so bili za 6 odstotkov večji kot v preteklem obdobju.

Odhodki DARS d. d.

Tabela 5: Pregled odhodkov DARS d. d.

Vrsta odhodkov	2012 (v EUR)	2013 (v EUR)	Indeks 2013/2012	Strukturni deleži za leto 2013
Stroški materiala	10.172.010	11.896.765	117	4,4
Stroški storitev	24.949.202	25.078.481	101	9,2
Stroški dela	32.837.039	34.310.284	104	12,7
Odpisi vrednosti	145.438.064	148.088.281	102	54,6
Drugi posl. odhodki	3.385.777	1.367.954	40	0,5
Finančni odhodki	69.778.952	50.308.752	72	18,6
Drugi odhodki	68.391	136.941	200	0,1
Skupaj prihodki	286.629.433	271.187.458	95	100,0

Odhodki družbe DARS d. d. za leto 2013 so znašali 271,2 milijona evrov in so bili za 5 odstotkov manjši v primerjavi z letom 2012.

V primerjavi z realizacijo v preteklem obdobju so stroški materiala narasli za 17 odstotkov, predvsem zaradi nadpovprečnega števila zimskih akcij in večje porabe posipnih materialov. Iz istega razloga so se povečali stroški dela, saj je bilo več izplačanih nadur in dodatkov za posebne obremenitve in nevarnosti pri delu.

Poslovni izid

Čisti poslovni izid družbe DARS d. d. za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2013 znaša 47,1 milijona evrov in je bil v primerjavi s čistim poslovnim izidom za leto 2012 za 93 odstotkov višji.

Tabela 6: Kazalniki poslovanja

	31. 12. 2012	31. 12. 2013	
Kazalniki stanja financiranja			
Stopnja lastniškosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	43,11	43,81
Stopnja dolgoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kapital} + \text{rezervacije} + \text{dolgoročni dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	95,64	92,38
Stopnja kratkoročnosti financiranja v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročni dolgovi (skupaj s kratkoročnimi PČR)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$	4,36	7,62
Kazalniki stanja investiranja			
Stopnja osnovnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)}}{\text{sredstva}}$	97,96	95,78
Stopnja dolgoročnosti investiranja v odstotkih	$\frac{\text{osnovna sredstva} + \text{dolg. finančne naložbe} + \text{dolg. poslovne terjatve}}{\text{sredstva}}$	97,96	95,78
Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja			
Pospešena pokritost s kratkoročnimi obveznostmi v odstotkih	$\frac{\text{likvidnostna sredstva} + \text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$	15,56	8,76
Kratkoročna pokritost kratkoročnih obveznosti v odstotkih	$\frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$	45,15	54,33
Kazalniki gospodarnosti			
Gospodarnost poslovanja v odstotkih	$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$	144,08	146,66
Stopnja dobičkovnosti poslovnih prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{poslovni dobiček}}{\text{poslovni prihodki}}$	30,59	31,82
Stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov v odstotkih	$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}}$	7,69	14,39
Kazalnik dobičkonosnosti			
Čista dobičkonosnost kapitala	$\frac{\text{čisti dobiček v poslovnem obdobju}}{\text{povprečna vrednost kapitala (brez čistega dobička poslovnega obdobja)}}$	0,01	0,02

POSLOVNE AKTIVNOSTI DRUŽBE

CESTNINJENJE

Od pobrane cestnine je družba v letu 2013 ustvarila 305.296.550 EUR ali 96,7 odstotka vseh prihodkov od prodaje.

Vozila, katerih masa presega 3.500 kilogramov (tovorna vozila), plačujejo cestnino na 28 cestninskih postajah; plačevanje poteka z ustavljanjem ali brez ustavljanja vozila. Pri cestninjenju z ustavljanjem uporabniki avtocest plačujejo cestnino z gotovino ali 12 plačilnimi karticami oz. elektronskimi mediji. Vozniki, ki uporabljajo elektronske tablice sistema ABC, pa lahko prevozijo cestninsko postajo po hitrih stezah sistema ABC s hitrostjo do 40 km/h. Ustavijo se le zaradi vnaprejšnjega plačevanja cestnine na blagajniških stezah ali na manjših cestninskih postajah, kjer ni posebnih hitrih stez. Od leta 2010 je z ustrezno prilagojenimi elektronskimi mediji možno plačevanje diferencirane cestnine glede na emisijske razrede motorjev EURO. Z elektronskimi mediji je možno plačevanje cestnine na pred- in poplačniški način.

Cestninjenje vozil z največ 3.500 kilogrami dovoljene mase (osebna vozila) že od 1. julija 2008 poteka na podlagi plačila za čas uporabe avtoceste, ki se dokazuje z nakupom in namestitvijo ustrezne vinjete.

Cestninjenje vozil, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov

V letu 2013 smo s cestninjenjem tovornih vozil ustvarili 166.313.513 evrov prihodka, kar pomeni 6,36-odstotno povečanje glede na leto 2012, ko smo ustvarili 156.366.816 evrov prihodka.

Z namenom zagotavljanja dolgoročne finančne vzdržnosti družbe DARS d. d. je 1. 10. 2013 začel veljati nov cenik cestnine z višjimi izhodiščnimi cenami, nižjimi popusti in rabati ter spremenjenimi pogoji za njihovo doseganje. Gre za prvo spremembo cenika po 1. 1. 2010. V prvem cestninskem razredu (R3) se je izhodiščna cestnina povečala za 30 %, v drugem cestninskem razredu (R4) pa za 50 %. Spremenjeni so bili faktorji popustov za vozila po posameznih emisijskih razredih EURO. Tovorna vozila se cestninijo znotraj dveh cestninskih razredov in po novem v štirih emisijskih razredih EURO.

Spreminjanje strukture voznega parka v prid čistejših vozil in s tem rast števila prevoženih kilometrov v višjih emisijskih razredih EURO imata ob nespremenjeni cenovni politiki dolgoročno negativen vpliv na prihodke družbe. V primerjavi z letom 2012 se je v letu 2013 število prevoženih kilometrov v razredih EURO 0-II, kjer je cestnina najvišja, zmanjšalo za 13 odstotkov, v razredu EURO IV+ pa je naraslo za kar 34 odstotkov. Še posebej narašča število prevoženih kilometrov najtežjih tovornih vozil (R4) emisijskega razreda EURO V.

Konec leta 2013 je bilo v obtoku 49.500 elektronskih medijev, prilagojenih za diferencirano plačevanje cestnine. Od tega je bilo skoraj 75 odstotkov tablic elektronskega sistema ABC, preostalo so bile kartice DARS.

Čprav cestninjenje tovornih vozil z elektronskimi tablicami sistema ABC ni optimalno, saj sistem ni bil predviden za cestninjenje tovornih vozil, omogoča cestninjenje brez ustavljanja s tako frekvenco in hitrostjo, kot lahko tovorno vozilo prevozi cestninsko postajo, zato ga uporabniki vedno pogosteje uporabljajo. Delež prehodov, opravljenih s tablicami ABC, je leta 2013 znašal 51,5 odstotka, kar je za 4,3 odstotne točke več kot leta 2012.

Prodaja vinjet

S spremembo Uredbe o cestninskih cestah in cestnini, ki je začela veljati 1. 12. 2013, so se spremenili cestninski razredi in cene nekaterih vrst vinjet. Drugi cestninski razred se je razdelil na cestninski razred 2A, ki vključuje vsa bivalna vozila in tista vozila z največjo dovoljeno maso do 3.500 kg, katerih višina nad prvo osjo ne presega 1,30 m, vozila, ki nad prvo osjo merijo 1,30 m in več, pa sodijo v razred 2B.

V letu 2013 se je nadaljevalo rahlo zmanjševanje prodaje letnih vinjet, zato pa je se ponovno povečala prodaja kratkoročnih vinjet za dvosledna vozila. Prodanih je bilo 810.593 letnih vinjet za dvosledna vozila, kar je 19.798 ali 2,38 odstotka manj kot v letu 2012. Na drugi strani pa je bilo prodanih 3.688.839 tedenskih vinjet za dvosledna vozila, kar je 141.761 ali 4 odstotke več kot leto poprej, in 1.149.265 mesečnih vinjet, to je 33.876 ali 3,04 odstotka več kot v letu 2012. V letu 2013 je bilo prodanih tudi 1.306 letnih, 15.271 polletnih in 39.172 tedenskih vinjet za enosledna vozila.

Od prodanih vinjet smo v letu 2013 ustvarili 138.983.036 EUR prihodka, v letu 2012 pa 138.518.071 EUR, torej so se prihodki povečali za 0,3 odstotka. Število prodajnih mest vinjet se je povečalo; od 1. 12. 2013 se prodajajo na 1.665 prodajnih mestih v Sloveniji in 1.024 v tujini. V letu 2013 smo začeli in z večino pogodbenih partnerjev tudi uspešno zaključili pogajanja o znižanju provizije pri prodaji vinjet.

Pomemben delež pri prodaji vinjet predstavlja prodaja na 37 lastnih prodajnih mestih, ki vključujejo prodajo na cestninskih postajah in mejnih prehodih, kar je zlasti pomembno v času praznikov in poletnih dopustov. V letu 2013 smo na teh prodajnih mestih prodali skupaj 634.100 vinjet, kar je 1,9 odstotka več kot v letu 2012, vrednostno pa za 3,4 % več.

V letu 2013 je bilo na cestninski postaji Hrušica ter na mejnih prehodih Gruškovje in Obrežje prodanih 204.699 avstrijskih vinjet, kar je 17,9 odstotka več kot v letu 2012.

Tudi v letu 2013 smo uspešno izvajali cestninski nadzor. Nadzorniki so izdali 41.553 plačilnih nalogov. To je 5,2 % manj kot v letu 2012, razloga za nižje število pa sta predvsem sodelovanje cestninskih nadzornikov pri zimski službi in izguba strateških mest za kontrolo vinjet na preurejenih cestninskih postajah. Kljub vložnemu trudu, da bi globe postale prihodek DARS d. d., te še vedno ostajajo prihodek države.

Varnost zaposlenih

V letu 2013 smo zaključili aktivnosti za varno prečkanje vinjetnih stez (z ureditvijo podhodov in nadhodov oz. z organizacijo dela CP na obeh straneh avtoceste). Tako v letu 2013 ni bilo poškodb sodelavcev iz tega naslova. Tudi cestninski nadzorniki so v letu 2013 svoje delo opravljali varno in brez hujših poškodb pri delu.

Posodobitev programske opreme cestninskega sistema v letu 2013

V letu 2013 je bila izvedena ena večja nadgradnja na podlagi zakonske spremembe (nadgradnja ob spremembi stopnje DDV).

Izvedenih je bilo tudi nekaj večjih predvidenih nadgradenj glede na predhodno določene tehnične zahteve (prehod programske opreme Oracle Express Edition na verzijo 11g, povezava modula CRM z drugimi vnosnimi moduli aplikacije ACC Manager, premik in rekonfiguracija baze ACC za potrebe dveh lokacij strežniške opreme in zamenjava okolja Java za prikaz in uporabo programskega orodja Oracle Forms) in več manjših nepredvidenih nadgradenj glede na zahteve področja cestninjenja in poslovnega področja (dopolnitev modulov centralnih cestninskih aplikacij za vodenje neplačil cestnine, vračil dobroimetja, emisijskih sporazumov EURO in za prenos podatkov o DDV v Darsov poslovni informacijski sistem Microsoft Dynamics NAV).

Vzpostavitev elektronskega sistema cestninjenja

V letu 2013 je DARS d. d. na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije z dne 7. 6. 2012 izvršil javno naročilo za vzpostavitev in delovanje elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku, vendar je bilo naročilo po sklepu Državne revizijske komisije št. 018-128/2013-17 razveljavljeno.

V skladu z določili navedenega sklepa je DARS d. d. pripravil odzivno poročilo in za nadaljevanje projekta tudi predlog sprememb razpisne dokumentacije za uskladitev s koncedentom.

VZDRŽEVANJE AVTOCEST

Vzdrževanje avtocest

Redna vzdrževalna dela izvajamo tako, da povzročajo čim manj motenj v prometu in potekajo v času najmanjših prometnih obremenitev na posameznem odseku, ter s skrbjo za urejenost, preglednost in varnost avtocest in hitrih cest. Kljub temu pa zaradi gostega osebnega in tranzitnega tovornega prometa izvajanje vzdrževalnih del pomeni oviro za uporabnike.

Predvsem na avtocesti A1 vzdrževalnih del ni mogoče izvesti brez zastojev, saj je promet gost skoraj ves dan, večine vzdrževalnih del pa zaradi varnosti delavcev in udeležencev v prometu ni mogoče opravljati v nočnem času.

V letu 2013 smo zakrpali okoli 27.000 kvadratnih metrov cestišča, zalili preko 159.000 metrov razpok v asfaltu, obnovili žlebičenje na 470 kvadratnih metrih vozniških površin in sanirali 288 kvadratnih metrov drenažnega asfalta.

Dnevna vzdrževalna dela načrtujemo za čas zunaj prometnih konic, ob upoštevanju povprečnega letnega dnevnega prometa na posameznem avtocestnem odseku in sodelovanju z nadzornimi prometnimi centri.

Vzdrževalci so v času turistične sezone in praznikov sodelovali pri urejanju prometa na začasnih prodajnih mestih vinjet, urejenih ob vstopih v državo. V času koordiniranih akcij policije in inšpekcijskih organov so postavljali zapore vinjetnih stez za nadzorovanje uporabe vinjet ter urejali zapore avtoceste s preusmeritvijo prometa na počivališča.

V letu 2013 smo začeli več projektov, povezanih z rednim vzdrževanjem avtocest. Poleg izvedbenih načrtov letnega in zimskega vzdrževanja smo ponovno veliko pozornosti posvetili optimalni porabi posipnih materialov in zmanjšali povprečno porabo posipa glede na pretekla leta. Nadaljevali smo dodatno uvajanje spremljanja tovornih vozil s posipalci preko signala GPS. Vozniki so se udeležili izobraževanja o pravilnem posipanju in dobili dodatna navodila. Z napravami GPS smo dodatno opremili določena vozila, tako da je trenutno opremljenih 246 vozil (vključno z vozili cestninskih nadzornikov). Poleg tega smo uvedli obvezno kalibracijo posipalcev pri vsaki spremembi posipnega materiala in evidentiranje teh podatkov.

Z nabavo treh dodatnih mešalcev za raztopino natrijevega klorida bomo znižali stroške posipnih materialov.

V letu 2013 smo nadaljevali delo s posebnimi vozili, predvsem pri hrapavljenju predorskih površin in odstranjevanju talnih označb. Talne označbe smo izvajali tudi v hladni plastiki na podlagi podatkov, pridobljenih iz meritev refleksije talnih označb.

Elektro-strojno vzdrževanje

V letu 2013 smo izvajali ključne naloge, opredeljene v Koncesijski pogodbi in projektih za vzdrževanje in obratovanje, da bi zagotovili varnost v prometu in zanesljivo delovanje naprav.

Z optimizacijo elektro-strojnega vzdrževanja smo zmanjšali stroške zunanjih storitev.

Optimizirali smo odjemne skupine električnih porabnikov, tako da se je strošek omrežnine znižal (10 odjemnih mest).

Izvedli smo tudi manjša obnovitvena dela, kot so prilagoditev električne napeljave zaradi rušenja cestninskih postaj, zamenjava senzorike v predorih, obnova LED-smernikov in drugo.

Pri pripravi novih pogodb z zunanjimi izvajalci smo upoštevali dodatno izobraževanje zaposlenih v letu 2014 in tako znižali stroške storitev zunanjih izvajalcev.

UPRAVLJANJE

Gospodarjenje z infrastrukturo

Na področju gospodarjenja z infrastrukturo smo izvajali naloge, ki nam jih nalagajo Zakon o cestah, Zakon o graditvi objektov ter drugi predpisi o urejanju javnih cest in varnosti v prometu.

Skrbeli smo za pravočasno izdajo projektnih pogojev oz. soglasij za posege v varovalne pasove cest, za katere imamo stavbno pravico. Število postopkov se je v primerjavi z letom 2012 nekoliko zmanjšalo, še vedno pa smo se udeleževali tudi tehničnih pregledov, ki se opravljajo po Zakonu o graditvi objektov.

Predstavniki oddelka smo s pripombami sodelovali pri pripravi Pravilnika o načinu označevanja javnih cest in o evidencah o javnih cestah in objektih na njih, kjer so bili naši predlogi dokaj uspešni.

Na področju skrbništva nad bazami cestnih podatkov (BCP) smo ažurno vnašali vse pridobljene podatke, poskrbeli za nadgradnjo in izobraževanje v zvezi z aplikacijo PISGI (prostorski informacijski sistem gospodarske infrastrukture), s sodelovanjem z DRSC poskrbeli za vključitev pododsekov v osnovno evidenco avtocestnega omrežja ter pomagali uporabnikom BCP z vsemi potrebnimi podatki.

V letu 2013 smo začeli zbirati uporabna dovoljenja na celotnem avtocestnem omrežju in jih vnašati v BCP. Nalogo bomo nadaljevali tudi v letu 2014.

Z uporabo ekspertnega sistema za gospodarjenje z vozišči PMS-DARS (Pavement Management System) je bil pripravljen Predlog načrta obnove vozišč 2013 do 2028. Izdelani so bili grafični in statistični prikazi stanja vozišč glede na višino vloženih sredstev ter »avtomatičen« 15-letni predlog strateškega načrta obnove vozišč za neomejen proračunski scenarij. Izdelan je bil predlog načrta obnove vozišč na projektnem nivoju (za 5 let) ob upoštevanju omejenih razpoložljivih sredstev. V sistem so bila vključena »manjša investicijska dela – krpanje«, izračunan je bil vpliv zmanjševanja sredstev na investicijsko vzdrževanje vozišč. V celotnem obdobju so se izvajale aktivnosti za vpeljavo gospodarjenja z objekti v sistem PMS-DARS.

Glede na pozitivne rezultate visokotlačnega čiščenja vozišč v predorih, s katerim smo izboljšali torne lastnosti betonskega vozišča, smo izvedli preizkusno visokotlačno čiščenje asfaltne vozišča na priključku Brnik. Čiščenje smo izvedli s posebnim vozilom v lasti DARS d. d., proizvajalca Cappellotto, ki je prvenstveno namenjeno odstranjevanju horizontalnih talnih označb in vzdrževanju drenažnega asfalta. Pred in po čiščenju smo z merilnim vozilom SCRIMTEX izmerili torne karakteristike in iz rezultatov meritev ugotovili, da je postopek učinkovit tudi na asfaltne vozišču. Po preizkusnem visokotlačnem čiščenju smo ukrep izvedli na dveh, tudi z vidika prometne varnosti kritičnih odsekih. Trajnost izvedenih ukrepov bomo spremljali z izvajanjem meritev.

Nadaljevali smo s spremljanjem stanja predorov in se vključili v izvajanje intervencijskih ukrepov v nekaterih predorih. Tako so bili pravočasno odstranjeni odstopljeni deli betona v predorih Kastelec in Dekani, ki so ogrožali prometno varnost.

Na podlagi poročil sezonskih pregledov avtocestne infrastrukture in analize smo se dogovorili o enotnem sistemskem pristopu k izvajanju sezonskih pregledov in ocenjevanju stanja opreme in odvodnjavanja na avtocesti. Naš cilj je učinkovitejše načrtovanje ukrepov na teh delih infrastrukture.

Površine za spremljajoče dejavnosti

V letu 2013 sta začeli obratovati počivališči Cikava na AC odseku Malence–Višnja Gora in Dul na AC odseku Pluska–Ponikve. Skupno število površin za spremljajoče dejavnosti na slovenskem avtocestnem križu se je tako povečalo na 63. Površine so razvrščene v 4 kategorije: t. i. mala počivališča (tip 1), bencinski servisi (tip 2), oskrbne postaje (tip 3), ki imajo poleg bencinskega servisa še restavracijo, in oskrbni centri (tip 4), ki so najvišji tip počivališča in imajo bencinski servis, restavracijo in motel.

Na podlagi pogodb, sklenjenih za pravico do uporabe/najema površin za zgraditev objektov za opravljanje spremljajočih dejavnosti, je bilo v letu 2013 realiziranih 6,82 milijona EUR prihodkov.

Gospodarjenje z nepremičninami

V letu 2013 smo nadaljevali delo na področju obravnave prispelih vlog oz. povpraševanj za odprodajo presežnih nepremičnin v upravljanju oz. lasti DARS d. d., na področju obveščanja zainteresiranih strank, ugotavljanja presežnih zemljišč in drugih nepremičnin ter določanja možnih načinov razpolaganja z nepremičninami, ki ležijo zunaj trase.

Skupno so bili v letu 2013 objavljeni štiri razpisi za javno zbiranje ponudb za prodajo nepremičnin v lasti DARS d. d. Skupna izhodiščna vrednost vseh v prodajo ponujenih nepremičnin je znašala okoli 1.068.000 EUR. Na objavljene razpise ni bilo prejetih ponudb, prav tako je zaznati bistven upad novega povpraševanja po odkupu posameznih nepremičnin. V zaključni fazi prodaje nepremičnin na podlagi razpisov iz preteklih let je bilo v letu 2013 doseženo cca. 40.000 EUR dohodka iz naslova prodaje nepremičnin.

Zaključenih je bilo 62 postopkov dodelitve služnosti, v katerih je bilo s pogodbami določeno služnostno nadomestilo v skupni višini 246.706 EUR. Obseg služnostnih posegov se zmanjšuje in omejuje predvsem na ureditev komunalnih vodov in priključkov nanje. Upočasnjena je bila ureditev nekaj večjih investicij na področju elektrogospodarstva (rekonstrukcije enosistemskih v dvosistemski 110 in več kilovoltne daljnovodne povezave), pri katerih investitorji verjetno čakajo na uveljavitev novele Energetskega zakonika, s katero bo določena brezplačna služnost za tovrstne posege na vseh zemljiščih v državni lasti.

Trženje telekomunikacij

Prihodek od zakupa optičnih vlaken je v letu 2013 znašal 955.000 EUR in se je v primerjavi z letom 2012 nekoliko zmanjšal, saj so zakupniki odpovedali optična vlakna, ki potekajo preko Karavank, in prešli na optični kabel Telekoma Slovenije.

Iz naslova služnosti za potrebe postavitve in obratovanja baznih postaj za operaterje mobilnih komunikacij je prihodek ostal na ravni iz leta 2012. Večje prihodke zaradi izgradnje omrežja četrte generacije mobilne telefonije na avtocestnem križu pričakujemo v naslednjih letih. Zaradi specifičnosti izgradnje se pričakuje potreba po večjem številu baznih postaj in zakupu optične infrastrukture.

Upravljanje s prometom in prometno varnostjo

V letu 2013 smo povečali prometno varnost: upravljali smo z več kot še enkrat večjim omrežjem AC/HC (154 % več omrežja) kot v letu 2001, dosegli pa smo 20-odstotni padec števila smrtnih žrtev. Temeljito smo prenovili vse postopke upravljanja prometa (nova služba), uredili varnostno dokumentacijo in načrte za predore ter pripravili konkreten načrt prometne varnosti.

Izvajali smo redne vaje v predorih, usposabljali nadzornike prometa in operaterje PIC, uvedli vodje nadzornih centrov, pripravili nova navodila za upravljanje prometa in sodelovali v preventivnih medijskih kampanjah.

Uspešno smo prenovili čelne cestninske postaje in zagotovili optimalno prometno varnost nove ureditve.

Spopadali smo se s povečanim številom zapor HC zaradi burje, pogostejšim izločanjem tovornih vozil zaradi obilnega sneženja doma in v tujini, izredne dogodke pa smo obvladovali z začasnim glavnim nadzornim centrom, večjo obremenitvijo Prometno-informacijskega centra in učinkovitejšo mednarodno koordinacijo upravljanja prometa.

INVESTICIJE

Prostorsko načrtovanje

Na področju prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor je v letu 2013 potekala priprava desetih državnih prostorskih načrtov, pri katerih so bile dokončane različne faze postopka.

- Za dograditev AC-predora Karavanke sta bili izdelani Pobuda za pripravo DPN z DIIP in analiza smernic, organizirana je bila prostorska konferenca ter pripravljen predlog sklepa o pripravi DPN za sprejem na Vladi

- RS. Za usklajevanje skupnih vprašanj med Darsom in Asfinagom je bilo organiziranih več sej gradbenega odbora, ustanovljen je bil tehnični odbor.
- Za AC na odseku Postojna/Divača–Jelšane je bil sprejet sklep Vlade RS o pripravi DPN. Preverjenih je bilo več variant, na prostorski konferenci je bila obravnavana sprememba sklepa o pripravi DPN, izdelane so bile strokovne podlage za ŠV/PIZ.
 - Za HC na odseku Koper–Dragonja je bil sprejet sklep Vlade RS o potrditvi najustreznejše variante. Izdelane so bile strokovne podlage za odlaganje viškov materiala.
 - Za državno cesto na odseku Slovenj Gradec jug–Dravograd in na odseku Otiški vrh–MMP Holmec se je na podlagi odločitev MZIP z dne 21. 6. 2012 in skladno s sklepom Vlade RS z dne 25. 10. 2012 izdelovala Novelacija prometnega modela za celotno vplivno območje poteka tretje razvojne osi od Avstrije do avtoceste A1, ki bo potrdila oz. ovrgla načrtovalska izhodišča, na podlagi katerih bo znan način nadaljevanja postopka.
 - Za odsek državne ceste Šentrupert–Velenje jug je Vlada RS dne 19. 3. 2013 sprejela sklep glede ustavitve postopka priprave DPN za državno cesto med AC A1 in priključkom Velenje jug po varianti F2-2 in F3b. Vlada RS je nato dne 23. 5. 2013 sprejela sklep št. 35000-2/2013/8, da se priprava DPN nadaljuje po varianti F3b, ki se kaže kot realno izvedljiva. V nadaljevanju je potekalo intenzivno usklajevanje z varstvenimi ministrstvi.
 - Za državno cesto na odseku Velenje jug–Slovenj Gradec jug je bila sprejeta Uredba o DPN (Ur. l. RS, št. 72/2013).
 - Za priključek Šmarje - Sap je bilo izdelano Poročilo o vplivih na okolje in podana vloga za pridobitev okoljevarstvenega soglasja.

V postopkih umeščanja avtocest in drugih državnih cest v prostor smo v okviru svojih pristojnosti sodelovali z javnostjo in uporabniki ter tako prispevali k uveljavitvi rešitev, ki so družbeno sprejemljive.

V letu 2013 so bile izvedene tudi naloge za zagotavljanje potreb družbe kot upravljavca, in sicer:

- zagotovitev smernic in mnenj v postopkih priprave občinskih prostorskih aktov ter projektnih pogojev in soglasij k projektnim rešitvam v varovalnem pasu cest v upravljanju DARS d. d. ter na območjih, na katerih ima DARS d. d. stavbno pravico, cesta pa še ni zgrajena;
- zagotovitev dokumentacije za projekte upravljanja in vzdrževanja (IDZ za mala počivališča, IDZ za izpostavo AC-baze Kozina v Bertokih) za fazo prostorskega načrtovanja in umeščanja v prostor.

Projektiranje in investicijska dokumentacija

V sklopu projektiranja HC Jagodje–Lucija smo izdelovali novelacijo in uskladitev idejnega projekta s sedaj veljavno zakonodajo ter optimizirali projektne rešitve, kar bomo nadaljevali s projektiranjem znotraj predpisanih toleranc iz DPN.

Za izdelavo projektne dokumentacije faze PZI za gradnjo avtocestnega odseka Draženci–MMP Gruškovje je bil izveden javni razpis in prijavljena dokumentacija za sofinanciranje z evropskimi sredstvi TEN-T. Sklep komisije o dodelitvi finančnih evropskih sredstev je bil sprejet 9. 12. 2013. V letu 2013 sta bila izdelana projekt PZI prve etape in investicijska dokumentacija.

V letu 2013 je bil izveden razpis za izdelavo projekta PGD/PZI polnega priključka Šmarje - Sap. Pred projektiranjem so bila preverjena prometna izhodišča iz predhodne faze umeščanja. V decembru je bil v recenzijo predan glavni del projekta PGD.

Gradnja

DARS d. d. je v letu 2013 organiziral vodenje projektov dograditve avtocestnih odsekov v okviru Poslovnega načrta DARS d. d. za leto 2013. Dokončni uporabi so bili predani izpostava AC-baze Hrušica v Podtaboru, BS Cikava, in Oskrbni center Murska Sobota.

Nadaljevala se je graditev odseka Koper–Izola s predorom Markovec, ki je investicijsko najzahtevnejši del tega odseka, vendar predvsem zaradi insolventnosti in uvedbe stečajnih postopkov izvajalcev v letu 2013 ni bila dokončana. Posledično je DARS d. d. vodil vse aktivnosti za čimprejšnje nadaljevanje in dokončanje vseh gradbenih del ter elektro-strojne opreme predora in trase odseka, pri čemer sta pogoja za doseg zastavljenih rokov tudi pravočasna oddaja vseh del v skladu z ZJN in sklenitev pogodbe z izvajalci.

V letu 2013 smo nadaljevali in zaključili manjkajoča gradbena dela na trasi AC Pluska–Ponikve–Hrastje s spremljajočimi objekti. Odpravili smo pomanjkljivosti, pridobivali poročila in urejali izvedbeno dokumentacijo. Ob prekinitvi pogodbe zaradi insolventnosti partnerjev je bila podpisana nova pogodba za dokončanje pokritega vkopa 8-1 in odpravo pomanjkljivosti na objektih AC Ponikve–Hrastje. Izvajalec zaključuje dela. Zaključena je bila tudi rehabilitacija regionalnih in občinskih cest, ki so bile dodatno obremenjene zaradi gradnje obeh odsekov AC. Na obeh odsekih smo izvajali monitoring živali v času obratovanja AC, na odseku AC Pluska–Ponikve pa so zaključena poizkopalna dela na arheoloških najdiščih.

DARS d. d. se je tudi v letu 2013 srečeval s številnimi težavami pri realizaciji projektov, predvsem zaradi stečajev in/ali likvidnostnih težav vodilnih gradbenih podjetij v Sloveniji v prejšnjih letih. Kljub temu pospešeno zaključuje odpravo pomanjkljivosti in druge aktivnosti za dokončanje projektov.

Še naprej smo izvajali predpisan monitoring po končani gradnji, vzdrževali habitate, pregledovali dokumentacijo (projekt izvedenih del, projekt za obratovanje in vzdrževanje, banka cestnih podatkov), pridobivali smo končna poročila in dokazila, pregledovali in potrjevali smo gradbene knjige, izvajali končne obračune, pripravljali dokumentacijo za arhiviranje, pridobivali uporabna dovoljenja, spremljali objekte v garancijski dobi in urejali premoženjskopravne zadeve po dokončni odmeri.

Obnove

Gradbena dela

Obnovitvena dela obsegajo izvedbo investicijskih vzdrževalnih del in vzdrževalnih del v javno korist na področju vozišč, premostitvenih objektov in drugih objektov in naprav ter naložbe v obstoječo infrastrukturo.

Skupno smo v letu 2013 obnovili 10,73 kilometra vozišč, vključno z ukinitvijo dilatacij in zamenjavo hidroizolacije in asfaltov na dveh objektih. Dokončali smo obnovo nadvoza na priključku Postojna po prekinitvi pogodbe z izvajalcem, ki je bil v stečaju, ter zamenjali dilatacijo, hidroizolacijo in asfaltov na nadvozu Slivnica. Po sprožitvi obsežnega plazua na brežini Vrhole smo izvedli nujne ukrepe za zagotovitev stabilnosti plazine, ki je ogrožala promet. Manjša investicijska dela so potekala na voziščih celotnega avtocestnega omrežja, sanirali smo manjše brežine in nasipe.

Vse leto so potekale aktivnosti na področju zaključevanja pogodb ter priprave ustrezne dokumentacije za delo v prihodnjih letih.

V sklopu projekta Gradnja protihrupnih ograj na petih avtocestnih odsekih v RS, ki je vključen v dopolnjeni Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture, kar omogoča sofinanciranje projekta v višini 85 odstotkov upravičenih stroškov, so bili v letu 2013 izvedeni še zadnji razpisi za izvedbo del. Podpisane so bile tri pogodbe, izvedena pa dela na odseku Malence–Šmarje - Sap. Dela na odseku Unec–Postojna so se začela jeseni in se bodo nadaljevala po zimski prekinitvi.

Elektro-strojna dela in ITS

Za posodobitev opreme obstoječega avtocestnega omrežja, povečanje prometne varnosti in opremljanje avtocest v skladu z novimi predpisi (direktivami) in zakonodajo je v letu 2013 v okviru sprejetega Poslovnega načrta DARS d. d. potekalo več obnovitvenih in naložbenih del.

Najobsežnejša dela so se izvajala v predoru Karavanke v skladu z Direktivo 2004/54/ES. Zaključene so bile izvedba sistema za videonadzor in avtomatsko detekcijo prometa, sanacija nadzorno-krmilnega sistema in sanacija radijskega sistema. Sanacija sistema prezračevanja poteka in se izvaja tudi z zunanjo strokovno podporo. Zaključek teh del je predviden v letu 2015. Pred predorom Karavanke je bil vzpostavljen sistem odmerjenega spuščanja tovornih vozil v predor. V nekaterih drugih predorih so bila izvedena manjša obnovitvena dela. V predoru Podmilj so bili obnovljeni LED-smerniki, v pogonski centrali predora Golovec so bila zamenjana vhodna vrata, v predorih Trojane in Jasovnik je bilo izvedeno dodatno mehansko varovanje vpetja ventilatorjev, v predoru Močna so bili zamenjani akumulatorski bloki UPS-naprav in v pokritem vkopu Škofije je bila zamenjana celotna UPS-naprava. Opravljenih je bilo še nekaj manjših obnovitvenih del elektro-strojne opreme in ITS.

Za zagotovitev rezervnega napajanja je bil za predore na HC Razdrto–Vipava nabavljen premični DEA, v predoru Cenkova pa je bil v ta namen vgrajen stacionarni DEA. V sklopu investicijskih naložb je bil nadgrajen cestnovremenski sistem, na viaduktu Lozice je bil postavljen merilec vetra, nameščene so bile dodatne radarske table »VI VOZITE«, vgrajeni so bili novi avtomatski števcji prometa s klasifikacijo vozil in opravljenih nekaj manjših investicijskih naložb v elektro-strojno opremo in ITS.

V okviru obnove voziščne konstrukcije je bila zgrajena nova kabelska kanalizacija in dograjeno TK-omrežje na AC Gabrk–Divača in Divača–Kozina. Opravljenih je bilo tudi nekaj drugih manjših obnovitvenih del na telekomunikacijskem sistemu in prenosnih poteh.

Izvedenih je bilo nekaj manjših nadgradenj in obnov obstoječih sistemov, in sicer usposobitev portala Brdo, poenotenje baz SNVP in posodobitev opreme SNVP v Nadzornem centru Vransko.

Po podpisu pogodbe ob koncu leta so se začeli izdelovati IdP, PZI in izvleček iz PZI za potrebe razpisa za optimizacijo RNC Kozina in izvedbo redundantne lokacije za prenos podatkov poslovnih funkcij DARS d. d. Izdelava omenjene projektne dokumentacije bo zaključena v letu 2014. V okviru izvedbe sistema za videonadzor in avtomatsko detekcijo prometa v predoru Karavanke je bil prenovljen tudi NC Hrušica.

Za izvedbo elektro-strojnih del in ITS smo v letu 2013 pripravljali in recenzirali projektno dokumentacijo ter izdelovali geotehnično dokumentacijo. Izdelana in potrjena je bila varnostna dokumentacija za predor Ločica, ki bo služila kot referenčna dokumentacija za izdelavo varnostne dokumentacije za druge predore. Pridobitev naročila za izdelavo varnostne dokumentacije za predore Trojane, Podmilj, Jasovnik in Golo rebro že poteka. V izdelavi je tudi sprememba obratnega Načrta zaščite in reševanja za predora Pletovarje in Golo rebro. Pri pripravi in izvedbi del so se izvajale tudi naloge koordinatorja za varnost in zdravje pri delu.

V letu 2013 so bili zaključeni terenski zajem in izdelava baze podatkov gospodarske javne infrastrukture (GJI) ter vpis GJI v javno evidenco GURS-a na AC A1 meja Avstrija–Šentjakob, na AC A4 Slivnica–Gruškovje, na AC A5 Dragučova–Pince, na HC H2 Pesnica–MB vzhod–Ptujška in na HC H7 Dolga vas–meja Madžarska. Zaključena sta bila posodobitev in vodenje podatkovnih slojev GJI (gospodarske javne infrastrukture) s prostorskim informacijskim sistemom gospodarske infrastrukture (PISGI).

Izvajanje aktivnosti v sklopu mednarodnih projektov in programov

V letu 2013 so bile zaključene aktivnosti, povezane s sofinanciranjem z evropskimi sredstvi v sklopu programa EasyWay – faza 2. Še naprej smo aktivno sodelovali pri mednarodnem usklajevanju upravljanja prometa z Italijo, Avstrijo, Hrvaško in Madžarsko. Zaključen je bil mednarodni projekt CIPS (SecMan), ki preučuje potencialne nevarnosti, ki lahko ogrožajo objekte na avtocestah. Nadaljevale so se aktivnosti v mednarodnem projektu TIP, v sklopu katerega se načrtujejo posegi in dejavnosti za pospešitev koordinacije delovanja terminalov in intermodalnih vozlišč v Gorici in Vrtojbi z avtocestno osjo Vileš–Gorica–Razdrto.

V letu 2013 sta bila podpisana tudi dva mednarodna sporazuma o sodelovanju: Memorandum o sodelovanju med DARS d. d. in Javnim podjetjem Autoceste Federacije Bosne in Hercegovine in Memorandum o soglasju glede varnosti prometa na alpskem transportnem omrežju ter uporabi inteligentnih orodij za podporo pri odločanju v primeru izrednih razmer v prometu med DARS d. d. in partnerji projekta TransAFE-Alp.

VLAGANJA V RAZVOJ IN OBNAVLJANJE AVTOCEST

Investicije v imenu RS in za njen račun

Prostorsko načrtovanje in umeščanje avtocest v prostor ter pridobivanje nepremičnin za potrebe gradnje avtocest je DARS d. d., skladno s 4. členom ZDARS-1, izvajal v imenu RS in za njen račun. Omenjene naloge so bile realizirane v višini 11,6 milijona evrov.

Tabela 7: Realizirana vrednost izvedenih nalog v imenu RS in za njen račun (v evrih)

Prostorsko načrtovanje, umeščanje v prostor in pridobivanje nepremičnin	Realizacija*
HAJDINA–ORMOŽ: Ptuj–Markovci	4.080
Otiški Vrh–MMP Holmec (dodatni program)	98.950
Šentrupert–Velenje (dodatni program)	157.477
Velenje–Slovenj Gradec (dodatni program)	453.804
Slovenj Gradec–Dravograd (dodatni program)	3.302
Postojna/Divača–Jelšane (dodatni program)	81.239
Koper–Dragonja (dodatni program)	89.760
SLIVNICA–GRUŠKOVJE: Draženci–Gruškovje (dodatni program)	685
Priključek Brezovica	7.021
Priključek Šmarje - Sap na AC odseku Malence–Šmarje - Sap	31.081
Priključek Vrhnika	2.147
Predor Karavanke – dograditev	51.559
RAZDRTO–VIPAVA: Rebernice	537
JAGODJE–LUCIJA	761
Navezava letališča Cerklje na AC Smednik–Krška vas	114
Izvedba dodatnih parkirišč za težka tovorna vozila	1.307
Naloge po 4. členu ZDARS (priprava smernic in mnenj k prostorskim aktom)	18.743
Prostorsko načrtovanje	1.002.568
Pridobivanje nepremičnin pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja	7.688.872
Pridobivanje zemljišč po pridobitvi gradbenega dovoljenja	2.435.509
Pridobivanje nepremičnin	10.124.381
ŽELODNIK–VODICE: Želodnik–Mengeš z obvoznico Mengeš	390.004
ŽELODNIK–VODICE: Mengeš–Žeje	92.760
Ostale navezovalne ceste	4.406
Pridobivanje nepremičnin za navezovalne ceste	487.170
Skupaj prostorsko načrtovanje, umeščanje v prostor in pridobivanje nepremičnin	11.614.119

* Navedene naloge opravlja DARS d. d. v imenu in za račun RS, zato so vrednosti prikazane v bruto zneskih.

Investicije v imenu DARS d. d. in za njegov račun

Investicijska dejavnost se je v letu 2013 izvajala skladno z možnostmi zagotavljanja finančnih virov. Vrednost realizacije gradnje in obnov avtocestnih odsekov je v letu 2013 znašala 41,5 milijona evrov.

Tabela 8: Realizirana vrednost investicij v imenu DARS d. d. in za njegov račun

Razvoj avtocest	Realizacija brez pridobivanja zemljišč, prostorskega načrtovanja in stroškov financiranja	Stroški financiranja	Skupaj realizacija
	1	2	3 =1+2
Nov elektronski cestninski sistem	74.791	0	74.791
JAGODJE–LUCIJA	1.533.543	0	1.533.543
SLIVNICA–GRUŠKOVJE: Draženci–Gruškovje (dodatni program)	495.904	0	495.904
Priključek Brezovica	6.298	0	6.298
Priključek Šmarje - Sap na AC odseku Malence–Šmarje - Sap	65.351	0	65.351
Projektna dokumentacija	2.101.096	0	2.101.096
HAJDINA–ORMOŽ: Gorišnica–Ormož	0	584.308	584.308
KOPER–IZOLA	7.210.264	612.550	7.822.814
KLANEC–ANKARAN: Navezava na Luko Koper II. faza	10.094	0	10.094
ŠENTVID–KOSEZE: Šentvid–Koseze	140.948	0	140.948
ŠMARJE - SAP–VIŠNJA GORA: Ploščad za BS Cikava	277.576	0	277.576
Nadaljevanje gradnje	7.638.881	1.196.859	8.835.740
Zaključna dela na ac, predanih prometu do vključno 2013	6.092.424	0	6.092.424
Izvedba dodatnih parkirišč za težka tovorna vozila	3.016.238	0	3.016.238
Izvedba protihrupnih ukrepov v V. in X. evropskem prometnem koridorju	1.639.950	0	1.639.950
Rehabilitacija državnih cest	2.249.340	0	2.249.340
Izpostava ACB Hrušica v Podtaboru	193.180	0	193.180
Gorenjski avtocestni krak: izgradnja avtocestnega priključka Naklo	142.692	0	142.692
Ureditev	92.498	0	92.498
Ukrepi ob izteku garancijske dobe	614.022	0	614.022
Ostale postavke	7.947.920	0	7.947.920
Obnavljanje avtocest (gradbena dela)	10.379.966	0	10.379.966
Obnavljanje avtocest (elektro-strojna dela)	4.223.650	0	4.223.650
Obnavljanje avtocest (izboljšanje prometne varnosti)	1.832.714	0	1.832.714
Skupaj razvoj in obnavljanje avtocest	40.291.442	1.196.859	41.488.300
ŽELODNIK–VODICE: Želodnik–Mengeš z obvoznico Mengeš	32.647	0	32.647
Ostale navezovalne ceste	11.144	0	11.144
Razvoj navezovalnih cest v okviru avtocestnega programa	43.791	0	43.791
Skupaj razvoj in obnavljanje avtocest in navezovalnih cest	40.335.233	1.196.859	41.532.092

AKTIVNOSTI DRUŽBE NA PODROČJU RAZISKAV IN RAZVOJA

DARS d. d. je v letu 2013 nadaljeval izvajanje projekta vpeljave gospodarjenja s cestami, ki so v njegovem upravljanju. Poleg tekočega dela z ekspertnim sistemom PMS – DARS (PMS: Pavement Management System), ki poteka s programskim orodjem dTIMS_CT (Deighton's Total Infrastructure Management System with Concurrent Transformation), je bila izvedena delavnica s predstavitvijo sistema za gospodarjenje z objekti (BMS: Bridge Management System), ki ga uporablja upravljavec avtocest v Avstriji (ASFINAG). Sklepna ugotovitev delavnice je bila, da je programsko orodje dTIMS_CT, ki ga na Darsu uporabljamo za gospodarjenje z vozišči, primerno tudi za vpeljavo gospodarjenja s premostitvenimi objekti.

V letu 2013 je DARS d. d. skupaj z DRSC uspešno zaključil sodelovanje pri triletnem mednarodnem programu ERA NET ROAD II za okrepitev sodelovanja na področju raziskav o cestah in transportu v okviru evropske raziskovalne sfere. Cilj programa je uvedba in izboljšanje gospodarjenja s celotnim cestnim premoženjem, in sicer z določitvijo in razvojem metod in postopkov, s katerimi lahko optimiziramo izkoriščanje in obnašanje postopkov upravljanja s tehničnega, ekonomskega in trajnostnega vidika. V okviru programa je bilo izvedenih sedem raziskovalnih projektov, ki so bili predstavljeni na zaključnem simpoziju (Asset Management Symposium) v Københavnu. Pripravljeno je bilo tudi skupno poročilo ERA-NET Roads II »Effective Asset Management meeting Future Challenges Technical Report«, ki povzema zaključke posameznih projektov in odgovarja, kaj storiti z rezultati projektov. Poleg tega sta bili izdelani še dve poročili, in sicer Social Benefit report in Supplementary report on the Case Studies, ki prikazujeta primere uporabe rezultatov posameznih projektov v posameznih državah.

Izvajanje razpisov in spremljanje izvajanja posameznih programov je po zaključku tega programa prevzelo Evropsko združenje cestnih uprav CEDR (Conference of European Directors of Roads – CEDR).

INTEGRIRANI SISTEM VODENJA

Integrirani sistem vodenja vključuje vidik kakovosti po zahtevah standarda ISO 9001, vidik ravnanja z okoljem po zahtevah standarda ISO 14001 in vidik varnosti in zdravja pri delu po zahtevah standarda BS OHSAS 18001. Vsi vidiki skupaj tvorijo enovit sistem vodenja, ki je opisan v Poslovniku sistema vodenja in pripadajočih dokumentih.

Temelj integriranega sistema vodenja in zahtev standardov so nenehne izboljšave na podlagi pristopa PDCA (planiraj, izvedi, preveri in ukrepaj), ki je gonilo napredka in optimizacije poslovnih procesov na vseh področjih delovanja družbe.

V začetku leta 2013 je uprava družbe potrdila projekt uvedbe sistema varnosti in zdravja pri delu, katerega zahteve smo integrirali v obstoječi sistem vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem. S tem namenom smo v novembru 2013 izvedli notranjo presojo s skupino sedmih kompetentnih presojevalcev. V decembru 2013 je bil s strani neodvisne zunanje institucije, Slovenskega inštituta za kakovost in meroslovje, izveden prvi del certifikacijske presoje po zahtevah BS OHSAS 18001. Presoja je potrdila, da je sistem primeren za izvedbo drugega dela certifikacijske presoje, ki je bil uspešno izveden v januarju 2014.

Za vzdrževanje kredibilnosti sistema vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem smo s skupino 39 kompetentnih notranjih presojevalcev in 19 presojevalnimi skupinami izvedli notranjo presojo. Uspešnost in učinkovitost sistema vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem je v okviru redne presoje obeh sistemov vodenja potrdila zunanja neodvisna institucija TÜV SÜD Sava d. o. o. S tem dokazujemo njuno skladnost tudi z regulativami in zakonskimi zahtevami.

NOTRANJA REVIZIJA

Notranja revizija deluje samostojno in neodvisno, s potrebno profesionalno skrbnostjo in v skladu s strokovnimi pravili. Notranjerevizijski izvajalci upoštevajo veljaven pravni red v državi in interne akte družbe DARS d. d. Svoje naloge – načrtovanje, notranje revidiranje in poročanje – opravljajo samostojno, neodvisno in nepristransko. Posli notranjega revidiranja se opravljajo skladno z Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, Kodeksom notranjerevizijskih načel, Kodeksom etike in Kodeksom poklicne etike notranjega revizorja. Notranji revizor nenehno izpopolnjuje svoje znanje in dopolnjuje metodologijo v skladu z mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja na področju notranjega revidiranja.

Notranja revizija daje objektivna zagotovila in svetuje upravi DARS d. d. s ciljem, da se ustvari dodana vrednost ter izboljšata učinkovitost in uspešnost poslovanja. Notranja revizija pomaga družbi uresničevati njene cilje, tako da spodbuja premišljeno upravljanje različnih vrst tveganj, kar pomeni, da na sistematičen in urejen način ocenjuje sisteme notranjih kontrol ter daje priporočila za ustrezno upravljanje tveganj. Notranja revizija deluje s pooblastili uprave in je upravi tudi neposredno odgovorna. Letni načrt dela notranje revizije potrди uprava, z njim se seznanj tudi revizijska komisija nadzornega sveta. O svojih ugotovitvah in priporočilih za izboljšanje učinkovitosti notranjih kontrol za obvladovanje tveganj notranja revizija poroča poslovodstvu in revizijski komisiji nadzornega sveta.

Delovanje notranje revizije temelji na Temeljni listini o delovanju službe notranje revizije in Pravilniku o delovanju službe za notranjo revizijo. Delo notranje revizije poteka po letnem načrtu, ki temelji na letni analizi tveganosti in vključuje vse prepoznane in ocenjene vrste tveganja ter mnenje uprave.

V letu 2013 so bile načrtovane in izpeljane tri redne notranje revizije, 6 izrednih notranjih revizij, koordinacija dogovorjenega posla z zunanjimi izvajalci ter aktivno sodelovanje pri urejanju skrbništva nad pogodbami zaradi reorganizacije. Služba je veliko časa posvetila tudi svetovalnemu delu, opravljenih je bilo 16 svetovalnih poslov. Poleg rednih in izrednih revizijskih pregledov je notranja revizija v letu 2013 spremljala uresničevanje priporočil iz preteklih revizij.

DRUŽBENA ODGOVORNOST

PROMET IN SKRB ZA VARNOST

Nenehno skrbimo za prometno varnost naših uporabnikov in varnost zaposlenih, ki izvajajo terenska dela neposredno na avtocesti. S pomočjo investicij v sisteme za nadzor in vodenje prometa, preventivnih projektov za osveščanje uporabnikov o varni vožnji, sodelovanja z vsemi intervencijskimi skupinami ter rednega usposabljanja delavcev na terenu in v nadzornih centrih dosegamo visok standard na področju prometne varnosti. Dosledno in hitro obveščamo vso slovensko javnost o stanju prometa na vseh državnih cestah in redno izvajamo ukrepe vodenja prometa na državnem in mednarodnem nivoju.

Prometna varnost na avtocestah in hitrih cestah

Prometna varnost na cestah v upravljanju DARS d. d. se je v letu 2013 v primerjavi z letom prej povečala, saj se je število prometnih nesreč iz prejšnjih let še naprej zmanjševalo. Prav tako se je še naprej zmanjševalo število poškodovanih in mrtvih v prometnih nesrečah. Iz statističnih podatkov o prometnih nesrečah v letu 2013 in njihovih posledicah je namreč razvidno, da se je ob praktično isti dolžini omrežja avtocest in hitrih cest kot v letu 2012 število prometnih nesreč, število lažje in huje telesno poškodovanih ter število umrlih zmanjšalo. Podatki za obdobje od 2010 do 2013 so prikazani v spodnji tabeli.

Tabela 9: Statistika prometne varnosti v obdobju 2010–2013

Posledice prometnih nesreč na avtocestah in hitrih cestah					
Leto	Kategorija cesta	Brez poškodb	Lahka telesna poškodba	Huda telesna poškodba	Smrt
2010	AC	3480	674	60	18
	HC*	481	142	13	1
2011	AC	3259	647	60	16
	HC	391	69	7	4
2012	AC	3048	631	59	18
	HC	371	66	7	0
2013	AC	3049	568	44	16
	HC	341	78	0	0

* V tabelo niso vključeni podatki o nesrečah na hitri cesti H1, ki je bila v upravljanju DRSC.

Z zmanjševanjem števila prometnih nesreč, predvsem tistih, v katerih so udeleženci hudo telesno poškodovani, se potencialno zmanjšuje tudi možnost, da pride do nesreče s smrtnim izidom, zato bo DARS d. d. tudi v prihodnje stopnjeval ukrepe za preprečevanje takih nesreč. To pa bo mogoče le ob aktivnem sodelovanju vseh področij in služb DARS d. d. (investicije, vzdrževanje, upravljanje, cestnina) ter v tesnem sodelovanju z drugimi organi in organizacijami, ki so neposredno povezani z varnostjo prometa (policija, MZIP, Agencija za varnost v prometu). V skladu z usmeritvami EU, ki predvidevajo zmanjšanje števila mrtvih v prometnih nesrečah za 50 odstotkov, bo moral svoj delež prispevati tudi DARS d. d. kot upravljavec avtocest in hitrih cest. V zadnjih letih se je namreč število mrtvih in hudo poškodovanih v Republiki Sloveniji toliko zmanjšalo, da brez prispevka Darsa Slovenija ne bo mogla realizirati zastavljenih ciljev.

Aktivnosti DARS d. d. na področju povečanja prometne varnosti v letu 2013 so bile (in bodo tudi v prihodnje) usmerjene predvsem na naslednja področja:

- sodelovanje pri pripravi zakonskih in podzakonskih aktov, ki bodo omogočili učinkovito izvajanje zakonskih določil in ukrepov za zavarovanje prometno nevarnih mest (po sprejetju Zakona o cestah je treba novelirati skoraj vse pravilnike);
- tekoče izvajanje ukrepov, ki jih predpisuje Direktiva o varnosti cestne infrastrukture (2008/96/ES). Ti ukrepi so:
 - izdelava ocene učinka na prometno varnost za vse načrtovane investicije na omrežju TEN-T (pri ključek zahodne obvoznice Maribor, priključevanje 3. razvojne osi – varianta Podlog, priključek Vrhnika, priključevanje hitre ceste proti Jelšanam na A1, priključevanje avtoceste proti Dragonji na A1),
 - preverjanje varnosti v prometu za izdelano projektno dokumentacijo (PZI Draženci–Gruškovje);

- na podlagi v letu 2012 evidentiranih prometnih nesreč se je začelo izvajanje ukrepov, ki bodo imeli pozitiven učinek na povečanje prometne varnosti. Med te ukrepe spadajo:
 - sprememba prometne signalizacije,
 - postavitve dodatnih varnostnih ograj in blažilnikov trkov,
 - izboljšanje tornih karakteristik vozišča (predori, Višnja Gora, razcep Kozarje);
- nadaljevanje programa EuroRAP, ki na podlagi mednarodnih izkušenj omogoča identifikacijo prometno nevarnih odsekov;
- vgrajevanje nove, sodobnejše prometne signalizacije in prometne opreme, ki bo skladno z direktivami in smernicami zagotavljala doslednejše upoštevanje cestnoprometnih pravil in preprečevala najtežje prometne nesreče (SNVP, kamere, radarji, navigacija ...);
- izvajanje preventivnih akcij v družbi in zunaj nje (sodelovanje z AVP, policijo in izobraževalnimi ustanovami);
- enovit nadzor in vodenje prometa: zasnovali smo glavni nadzorni center;
- in najpomembnejša pridobitev družbe na področju varnosti: formiranje službe za upravljanje s prometom in prometno varnostjo, kjer je skoncentrirana vsa prometna stroka.

Varnost v predorih

Pri zagotavljanju varnosti v predorih so se v letu 2013 izvajali tako preventivne aktivnosti kot tudi ukrepi ob izrednih dogodkih.

Skupaj je bilo evidentiranih 36 nesreč in izrednih dogodkov, zaradi katerih je bilo treba objekte oziroma dele objektov začasno izločiti iz prometa. Skupno število dogodkov je za 21 % manjše glede na leto 2012. Med izrednimi dogodki izpostavljam nalet osebnega vozila v zadnjo steno odstavne niše predora Jasovnik in nesrečo tovornega vozila na avstrijskem portalu predora Karavanke. Oba dogodka sta se končala s smrtjo voznikov. Do izpadov obratovanja je prišlo tudi zaradi močne burje, ko je bilo treba petkrat za nekaj ur preventivno zapreti cev predora Kastelec v smeri Ljubljane.

Družba je nadaljevala potrebne aktivnosti za izvedbo primerne zavarovanja zadnjih sten odstavnih niš v predorih. Aktivno se je vključila tudi v obravnavo te problematike v Evropi.

Prenovljen je bil Pravilnik za obvladovanje načrtov zaščite in reševanja za predore, daljše od 500 m. Načrti so bili ažurirani in usklajeni z izvedeno reorganizacijo družbe. Začel se je postopek za uskladitev načrta za Golo rebro in Pletovarje z vzorčnim obratnim načrtom za predor Cenkova.

Izvedene so bile vaje reševalnih enot v predorih Podnanos, Šentvid, Golo rebro in Cenkova, ki so bile prestavljene iz leta 2012, in vaje Karavanke, Kastelec in Trojan. Vaja Karavanke je bila državna vaja, izvedena v sodelovanju z Asfinagom in pristojnimi avstrijskimi organi. Ugotovitve z vaj kažejo, da lahko v primeru izrednih dogodkov pričakujemo učinkovit odziv služb sistemov »112«, »113« in Darsa in v primeru predora Karavanke primerno sodelovanje enot obeh držav.

V okviru predpisane gasilske oskrbe drugih daljših predorov je družba še naprej sofinancirala gasilske enote za predore preko Trojan, predor Karavanke ter predora Kastelec in Dekani.

Družba je nadaljevala postopke usklajevanja predorov z direktivo EU. Poleg postopkov nadgradnje elektro-strojne opreme je začela pripravljati varnostno dokumentacijo predorov, ki bo podlaga za izdajo dovoljenj za obratovanje. Brez pridobljenih dovoljenj obratovanje predorov ne bo mogoče.

Med osnovnimi pogoji za varnost v predorih sta tudi redno vzdrževanje in nadzor nad odvijanjem prometa skozi predore, ki sta se izvajala skozi celo leto 2013. Vodenje in nadziranje prometa je najustreznejše v tistih predorih, ki se nahajajo na odsekih pametne ceste, kar omogoča hitro in učinkovito ukrepanje operaterja v nadzornem centru ob izrednih dogodkih.

Tudi v letu 2013 so se v poletnem času, tj. v času koničnih prometnih obremenitev, izvajali posebni ukrepi za zmanjšanje tveganj v predoru Karavanke. Avstrijsko pristojno ministrstvo je uvedlo tudi dodatno prepoved za tovorna vozila ob začetku vikendov v času od konca julija do začetka septembra ter termoscaning in odmerjeno spuščanje težjih vozil na vstopu v severni portal predora. Družba je pred slovensko cestninsko postajo na Hrušici vzpostavila sistem za odmerjeno spuščanje težjih vozil in začela postopke postavitve termoscaninga težjih vozil tudi na slovenski strani. Navedeni ukrepi povečujejo varnost v predoru, ki bo ustrezen nivo doseglja šele z nadgradnjo druge predorske cevi oziroma ustreznega ubežno-reševalnega rova z istočasno nadgradnjo prezračevalnega sistema. V letu 2013 so se tozadevne aktivnosti za predor Karavanke nadaljevale v okviru posebnega meddržavnega gradbenega odbora.

RAVNaNJE Z OKOLJEM

Hrup

Vlada RS je v začetku leta 2012 sprejela Operativni program varstva pred hrupom, ki ga povzroča promet po pomembnih železniških progah in pomembnih cestah prve faze. Ta upravljavec cestne in železniške infrastrukture nalaga izvedbo ukrepov. V program so vključeni odseki Brezovica–Vrhnika, Unec–Postojna, Celje–Arja vas, Dramlje–Celje in Malence–Šmarje - Sap. Za te odseke je Darsu uspelo v Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (OP ROPI) prijaviti projekt Gradnja protihrupnih ograj na petih avtocestnih odsekih v RS, kar omogoča sofinanciranje s kohezijskimi sredstvi projekta v višini 85 odstotkov upravičenih stroškov. Z izvedbo protihrupnih projektov bo upravljavec dosegel, da vir hrupa ne bo več povzročal čezmerne obremenitve okolja s hrupom. Tako se bo zmanjšal negativen vpliv hrupa na prebivalce, ki živijo v bližini predmetnih avtocestnih odsekov. V letu 2013 je že bila izvedena zaščita odseka Malence–Šmarje - Sap, začela se je tudi gradnja na odseku Unec–Postojna.

V letu 2013 smo izvedli tudi dve preizkusni polji s posebnim, manj hrupnim asfaltom. Namen tega je dodatno zmanjšanje hrupa. Prvič je bil uporabljen t. i. gumiasfalt, kjer se pri proizvodnji asfalta uporabi bitumen z dodano mleto odpadno gumo. Prvi izsledki kažejo, da se raven hrupa s tem zmanjša tudi za več kot 2dB. Vgradnja manj hrupnega asfalta je bistveni element zmanjšanja hrupa prometa.

Ravnanje z odpadki

DARS d. d. kot upravljavec in vzdrževalec avtocest in hitrih cest dosledno uresničuje politiko varovanja okolja na vseh področjih. V zadnjih letih se močno poudarja nadzorovano ravnanje z odpadki, k čemur nas zavezuje veljavna zakonodaja s področja odpadkov. Vse aktivnosti so potekale v smislu doslednega ločevanja odpadkov že na samem izvoru. Izvedeno je bilo interno izobraževanje in usposabljanje z namenom pridobitve dodatnega znanja s področja ravnanja z odpadki in v naslednjem koraku doseganja doslednega ločevanja odpadkov. Uredili smo zbirna mesta za odpadke na posameznih lokacijah in dodali zabojnike za ločeno zbiranje odpadkov. Odpadke oddajamo pooblaščenim prevzemnikom odpadkov (zbiralci, predelovalci, imetniki odlagališč odpadkov). Za večje količine odpadkov smo na podlagi izvedenih javnih razpisov pridobili prevzemnike posameznih odpadkov. Pri tem so izvzeti komunalni odpadki, ki sodijo v paket gospodarskih javnih služb. Za

izvajanje le-teh so s strani lokalnih skupnosti podeljene koncesije ali ustanovljena javna komunalna podjetja. V tem smislu smo nadaljevali sklepanje pogodb za izvajanje lokalne gospodarske javne službe odvoza mešanih komunalnih odpadkov in ločenih frakcij komunalnih odpadkov. Vse druge odpadke lahko delimo v dva sklopa: nenevarni in nevarni odpadki. Med nenevarnimi odpadki je bilo v letu 2013 zbranih največ odpadkov pri čiščenju cest, odpadkov iz peskolovov, odpadne greznične vode, tunnelske pralne vode in odpadne plastike. Med nevarnimi odpadki je bilo največ odpadnega olja, zaoljene vode in mulja in odpadne barve in laka ter absorpcijskih pivnikov (uporabljeno po nesreči). Za potrebe ravnanja s tekoče-muljastim odpadnim materialom smo v letu 2013 začeli izvajati razpise za izvedbo sedmih odcejalnikov, to je objektov za odcejanje tekoče-muljastega odpadnega materiala. Izvajanje teh objektov bomo nadaljevali v letu 2014. S tem bomo dosegli zmanjšanje količine oziroma teže predmetnega odpadnega materiala, kar bo posledično pomenilo zmanjšanje stroškov iz naslova odpadkov.

V zvezi z ravnanjem z vsemi vrstami odpadkov smo vodili predpisano evidenco, v letu 2013 prvič tudi v elektronski obliki v sistemu IS-Odpadki, ki ga je enotno za vso Slovenijo uvedlo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Potrditev pravilne usmeritve in učinkovitosti izvajanja okoljskih ciljev je podelitev okoljskega certifikata ISO 14001.

Varovanje voda

Odvajanje padavinske vode s cest se izvaja na dva načina: razpršeno odvajanje vode in kontrolirano odvajanje vode preko zadrževalnih bazenov. Za izvajanje kontroliranega odvajanja je bilo v letu 2013 zgrajenih 726 zadrževalnih bazenov. Bazene smo redno vzdrževali, čistili, odpaden muljasti material pa smo oddajali pooblaščenim prevzemnikom tovrstnih odpadkov. V letu 2013 smo tako izvedli redno letno čiščenje vseh najbolj obremenjenih lovilcev olja (avtocestne baze in izpostave) in osnovno vzdrževanje zadrževalnih bazenov (košnja trave, popravilo poškodovanih delov, čiščenje peskolovov). Konec leta 2013 smo izvedli tudi celovito čiščenje zadrževalnega bazena Ravbarkomanda, ki je zaradi specifične lokacije in zalednega območja eden najbolj obremenjenih zadrževalnih bazenov.

Skladno s predpisano zakonodajo smo v letu 2013 izvajali letni program obratovalnega monitoringa (LPOM) padavinske odpadne vode. Izdelali smo poročilo o izvajanju LPOM v letu 2012 in pripravili predlog izvajanja LPOM za leto 2014, ki smo ga posredovali v potrditev Ministrstvu za infrastrukturo in prostor oziroma Ministrstvu za kmetijstvo in okolje.

Izvajali smo tudi kontrolirano zbiranje tunnelske odpadne pralne vode, ki smo jo kot specifično vrsto odpadkov predajali prevzemnikom odpadkov in odvažali na čistilne naprave v prečiščenje.

Emisije plinov

V predorih, daljših od 1000 metrov, so nameščeni sistemi za prezračevanje, avtomatsko krmiljenje teh sistemov pa omogoča spremljanje emisije plinov. Z avtomatskim krmiljenjem smo nadzorovali prisotnost ogljikovega monoksida in ustrezno vidljivost. V letu 2013 v času obratovanja predorov z vidika merjenja emisij plinov ni bilo zaznati izstopajočih posebnosti.

Vpliv posipnih materialov na okolje

V zimskem času se vozišča posipajo z različnimi posipnimi materiali, ki preprečujejo poledico in zagotavljajo varnost vozišča. Uporabljeni posipni materiali naj ne bi imeli večjega vpliva na tla, kakovost površinske in podtalne vode, rastlinje, ljudi in živali, na objekte (cestišča, mostove, viadukte in zgradbe) ter vozila. Vpliv soljenja na okolje smo skušali zajeti v sklopu izvajanja letnega programa obratovalnega monitoringa padavinske vode iz zadrževalnih bazenov (LPOM) za leto 2012 in za leto 2013, saj smo v sklopu LPOM v času pomladanskega deževja spremljali tudi vrednosti klorida, natrija, magnezija in kalcija. Poročilo LPOM za leto 2013 bo izdelano do konca marca 2014, pokazatelji stanja in ugotovitve pa nas bodo usmerjali pri našem nadaljnjem delu.

UPRAVLJANJE ČLOVEŠKIH VIROV

Podatki o zaposlenih v DARS d. d.

Tabela 10: Ključni podatki o zaposlenih v DARS d. d. za leti 2012 in 2013

	2012	2013
Stanje zaposlenih v DARS d. d.		
Število zaposlenih v DARS d. d.	1226	1237
Demografski podatki o zaposlenih		
Povprečna starost zaposlenih	43 let	43,6 let
Odstotek zaposlenih žensk	25,0 %	25,6 %
Izobrazbena struktura zaposlenih		
Odstotek zaposlenih z največ IV. stopnjo izobrazbe	43,6 %	41,8 %
Odstotek zaposlenih s V. stopnjo izobrazbe	33,9 %	33,5 %
Odstotek zaposlenih s VI. stopnjo izobrazbe	14,2 %	15,7 %
Odstotek zaposlenih s VII. ali višjo stopnjo izobrazbe	8,2 %	9,1 %
Socialna varnost zaposlenih v DARS d. d.		
Število dodeljenih solidarnostnih pomoči	56	53
Število delavcev s priznано invalidnostjo	43	42
Število uvedenih postopkov za priznanje invalidnosti	12	8
Število prijav v kolektivnem nezgodnem zavarovanju	121	120
Število prijav k prostovoljnemu pokojninskemu zavarovanju	16	37
Stopnja bolniškega dopusta	4,7 %	4,9 %
Razvoj zaposlenih – izobraževanje in usposabljanje		
Število izvedenih internih izobraževanj	1956	1492
Število napotitev na eksterno izobraževanje	162	128
Število pedagoških ur na zaposlenega v okviru internega izobraževanja	15,3	10,3
Število pedagoških ur na zaposlenega v okviru zunanjega izobraževanja	1,4	1,2
Število sklenjenih oz. veljavnih pogodb o izobraževanju ob delu	18	5

Zaposleni kot kapital podjetja

1. 3. 2013 je začel veljati Pravilnik o organiziranosti družbe DARS d. d., s katerim smo organiziranost prilagodili poslovnim potrebam za doseganje kratkoročnih in dolgoročnih poslovnih ciljev družbe. To je pomenilo določene kadrovske spremembe in obsežno delo priprave novih pogodb o zaposlitvi za vse zaposlene. Septembra je sledila druga faza reorganizacijskega postopka, izvedba izrednega napredovanja zaposlenih. Poleg aktivnosti, povezanih z reorganizacijo, je vzporedno potekalo tudi zaposlovanje. Tako je bilo izvedenih 20 internih in 58 eksternih razpisov prostih delovnih mest, v okviru katerih se je na novo zaposlilo 45 delavcev. V celem letu je odšlo 34 zaposlenih, od tega se jih je 23 upokojilo. Tako smo zagotovili ustrezen kakovosten nivo človeških virov za doseganje zastavljenih poslovnih ciljev in nemoteno poslovanje ter izvedbo operativnih del DARS d. d.

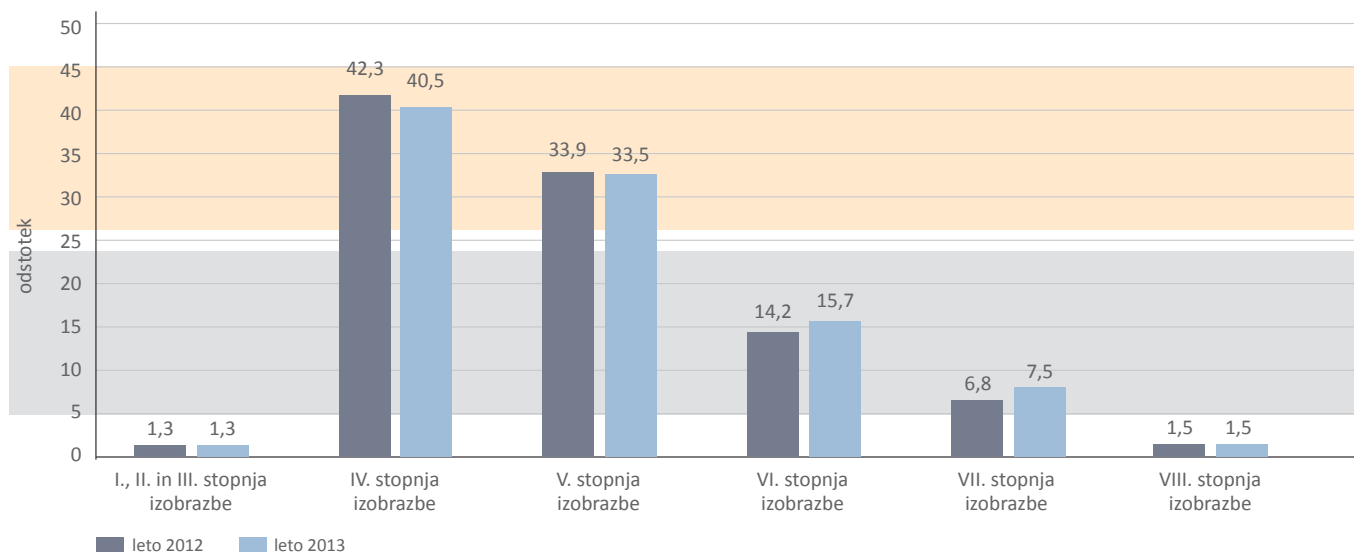
V skladu s kolektivno pogodbo in dogovorom o kriterijih in izplačilu solidarnostnih pomoči DARS d. d. svojim zaposlenim že vrsto let zagotavlja visok nivo socialne varnosti in pomoči. Temu je sledil tudi v letu 2013 in 53-krat izplačal solidarnostno pomoč.

Na podlagi sprejete Strategije ravnanja delavcev s spremenjeno delovno zmožnostjo ter Načrta promocije zdravja pri delu v DARS d. d. smo še naprej sistematično sledili cilju ohranjanja in krepitev zdravja zaposlenih. Na tem področju v DARS d. d. že več let potekajo različne aktivnosti pod projektnim sloganom »Zdravo, varnejše, boljše«, s katerimi želimo obvladovati dejavnike tveganja za nastanek okvar zdravja zaposlenih. V letu 2012 je DARS d. d. s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve prejel nacionalno priznanje kot primer dobre prakse, v letu 2013 pa s strani European Network for Workplace Health Promotion (ENWHP) evropsko priznanje kot primer dobre prakse na področju ravnanja z zaposlenimi s kroničnimi obolenji. V letu 2013 je DARS d. d. začel aktivno izvajati projekt Prva pomoč v duševnih stiskah na delovnem mestu, ki ga na podlagi uspešne prijave na razpis za sofinanciranje projektov promocije zdravja pri delu sofinancira Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

V letu 2013 so se nadaljevale aktivnosti na področju izobraževanja za krepitev strokovnega znanja in kompetenc zaposlenih z namenom čim uspešnejšega in učinkovitejšega dela. Na podlagi merjenja potenciala zaposlenih v sistemu The Discovery of Natural Latent Abilities (DNLA) smo oblikovali nabor ključnih skupin kadra. Sledili smo sistematičnemu oblikovanju baze internih predavateljev, ki imajo zelo specifično in izkustveno znanje s svojega področja dela, ki ga ni mogoče pridobiti v okviru formalnega izobraževanja, ter njihovem nadaljnjemu razvoju v smislu njihove usposobitve in nadgradnje znanja za delovanje izven družbe DARS d. d. v obliki sodelovanja in povezovanja z drugimi organizacijami v državi in izven nje z izmenjavo izkušenj in znanja, prav tako pa tudi kot opravljanje dodatno registrirane dejavnosti izobraževanja s ponudbo lastnega znanja na trgu.

Na podlagi večletnega vlaganja v izobrazbeno raven zaposlenih v letu 2013 beležimo dvig splošne izobrazbene ravni z upadom deleža zaposlenih s IV. in V. stopnjo izobrazbe na račun večjega števila zaposlenih z višjo in visoko stopnjo izobrazbe.

Graf 10: Primerjalni prikaz izobrazbene strukture zaposlenih v letih 2012 in 2013 v odstotkih

Izveden je bil strokovni posvet delovnih področij DARS d. d. s predstavitvijo stanja in izzivov posameznih delovnih področij v prihodnje. Zaposlenim v DARS d. d. smo v zahvalo in za motivacijo podelili tudi priznanja in pohvale za izjemne delovne dosežke v letu 2013 in večletno prizadevno delo.

Varnost in zdravje pri delu

Ob spremembah organiziranosti družbe in sistematizacije delovnih mest v letu 2013 je bilo treba ponovno preveriti razmere in pogoje dela ter oceniti tveganja, katerim so izpostavljeni delavci pri delu. Revizijo ocene tveganj je bilo treba opraviti za vsa novosistematizirana mesta. Pred začetkom ocene tveganj smo morali pregledati delovne prostore, opraviti meritve mikroklimatskih razmer ter preveriti predpisano evidenco o pregledih delovne in protipožarne opreme. Analizirali smo poročila o nezgodah s poškodbami delavcev pri delu in nevarne pojave, ki so se zgodili v zadnjih 5 letih, ter letna poročila medicine dela o zdravstvenem stanju naših delavcev. Preverili smo izvedbo ukrepov, ki so bili načrtovani v predhodni reviziji ocene tveganj. Revizijo ocene tveganj in predlog ukrepov za zagotovitev večje varnosti delavcev pri delu smo pripravili v službi za varnost in zdravje pri delu v sodelovanju s pooblaščenim zdravnikom medicine dela. Bistveni del oz. rezultat ocene je načrt ukrepov za zagotovitev sprejemljivega nivoja varnosti in zdravja delavcev pri delu. Predlog načrta smo usklajevali z odgovornimi osebami procesov in upravo, ga nato posredovali še v razpravo svetu delavcev, 22. 8. 2013 pa je uprava družbe potrdila končno usklajeno verzijo.

Ob tem delu smo v prvih treh mesecih leta 2013 pripravili in izvedli obdobjno usposabljanje in preizkuse usposobljenosti vzdrževalcev (voznikov strojnikov, skupinovodij in delovodij), delavcev v delavnicah, hišnikov ter skladiščnikov. Interno smo opravili 29 usposabljanj, katerih se je udeležilo 589 redno zaposlenih delavcev. S pomočjo zunanjih institucij smo organizirali usposabljanja, katerih zaradi posebnih zahtev ne moremo opravljati sami. Teh se je udeležilo skupaj 328 delavcev.

Poskrbeli smo za redno izvajanje obdobjnih zdravstvenih pregledov in cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu ter prostovoljno cepljenje delavcev proti gripi.

Kljub vsem aktivnostim, ki so potekale v zadnjih letih, se je v letu 2013 zgodilo 30 nezgod s poškodbami delavcev neposredno pri delu (manj kot leta 2012 (37) in več kot leta 2011 (23)). Od tega je bilo kar 6 delavcev (5 vzdrževalcev in 1 blagajničarka v kabini na cestninski postaji) poškodovanih ob naletih vozil na delovišča na cesti. En delavec je bil v naletu hudo poškodovan in se še vedno zdravi.

ZADOVOLJSTVO UPORABNIKOV IN KOMUNICIRANJE

Zadovoljstvo uporabnikov avtocest in hitrih cest v Sloveniji

Merjenje zadovoljstva uporabnikov smo izvedli aprila 2013; uporabniki (n = 1.009) so ocenjevali 20 dejavnikov, s katerimi se srečujejo med vožnjo po avtocestah.

Najpomembnejši dejavniki zadovoljstva so splužene ceste ter razumljivost prometne signalizacije (ob obnovitvenih delih, v predorih in na avtocesti), medtem ko je najmanj pomemben dejavnik gostinska dejavnost.

Povprečna ocena zadovoljstva, izmerjena aprila 2013, znaša 3,64 (najvišja možna ocena je 5). Zadovoljstvo uporabnikov se je v povprečju, glede na primerljivi 7. val merjenja, povečalo za 3,13 %.

Meritve zadovoljstva s posameznimi avtocestnimi kraki so pokazale, da je zadovoljstvo med pogostimi uporabniki vseh avtocestnih krakov raslo, najbolj med uporabniki ljubljanske obvoznice (+5,2 %) in najmanj med uporabniki primorske in dolenske avtoceste (+1,9 %).

Največje povečanje zadovoljstva je opaziti pri nadzoru nad plačilom cestnine (9 %) ter številu bencinskih servisov (8 %), največji upad zadovoljstva pa pri preventivnem posipavanju cestišča (-3 %) ter pluzenju (-2 %).

Družba DARS d. d. se je tudi v letu 2013 tako kot v preteklih letih aktivno posvečala pripravi in sprejemu ukrepov za povečanje zadovoljstva uporabnikov.

Komuniciranje z mediji

Družba DARS d. d. medijem zagotavlja celovit in ažuren dostop do informacij. Vsi predstavniki medijev imajo pravico dostopati do informacij pod enakimi pogoji. Prav tako imajo predstavniki vseh medijskih hiš dostop do objav o družbi DARS d. d. v medijskem središču na spletni strani www.dars.si, od koder lahko prek rubrike Sporočila za javnost ločeno dostopajo do splošnih in finančnih novic. Ker so v medijskem središču objavljene zanimive in koristne informacije tudi za druge segmente javnosti, so na spletni strani družbe na voljo tudi video- in fotogalerija, predstavitev dela področja vzdrževanja in cestnine ter različne publikacije in navodila, ki jih je izdala družba.

V letu 2013 smo vzpostavili aktivno komuniciranje tudi na družbenih omrežjih (Twitter, Facebook, YouTube). Prek njih informiramo predvsem o dogodkih v prometu in si z različnimi akcijami, tudi medijskimi, prizadevamo za dvig zavedanja o pomenu prometne varnosti.

Družba DARS d. d. je medijsko zelo izpostavljena, saj je iz spremljanja medijev med drugim razvidno, da je bilo v letu 2013 v slovenskih tiskanih in elektronskih medijih o DARS d. d. nekaj več kot 7.500 objav. Od tega je bil v 73 odstotkih DARS d. d. osrednja tema. Splošna ocena medijskega pojavljanja je bila pozitivna.

Na večino vprašanj medijev praviloma odgovorimo v 24 urah.

Komuniciranje z uporabniki avtocest in hitrih cest

Uporabniki se najpogosteje obračajo na nas s konkretnimi vprašanji, predlogi, pripombami, pritožbami in tudi pohvalami, povezanimi z uporabo avtocest in hitrih cest. Vprašanja se najpogosteje nanašajo na obnovitvena in vzdrževalna dela, prometno varnost in cestninjenje oziroma vinjete. Prebivalci naselij v neposredni bližini avtocest največkrat sprašujejo o ukrepih za zmanjšanje/odpravo posledic avtocestnega prometa na okolje.

Na večino vprašanj uporabnikov, lani smo jih zabeležili 1.636, praviloma odgovorimo v 24 urah.

Informiranje o stanju in razmerah na državnih cestah

Veliko pozornosti namenimo tudi celovitemu in kakovostnemu obveščanju uporabnikov o voznih razmerah na avtocestah in hitrih cestah. Prometno-informacijski center za državne ceste (PIC), katerega soustanovitelj sta DARS d. d. in Direkcija RS za ceste, zbira informacije o trenutnem stanju na cestah in jih posreduje uporabnikom prek spletnega portala www.promet.si; od tod jih povzemajo tudi mediji in jih posredujejo javnosti.

Operaterji PIC se večkrat na dan tudi v živo javljajo različnim medijem. Informacije so uporabnikom na voljo na brezplačnem telefonskem odzivniku ali v neposrednem telefonskem pogovoru z operaterjem.

Komuniciranje s strokovno in poslovno javnostjo

Med strokovno in poslovno javnost uvrščamo vse zunanje deležnike in institucije, ki so povezani z družbo ali vplivajo na njeno delovanje. Posebno pozornost posvečamo vsebinam, povezanim z varnostjo v prometu, izobraževanju in preventivnemu delovanju na cestah, ki jih upravljamo.

Komuniciranje z zaposlenimi

Posebno pozornost posvečamo obojestranski izmenjavi informacij med zaposlenimi, ki predstavljajo enega najpomembnejših segmentov naše javnosti. Z zaposlenimi komuniciramo na več načinov.

Periodično izdajamo interni časopis Avtoceste, v katerem v sodelovanju z uredniškim odborom in skladno z uredniško politiko sodelavce seznanjamo z novostmi, strokovnimi vsebinami ter zanimivostmi o poslovanju in aktivnostih družbe.

Mesečni bilten Preglednik seznanja zaposlene z aktualnim dogajanjem v družbi in v zvezi z družbo.

Posamezne informacije posredujemo tudi prek elektronske pošte. Ker vsi zaposleni nimajo službenih elektronskih naslovov, te informacije objavimo tudi na oglasnih deskah.

Tudi intranetna spletna stran je namenjena obveščanju in izmenjavi informacij z zaposlenimi in med zaposlenimi. Vsebinsko strani redno posodabljam. Na njej so objavljeni tudi številni uporabni dokumenti, obrazci, akti, fotodokumentacija in kliping.

Ob večjih, za družbo in zaposlene pomembnih dogodkih in odločitvah komuniciranje z zaposlenimi poteka tudi zunaj ustaljenih komunikacijskih poti

Komuniciranje z okoljem

DARS d. d., ki je zaradi svoje vloge in delovanja močno vpet v širše družbeno okolje, deluje in ravna kot družbeno odgovorna družba. Zavedamo se odgovornosti, ki jo imamo do ljudi in okolja, v katerem delujemo. Z ozaveščanjem, preventivnimi akcijami na področju prometa in prometne varnosti ter varovanja okolja se aktivno vključujemo v aktualne družbene tokove in jih po svojih močeh sooblikujemo.

Kolikor je le mogoče, s sponzorskimi sredstvi in drugimi oblikami sodelovanja podpiramo humanitarne projekte in projekte, povezane s preventivo v prometu, ter strokovna združenja, katerih dejavnosti so povezane z graditvijo in vzdrževanjem cest.

Sponsorstvo in donatorstvo pregledno objavljamo na spletni strani družbe.

PRIČAKOVANI RAZVOJ DRUŽBE

DARS d. d. in Republika Slovenija sta konec leta 2012 sklenila dodatek k obstoječi koncesijski pogodbi o upravljanju in vzdrževanju avtocest, s katerim se je koncesijsko razmerje med RS in DARS d. d. uskladilo z ZUJF. Na podlagi sklenjenega dodatka bo DARS d. d. skladno s finančnimi zmožnostmi v svojem imenu in za svoj račun nadaljeval gradnjo avtocest, za katere so se postopki prostorskega umeščanja začeli pred uveljavitvijo ZUJF, vzdrževal avtoceste in jih upravljal. Poleg teh poslov bo po pogodbi o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 v imenu RS in za njen račun še naprej opravljal naloge prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja zemljišč in drugih nepremičnin za gradnjo avtocest.

Za nadaljnji razvoj družbe sta najpomembnejša ureditev načina zagotavljanja finančnih sredstev za poplačilo obveznosti iz zadolževanja in nadaljevanje izvajanja aktivnosti skladno z ZDARS-1. Zelo pomembna je ureditev sistema cestninjenja, saj je cestnina po uveljavitvi ZDARS-1 in ZUJF postala za družbo še pomembnejša postavka.

DARS d. d. bo v prihodnosti v skladu z vizijo postajal vedno bolj tržno usmerjena družba, ki bo razvijala in izboljševala obstoječi poslovni model pa tudi sistematično razvijala in implementirala nove poslovne ideje. Poglavitni namen aktivnosti bo pridobivanje dodatnih cestninskih, predvsem pa necestninskih prihodkov in s tem diverzifikacija prihodkovnega portfelja družbe.

Tudi v prihodnje bomo s strokovnim pristopom, utemeljenim na objektivnih analizah, zagotavljali pretočnost in varnost prometa na avtocestah in drugi cestni infrastrukturi ter na finančno vzdržen način izboljševali našo organiziranost. Intenzivno se bomo ukvarjali tudi z učinkovitim upravljanjem kadrovskih, materialnih, finančnih in informacijskih virov podjetja.

DOGODKI PO DATUMU SESTAVITVE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Dogodki, ki so se zgodili po datumu sestavitve računovodskih izkazov, niso vplivali na računovodske izkaze družbe DARS d. d. za leto 2013.

IZJAVA O UPRAVLJANJU DARS D. D.

V skladu s petim odstavkom 70. člena ZGD-1, Statutom DARS d. d., vpisanim v sodni register Okrožnega sodišča v Celju dne 31. marca 2011, in določili Kodeksa upravljanja javnih delniških družb ter Kodeksa upravljanja kapital-
skih naložb Republike Slovenije kot del poslovnega poročila podajamo naslednjo izjavo o upravljanju DARS d. d.

1. Sklicevanje na Kodeks upravljanja

DARS d. d. obvešča delničarje in javnost, da posluje v skladu s predpisi in akti, ki veljajo v družbi in urejajo večino vprašanj, ki jih obravnava Kodeks upravljanja javnih delniških družb, ki so ga 8. decembra 2009 sprejeli Ljubljanska borza, d. d., Ljubljana, Združenje nadzornikov Slovenije in Združenje Manager, od 15. maja 2013 pa tudi Kodeks upravljanja kapital-
skih naložb Republike Slovenije, ki ga je sprejela Slovenska odškodninska družba in priporoča predvsem načela, postopke in merila za ravnanje članov organov vodenja in nadzora družb s kapital-
skimi naložbami RS.

Kodeks svojo vsebino v znatni meri črpa iz Kodeksa upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države, ki ga je 13. 1. 2011 sprejela Agencija za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije in ki je z ukinitvijo le-te ter z razveljavitvijo Zakona o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 38/2010 in nasl.) postal brezpredmeten.

Družba izjavlja, da zanjo veljata kodeksa, ki sta javno dostopna na spletnih straneh Ljubljanske borze, d. d., na naslovu: <http://www.ljse.si/> in na spletnih straneh Slovenske odškodninske družbe na naslovu: <http://www.so-druzba.si/sl-si/o-druzbi/pravni-akti/arhiv>.

2. Odstopanja od določb kodeksa

Družba izjavlja, da spoštuje določbe kodeksa z določenimi odstopanji, ki izvirajo iz njenega posebnega statusa, saj je njen edini delničar RS.

Po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu Republika Slovenija kot edini delničar RS izvršuje svoje pravice prek Slovenske odškodninske družbe, ki pravice izvršuje z uresničevanjem glasovalnih pravic na skupščini, nastopanjem pred sodišči in drugimi organi ter sklicevanjem skupščine.

DARS d. d. ne spoštuje določb kodeksa pri urejanju vprašanj, ki so za družbo urejena z zakonom ali jih družba ureja na drugačen način, ki je skladen z določbami statuta ali aktov družbe. Družba ne spoštuje določb kodeksa tudi v primerih, ko neobvezujočih ravnanj nima predpisanih v njegovih aktih ali ko ravnanja niso določena kot zakonska obveznost.

3. Delovanje skupščine in njene ključne pristojnosti, opis pravic delničarjev in način uveljavljanja njihovih pravic

Družba ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe po ZGD-1.

Delovanje skupščine, njene ključne pristojnosti in pravice delničarjev ter način njihovega uveljavljanja podrobneje opredeljuje Statut DARS d. d.

Edini ustanovitelj in delničar DARS d. d. je Republika Slovenija, ki po uveljavitvi Zakona o Slovenskem državnem holdingu izvršuje svoje pravice preko Slovenske odškodninske družbe, dokler se ta ne preoblikuje v Slovenski državni holding. Svoje pravice delničarja, ki jih opredelujeta ZGD-1 in Statut DARS d. d., RS uresničuje na skupščini delničarjev.

Skupščino sklicuje uprava DARS d. d. na lastno pobudo, na zahtevo nadzornega sveta ali na zahtevo delničarja družbe.

Skupščino je treba sklicati v zakonsko določenih primerih, vendar najmanj enkrat letno.

4. Sestava in delovanje organov vodenja in nadzora ter njihovih komisij

4.1 Uprava družbe

Sestavo in delovanje uprave družbe podrobneje določa Statut DARS d. d. Po Statutu DARS d. d. ima lahko uprava družbe največ pet članov. Za člana uprave je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 255. člena ZGD-1 in točke 7.2.2. Statuta DARS d. d. Vse člane uprave imenuje nadzorni svet za dobo največ petih (5) let. Vsi člani uprave so v delovnem razmerju z družbo.

Upravo DARS d. d. sestavljajo: predsednik mag. Matjaž Knez, člana uprave Tine Svolfšak in Franc Skok ter delavski direktor/član uprave Janko Kernel, slednji do 23. 10. 2013.

Uprava vodi družbo v dobro družbe, samostojno in na lastno odgovornost; pri vodenju mora ravnati s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika ter varovati poslovne skrivnosti družbe. Pri uresničevanju nalog vodenja uprava sprejema ukrepe in izvaja postopke, ki jih določata zakon in statut družbe.

Če ima uprava več kot dva člana, družbo zastopa predsednik uprave skupaj s članom uprave.

Uprava sprejema odločitve, ki so v njeni pristojnosti, z večino glasov vseh članov uprave. Vsak član uprave ima en glas. V primeru enakega števila glasov je odločilen glas predsednika uprave. Delavski direktor sodeluje pri odločanju, kadar uprava odloča o kadrovskih in socialnih vprašanjih.

Uprava sprejme poslovnik o svojem delu, h kateremu daje soglasje nadzorni svet.

4.2 Nadzorni svet družbe

V skladu s točko 7.3.1. Statuta DARS d. d. nadzorni svet sestavlja šest članov. Dva člana nadzornega sveta sta predstavnika zaposlenih.

V skladu s Statutom DARS d. d. nadzorni svet sprejme poslovnik o svojem delu. Nadzorni svet voli predsednika in namestnika predsednika.

Nadzorni svet je praviloma sklican vsaj enkrat v četrtletju, obvezno pa mora biti sklican enkrat v polletju. Nadzorni svet je sklepčen, če sta pri sklepanju navzoči dve tretjini članov, med katerimi mora biti tudi predsednik nadzornega sveta ali njegov namestnik.

V skladu s Statutom DARS d. d. nadzorni svet nadzira vodenje poslov, ki jih imenuje družba, in razrešuje upravo, sklicuje skupščino, pregleduje in preverja knjige ter dokumente družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari; daje upravi predhodno soglasje k poslom, katerih vrednost presega 2,5 milijona evrov (brez DDV), daje soglasje za ustanovitev in/ali ukinitve hčerinskih družb in podružnic, opravlja druge posle, predvidene z ZGD-1 in drugimi zakonskimi predpisi, potrjuje letno poročilo s predlogom za delitev čistega dobička obračunskega obdobja, predlaga skupščini delitev bilančnega dobička, daje soglasje k imenovanju revizorja, imenuje revizijsko komisijo nadzornega sveta, daje soglasje za nakup in odprodajo deležev ali delnic drugih družb, daje soglasje k planskim dokumentom družbe.

Nadzorni svet mora preveriti revidirano letno poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička, ki ju je predložila uprava. O rezultatih preveritve mora sestaviti pisno poročilo za skupščino.

Podrobnejša sestava in delovanje nadzornega sveta družbe ter njegovih komisij v letu 2013 sta predstavljena v poročilu nadzornega sveta.

Določbe, ki se nanašajo na skupščino, upravo, nadzorni svet in vrednostne papirje družbe, so povzete po statutu, ki je bil sprejet na skupščini 14. marca 2011 in vpisan v sodni register 31. marca 2011 in je bil sprejet v povezavi s sklepom o povečanju osnovnega kapitala s stvarnim vložkom na podlagi ZDARS-1 ter dopolnjen na skupščini dne 30. 8. 2013 s sklepom o dopolnitvi statuta z razširitvijo dejavnosti.

Ljubljana, 24. aprila 2014

Nadzorni svet DARS d. d.

Dušan Hočevar
predsednik nadzornega sveta

mag. Matjaž Knez
predsednik uprave

Uprava DARS d. d.

Tine Svoltjšak
član uprave

Franc Skok
član uprave

↳ Nova Gorica
↳ Mestna Mesta
↳ Smartno
400 m

RAČUNOVODSKO POROČILO

VSEBINA

RAČUNOVODSKO POROČILO

IZJAVA UPRAVE	69
II.1 RAČUNOVODSKI IZKAZI DRUŽBE DARS D. D.	70
II.2 POROČAJOČA DRUŽBA	76
II.3 POMEMBNEJŠE RAČUNOVODSKE USMERITVE	76
II.4 POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM	87
II.4.1 Pojasnila k bilanci stanja	87
II.4.2 Pojasnila k izkazu vseobsegajočega donosa	107
II.5 POSLOVNA IN FINANČNA TVEGANJA	114
II.6 DOGODKI PO DATUMU SESTAVITVE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV	114
II.7 REVIDIRANJE LETNEGA POROČILA ZA LETO 2013	115
II.8 REVIZORJEVO POROČILO	116

IZJAVA UPRAVE

Uprava DARS d. d. v skladu z določbo 60. a člena Zakona o gospodarskih družbah zagotavlja, da je Letno poročilo družbe DARS d. d., Celje, za leto 2013, vključno z izjavo o upravljanju, sestavljeno in objavljeno v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah, Zakonom o trgu finančnih instrumentov, Zakonom o Družbi za avtoceste v RS ter slovenskimi računovodskimi standardi.

Člani uprave DARS d. d., Celje, ki jo sestavljajo mag. Matjaž Knez, predsednik uprave, Tine Svoljšak, član uprave, in Franc Skok, član uprave, v skladu s 110. členom Zakona o trgu finančnih instrumentov po svojem najboljšem vedenju izjavljajo:

- da je računovodsko poročilo družbe DARS d. d., Celje, za leto 2013 sestavljeno v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi in predstavlja resnično in pošteno sliko premoženjskega stanja in izidov poslovanja družbe DARS d. d., Celje;
- da poslovno poročilo družbe DARS d. d., Celje, za leto 2013 vključuje pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih vrst tveganj, ki jim je izpostavljena družba DARS d. d., Celje.

Celje, 17. aprila 2014

Tine Svoljšak
član uprave

mag. Matjaž Knez
predsednik uprave

Franc Skok
član uprave

II. 1 RAČUNOVODSKI IZKAZI DRUŽBE DARS D. D.

Bilanca stanja na dan 31. decembra 2013

V EUR (brez centov)	Pojasnila	31. 12. 2013	31. 12. 2012	1. 1. 2012
SREDSTVA		5.644.936.606	5.626.879.758	5.529.053.959
A. DOLGOROČNA SREDSTVA		5.411.306.452	5.516.175.615	5.393.091.150
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev	II.4.1.1	185.481.259	189.398.484	1.134.910
1. Dolgoročne premoženjske pravice		185.481.259	189.398.484	1.134.910
II. Opredmetena osnovna sredstva	II.4.1.2	5.221.090.224	5.322.475.559	5.386.321.113
1. Zemljišča in zgradbe		5.035.717.485	5.146.717.106	5.246.700.708
a) zemljišča		31.827.375	31.849.769	32.019.185
b) zgradbe		5.003.890.110	5.114.867.337	5.214.681.523
3. Druge naprave in oprema		18.693.359	11.352.376	15.680.766
4. Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo		166.679.380	164.406.077	123.939.640
b) opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi		166.679.380	164.406.077	123.939.640
IV. Dolgoročne finančne naložbe	II.4.1.3	200.964	964	964
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil		200.964	964	964
c) druge dolgoročne finančne naložbe		200.964	964	964
V. Dolgoročne poslovne terjatve	II.4.1.4	30.754	30.754	362.399
3. Dolgoročne poslovne terjatve do drugih		30.754	30.754	362.399
VI. Odložene terjatve za davek	II.4.1.5	4.503.250	4.269.854	5.271.764
B. KRATKOROČNA SREDSTVA		232.552.327	109.617.511	134.989.833
I. Sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	II.4.1.6	184.691	208.822	120.628
II. Zaloge	II.4.1.7	2.746.616	2.425.678	2.485.847
1. Material		2.741.513	2.425.678	2.485.847
3. Proizvodi in trgovsko blago		5.103	0	0
III. Kratkoročne finančne naložbe	II.4.1.8	191.957.813	68.835.709	98.276.200
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil		191.957.813	68.835.709	98.276.200
b) druge kratkoročne finančne naložbe		191.957.813	68.835.709	98.276.200
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	II.4.1.9	36.463.994	37.105.096	32.454.832
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev		12.758.917	9.448.414	10.636.125
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih		23.705.077	27.656.683	21.818.707
V. Denarna sredstva	II.4.1.10	1.199.214	1.042.206	1.652.326
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.11	1.077.827	1.086.632	972.976

V EUR (brez centov)	Pojasnila	31. 12. 2013	31. 12. 2012	1. 1. 2012
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		5.644.936.606	5.626.879.758	5.529.053.959
A. KAPITAL	II.4.1.12	2.472.933.097	2.425.789.223	2.411.382.960
I. Vpoklicani kapital		2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345
1. Osnovni kapital		2.319.866.345	2.319.866.345	2.319.866.345
2. Vplačani neregistrirani kapital		0	0	0
II. Kapitalske rezerve		26.428.084	26.428.084	26.428.084
III. Rezerve iz dobička		104.245.327	68.416.558	53.398.994
1. Zakonske rezerve		6.298.252	3.941.058	2.774.928
5. Druge rezerve iz dobička		97.947.076	64.475.500	50.624.066
V. Preneseni čisti poslovni izid		0	0	0
VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta		22.393.340	11.078.236	11.689.537
B. REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.13	101.745.549	96.305.360	92.185.138
1. Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti		2.177.870	2.093.556	2.108.866
2. Druge rezervacije		19.487.425	20.502.177	17.526.584
3. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve		80.080.255	73.709.626	72.549.687
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI		2.640.259.745	2.859.607.244	2.832.307.873
I. Dolgoročne finančne obveznosti	II.4.1.14	2.478.687.915	2.685.662.158	2.828.280.071
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	II.4.1.15	2.318.323.368	2.525.297.611	2.667.915.524
3. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic	II.4.1.16	160.364.547	160.364.547	160.364.547
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	II.4.1.17	161.571.831	173.945.086	4.027.801
5. Druge dolgoročne poslovne obveznosti		161.571.831	173.945.086	4.027.801
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		409.462.651	226.937.920	173.614.192
II. Kratkoročne finančne obveznosti	II.4.1.18	332.956.650	160.572.191	125.594.663
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank		328.046.909	153.907.113	118.629.051
4. Druge kratkoročne finančne obveznosti		4.909.741	6.665.079	6.965.612
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	II.4.1.19	76.506.001	66.365.729	48.019.529
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev		42.755.278	42.851.292	40.198.466
4. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov		37.916	4.765	12.405
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti		33.712.807	23.509.672	7.808.658
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	II.4.1.20	20.535.564	18.240.011	19.563.797

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi. Obrazložitev prikaza stolpca 1. 1. 2012 in 31. 12. 2012 je podana na strani 86.

Izkaz vseobsegajočega donosa za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2013

V EUR (brez centov)	Pojasnila	Od 1. 1. do 31. 12. 2013	Od 1. 1. do 31. 12. 2012
1. Čisti prihodki od prodaje	II.4.2.1	315.640.478	305.817.390
Prihodki od cestnin		305.296.550	294.884.886
Prihodki od zakupnin		7.270.137	7.356.477
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev		741.471	1.064.196
Prihodki od služnosti		291.588	311.866
Prihodki po agentski pogodbi		412.267	487.200
Prihodki od telekomunikacij		955.645	1.111.106
Drugi prihodki od prodaje		672.821	601.659
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	II.4.2.2	405.388	432.096
4. Drugi poslovni prihodki	II.4.2.3	7.695.741	6.084.425
5. Stroški blaga, materiala in storitev	II.4.2.4	-36.975.246	-35.121.212
a) nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter stroški porab. materiala		-11.896.765	-10.172.010
b) stroški storitev		-25.078.481	-24.949.202
6. Stroški dela	II.4.2.5	-34.310.284	-32.837.039
a) stroški plač		-25.226.863	-24.055.250
b) stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja		-4.874.417	-4.712.014
c) drugi stroški dela		-4.209.004	-4.069.775
7. Odpisi vrednosti	II.4.2.6	-148.088.281	-145.438.064
a) amortizacija		-147.713.076	-145.240.755
b) prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopred. sr. in opred. osnovnih sredstvih		-151.219	-15.978
c) prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih		-223.986	-181.331
8. Drugi poslovni odhodki	II.4.2.7	-1.367.954	-3.385.777
10. Finančni prihodki iz danih posojil	II.4.2.8	3.595.999	4.790.909
b) finančni prihodki iz posojil, danim drugim		3.595.999	4.790.909
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	II.4.2.9	258.689	32.559
b) finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih		258.689	32.559
12. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb		0	-1.857.944
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti		-50.278.047	-67.889.083
b) finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	II.4.2.10	-41.307.041	-58.828.525
c) finančni odhodki iz izdanih obveznic	II.4.2.11	-7.335.463	-7.348.266
č) finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	II.4.2.12	-1.635.543	-1.712.292
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	II.4.2.13	-30.705	-31.925
b) finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev		-18.455	-27.952
c) finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti		-12.250	-3.973
15. Drugi prihodki	II.4.2.14	70.014	158.979
16. Drugi odhodki	II.4.2.15	-136.941	-68.391
17. Davek iz dobička	II.4.2.16	-9.568.374	-5.278.752
18. Odloženi davki		233.396	-1.001.911
19. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	II.4.2.17	47.143.874	24.406.263
23. Drugi vseobsegajoči donos		0	0
24. Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja		47.143.874	24.406.263

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi. Obrazložitev prikaza stolpca 1. 1. 2012 in 31. 12. 2012 je podana na strani 86.

Izkaz denarnih tokov za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2013

V EUR (brez centov)	Leto 2013	Leto 2012
A. Denarni tokovi pri poslovanju		
a. Postavke izkaza poslovnega izida		
Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	323.640.272	308.846.313
Poslovni odhodki brez amortizacije (razen za prevredn.) in finančni odh. iz posl. obveznosti	-72.639.727	-65.222.287
Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	-6.628.995	-5.276.325
	244.371.549	238.347.701
b. Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		
Začetne manj končne poslovne terjatve	-3.690.693	-4.169.451
Začetne manj končne aktivne časovne razmejitve	8.805	-113.656
Začetne manj končne terjatve za odloženi davek	0	1.001.911
Začetna manj končna sredstva (skupine za odtujitev) za prodajo	24.132	-88.194
Začetne manj končne zaloge	-320.938	138.540
Končni manj začetni poslovni dolgovi	-624.031	6.317.396
Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije	7.735.742	-10.256.200
	3.133.016	-7.169.655
c. Prebitek prejemkov pri poslovanju ali prebitek izdatkov pri poslovanju (a + b)	247.504.565	231.178.047
B. Denarni tokovi pri naložbenju		
a. Prejemki pri naložbenju		
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku, ki se nanašajo na naložbenje	1.755.759	4.910.513
Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	24.650	1.050.233
Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	1.840.240	29.440.491
	3.620.648	35.401.237
b. Izdatki pri naložbenju		
Izdatki za pridobitev neopredmetenih sredstev	-632.985	-5.919.067
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	-41.928.750	-78.236.624
Izdatki za pridobitev dolgoročnih finančnih naložb	-200.000	0
Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb	-123.122.104	0
	-165.883.839	-84.155.690
c. Prebitek prejemkov pri naložbenju ali prebitek izdatkov pri naložbenju (a + b)	-162.263.191	-48.754.454
C. Denarni tokovi pri financiranju		
a. Prejemki pri financiranju		
Prejemki od povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti	110.000.000	0
	110.000.000	0
b. Izdatki pri financiranju		
Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje	-50.494.582	-65.693.863
Izdatki za odplačila dolgoročnih finančnih obveznosti	-142.617.913	-103.550.701
Izdatki za odplačila kratkoročnih finančnih obveznosti	-1.971.872	-3.789.150
Izdatki za izplačila dividend in drugih deležev v dobičku	0	-10.000.000
	-195.084.367	-183.033.714
c. Prebitek prejemkov pri financiranju ali prebitek izdatkov pri financiranju (a + b)	-85.084.367	-183.033.714
Č. Končno stanje denarnih sredstev		
Denarni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)	157.009	-610.121
Začetno stanje denarnih sredstev	1.042.206	1.652.326

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi. Obrazložitev prikaza stolpca leto 2012 je podana na strani 86.

Izkaz gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2012 do 31. decembra 2013

V EUR (brez centov)	I.	II.	III.		V.	VI.	Skupaj kapital
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička			Čisti poslovni izid poslovnega leta	
	1.		1.	4.		1.	
	Osnovni kapital		Zakonske rezerve	Druge rezerve iz dobička	Preneseni čisti poslovni izid	Čisti dobiček poslovnega leta	
A.1 Stanje na dan 31. 12. 2011	2.319.866.345	26.428.084	2.774.928	66.431.433	0	11.689.537	2.427.190.327
Preračun za nazaj	0	0	0	-15.807.367	0	0	-15.807.367
Stanje na dan 1. 12. 2012	2.319.866.345	26.428.084	2.774.928	50.624.066	0	11.689.537	2.411.382.960
A.2 Stanje na dan 1. 1. 2012	2.319.866.345	26.428.084	2.774.928	50.624.066	0	11.689.537	2.411.382.960
B.1. Spremembe lastniškega kapitala – transakcije z lastniki							
g) izplačilo dividend					-10.000.000		-10.000.000
B.2. Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja							
a) vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja						24.406.263	24.406.263
B.3. Spremembe v kapitalu							
a) razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala				1.689.537	10.000.000	-11.689.537	0
b) razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			1.166.130	11.078.236		-12.244.366	0
f) druge spremembe v kapitalu				1.083.661		-1.083.661	0
D. Stanje na dan 31. 12. 2012	2.319.866.345	26.428.084	3.941.058	64.475.500	0	11.078.236	2.425.789.223
A.2 Stanje na dan 1. 1. 2013	2.319.866.345	26.428.084	3.941.058	64.475.500	0	11.078.236	2.425.789.223
B.2. Celotni vseobsegajoči donos poročevalskega obdobja							
a) vnos čistega poslovnega izida poročevalskega obdobja						47.143.874	47.143.874
B.3. Spremembe v kapitalu							
a) razporeditev preostalega dela čistega dobička primerjalnega poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala				11.078.236	0	-11.078.236	0
b) razporeditev dela čistega dobička poročevalskega obdobja na druge sestavine kapitala po sklepu organov vodenja in nadzora			2.357.194	22.393.340		-24.750.534	0
D. Stanje na dan 31. 12. 2013	2.319.866.345	26.428.084	6.298.252	97.947.076	0	22.393.340	2.472.933.097
BILANČNI DOBIČEK na dan 31.12.2013					0	22.393.340	22.393.340

Računovodske usmeritve in pojasnila so sestavni del računovodskih izkazov in jih je treba brati v povezavi z njimi. Obrazložitev postavke Preračun za nazaj je podana na strani 86.

Izkaz in predlog uporabe bilančnega dobička

V EUR (brez centov)	31.12.2013	31.12.2012
A. Čisti poslovni izid poslovnega leta	47.143.874	24.406.263
B. Prenesena čista izguba/preneseni čisti dobiček	0	0
C. Povečanje rezerv iz dobička		
- povečanje zakonskih rezerv	2.357.194	1.166.130
- povečanje drugih rezerv iz dobička	22.393.340	12.161.897
BILANČNI DOBIČEK	22.393.340	11.078.236

Obrazložitev prikaza stolpca leto 31.12.2012 je podana na strani 86.

Čisti poslovni izid DARS d. d. za leto 2013 se po predlogu uprave in nadzornega sveta DARS d. d. ter v skladu z ZGD-1 razporedi v zakonske rezerve in druge rezerve iz dobička. Bilančni dobiček DARS d. d. na dan 31. decembra 2013 znaša 22.393.340 evrov. O razporeditvi bilančnega dobička bo v skladu z ZGD-1 odločala skupščina DARS d. d.

II. 2 POROČAJOČA DRUŽBA

DARS d. d. je registrirana pravna oseba s sedežem v Sloveniji. Naslov registriranega sedeža je Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje. Družba sestavlja računovodske izkaze in poročila, kot jih določa prvi odstavek 60. člena ZGD-1 v skladu s SRS. Uprava družbe je računovodske izkaze potrdila dne 16. aprila 2014.

II. 3 POMEMBNEJŠE RAČUNOVODSKE USMERITVE

Podlaga za sestavitev izkazov

Računovodski izkazi družbe DARS d. d. s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljene v skladu z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami SRS in upoštevaje določila ZGD-1 in ZDARS-1.

Pri sestavi računovodskih izkazov sta bili upoštevani temeljni računovodski predpostavki: nastanek poslovnih dogodkov in časovna neomejenost delovanja.

Računovodski izkazi so sestavljeni v evrih. Vse postavke, ki so v poslovnih knjigah izražene v tuji valuti, so preračunane v evre po referenčnem tečaju Evropske centralne banke, veljavnem na zadnji dan obračunskega obdobja.

Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

Poslovodstvo mora pri sestavi računovodskih izkazov podati ocene, presoje in predpostavke, ki vplivajo na uporabo računovodskih usmeritev in na izkazane vrednosti sredstev, obveznosti, prihodkov ter odhodkov. Dejanski rezultati lahko odstopajo od teh ocen. Ocene in navedene predpostavke je treba ves čas preverjati. Popravki računovodskih ocen se pripoznajo za obdobje, v katerem se ocena popravi, in za vsa prihodnja leta, na katera vpliva popravek.

Ti računovodski izkazi predstavljajo ločene računovodske izkaze družbe za splošne potrebe. Računovodski izkazi so bili pripravljene za obdobje poročanja, ki traja od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2013, v skladu s Slovenskimi računovodskimi standardi 2006.

Ti obvezni računovodski izkazi so pripravljene za potrebe izpolnjevanja zakonskih zahtev. V skladu z zakonodajo mora družba zagotoviti neodvisno revizijo teh računovodskih izkazov. Revizija je omejena na revidiranje obveznih računovodskih izkazov za splošne potrebe, s čimer se izpolni zakonska zahteva po reviziji obveznih računovodskih izkazov. Revizija obravnava obvezne računovodske izkaze kot celoto in ne daje zagotovila o posameznih vrstičnih postavkah, kontih ali poslih. Revidirani računovodski izkazi niso namenjeni uporabi s strani katere koli stranke za potrebe odločanja v zvezi z lastništvom, financiranjem in katerimi koli drugimi konkretnimi posli, ki se nanašajo na družbo. Zaradi tega se uporabniki obveznih računovodskih izkazov ne smejo zanašati izključno na računovodske izkaze in morajo pred sprejemanjem odločitev izvesti druge ustrezne postopke.

Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev

Neopredmetena sredstva zajemajo naložbe v pridobljene pravice do industrijske lastnine (licence, računalniški programi) in stavbno pravico kot eno izmed stvarnih pravic.

Neopredmetena sredstva se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti. Nabavna vrednost sestoji iz vseh izdatkov, ki so potrebni za njihov nakup, oziroma stroškov, ki so potrebni za njihovo usposobitev za uporabo. Po začetnem priznanju se neopredmetena sredstva izkazuje po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek vrednosti.

Družba samostojno določi letne amortizacijske stopnje glede na dobo koristnosti posameznega neopredmetenega dolgoročnega sredstva s končno dobo koristnosti.

Neopredmetena osnovna sredstva so izkazana v bilanci stanja zbirno, z neodpisano vrednostjo, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po Zakonu o uravnoteženju javnih financ je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica je kot ena od stvarnih pravic uvrščena med neopredmetena osnovna sredstva in se na začetku pripozna po nabavni vrednosti. Ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati. Uporabi se metoda enakomerne časovnega amortiziranja.

Oslabitev sredstva ali denar ustvarjajoče enote se pripozna, kadar njegova knjigovodska vrednost presega njegovo nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida. Če družba posluje z zadostnim dobičkom in v okviru poslovnih načrtov, ni razlogov za oslabitev.

Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo in opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi. V bilanci stanja so prikazana zbirno, po posameznih vrstah teh sredstev in z neodpisano vrednostjo, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti. Osnovna sredstva, ki jih podjetje ne more uporabljati, ker so poškodovana, zastarana ali podobno, so trajno izločena iz uporabe.

Opredmeteno osnovno sredstvo se ob začetnem pripoznavanju ovrednoti po nabavni vrednosti. Nabavno vrednost sestavljajo nakupna cena osnovnega sredstva, uvozne in nevračljive nakupne dajatve ter stroški, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi osnovnega sredstva za uporabo.

Pozneje nastali stroški, ki so povezani z opredmetenim osnovnim sredstvom, povečujejo njegovo nabavno vrednost, če povečujejo prihodnje koristi v primerjavi s prvotno ocenjenimi ali omogočajo podaljšanje dobe koristnosti. Avtocestni odsek se aktivira z dnem njegove predaje v promet in po tem dnevu nastali stroški, povezani z gradnjo avtocestnega odseka, povečujejo njegovo nabavno vrednost enkrat letno, to je s stanjem na dan 31. decembra tekočega leta.

Nabavno vrednost osnovnega sredstva sestavljajo tudi stroški izposojanja, povezani s pridobitvijo osnovnega sredstva do njegove usposobitve za uporabo. Stroški izposojanja so:

- obresti,
- drugi stroški podjetja, ki so povezani z izposojanjem finančnih sredstev.

Stroške izposojanja, ki jih je mogoče neposredno pripisati nakupu, gradnji ali proizvodnji osnovnega sredstva v pripravi, podjetje usredstvi kot del nabavne vrednosti tega sredstva. Druge stroške izposojanja podjetje pripozna kot odhodek v obdobju, ko nastanejo.

Stroški, ki so neposredno povezani z zadolževanjem, namenjenem financiranju gradnje avtocest, povečujejo nabavno vrednost avtocest, dokler so avtocestni odseki, za katere so bila najeta posojila, v gradnji (do usposobitve za uporabo). Družba preneha usredstvovati stroške izposojanja takrat, ko so avtocestni odseki predani v promet.

Nabavna vrednost v družbi izdelanega sredstva zajema stroške materiala, neposredne stroške dela in ostale stroške, ki jih je mogoče neposredno pripisati usposobitvi sredstva za nameravano uporabo.

Popravila ali vzdrževanje opredmetenih osnovnih sredstev so namenjena obnavljanju ali ohranjanju prihodnjih gospodarskih koristi, ki se pričakujejo na podlagi prvotno ocenjene stopnje učinkovitosti sredstev. Kadar se pojavijo, se pripoznajo kot odhodki.

Opredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti.

V skladu s SRS 1 in SRS 13 družba deli nabavno vrednost opredmetenega osnovnega sredstva, ki je velika, na pomembnejše sestavne dele tega osnovnega sredstva. Če imajo sestavni deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, ki so pomembni v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnavajo kot posamezna sredstva.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva velika, jo lahko razdelimo na dele. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega osnovnega sredstva, obravnavamo vsak del posebej.

Pri odtujitvi osnovnega sredstva se razlika med čistim donosom ob odtujitvi in preostalo knjigovodsko vrednostjo odtujenega opredmetenega sredstva prenese med prevrednotovalne poslovne prihodke, če je prva večja od druge, ali med prevrednotovalne poslovne odhodke, če je druga večja od prve.

Družba enkrat letno preveri knjigovodsko vrednost opredmetenih osnovnih sredstev, da ugotovi, ali so prisotni znaki oslabitve. Če takšni znaki obstajajo, se oceni nadomestljiva vrednost sredstva. Kot nadomestljiva vrednost se upošteva čista prodajna vrednost ali vrednost pri uporabi, in sicer tista, ki je večja. Oslabitev sredstva se pripozna v primeru, ko njegova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Oslabitev se izkaže v izkazu poslovnega izida.

Če se bo opredmeteno osnovno sredstvo prodalo, se prerazvrsti med nekratkoročna sredstva za prodajo.

Amortizacija

Neodpisana vrednost opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev se zmanjšuje z amortiziranjem. Osnovo za obračun amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja polna nabavna vrednost osnovnih sredstev. V osnovo se po aktiviranju vključujejo tudi vsa naknadna investicijska vlaganja, ki povečujejo prihodnje koristi ali omogočajo podaljšanje dobe uporabnosti osnovnega sredstva (npr. investicijsko vzdrževanje, obnova vozič in objektov).

Družba določa letne amortizacijske stopnje glede na dobo koristnosti posameznega opredmetenega osnovnega sredstva in neopredmetenega dolgoročnega sredstva.

Doba koristnosti je odvisna od:

- pričakovanega fizičnega izrabljanja,
- pričakovanega tehničnega staranja,
- pričakovanega ekonomskega staranja,
- pričakovanih zakonskih ali drugih omejitev uporabe.

Kot dobo koristnosti posameznega sredstva je treba upoštevati dobo, ki je najkrajša glede na vsakega izmed naštetih dejavnikov.

Opredmeteno osnovno sredstvo se prične amortizirati prvi dan naslednjega meseca po usposobitvi za uporabo. Opredmetena osnovna sredstva – avtoceste – se začnejo uporabljati z dnem odprtja za promet, pri čemer pa ni nujno, da je investicija končana in da so odpravljene vse pomanjkljivosti.

Knjigovodska vrednost neopredmetenega sredstva s končno dobo koristnosti se zmanjšuje z amortiziranjem. Amortiziranje se začne, ko je neopredmeteno sredstvo s končno dobo koristnosti na razpolago za uporabo.

Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva družba amortizira posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Zemljišča, spodnji ustroj avtocest in sredstva v gradnji oziroma pridobivanju se ne amortizirajo.

V skladu s SRS 1 in SRS 13 družba deli nabavno vrednost opredmetenega osnovnega sredstva, ki je velika, na pomembnejše sestavne dele takega osnovnega sredstva. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

Amortizacijske stopnje za opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva:

Osnovno sredstvo	Glavni sestavni deli	Stopnja amortizacije 2013
Zemljišča	Zemljišča vzdrževalnih avtocestnih baz, zemljišča poslovnih in stanovanjskih stavb, zemljišča počivališč in viškov ob avtocesti	0 %
Spodnji ustroj avtoceste	Gradbena dela (pripravljalna dela, zemeljska dela), stroški krajinske ureditve, stroški arheoloških izkopavanj, stroški rušitve objektov ipd.	0 %
Zgornji ustroj avtoceste	a) Zgornji ustroj (cestišče avtocestne trase, tampon ...)	3 %
	b) Stroški projektov, stroški financiranja gradnje avtocest, stroški nadzora gradnje avtocest ter stroški storitev, brez katerih ne bi bila mogoča izgradnja posameznih avtocestnih odsekov, in ostali stroški	3 %
	c) Naprave za odvodnjo (kanalizacija, lovilniki olj, zadrževalniki, objekti za zaščito voda)	6 %
	d) Ograje (varovalne in odbojne ograje, protihrupna zaščita)	6 %
	e) Prometna signalizacija in prometna oprema (vertikalna in horizontalna signalizacija, cestna razsvetljava, sistem klicev v sili, CVP, kabelska kanalizacija ipd.)	6 %
	f) Sistem za nadzor in vodenja prometa – elektrostrojna oprema	8 %
	g) Sistem za nadzor in vodenja prometa – gradbeno-konstrukcijskih del	6 %
Avtocestni objekti (viadukti, mostovi, predori, nadvozi, podvozi, oporni zidovi ipd.)	a) Gradbeni deli b) Oprema predorov in elektrostrojne instalacije	3 % 6 %
Cestna infrastruktura – drugi upravljavci	Državne oziroma občinske ceste, ki niso avtoceste in jih je DARS d. d. zgradil v skladu z NPIA.	0 %
Zgradbe	Vzdrževalne avtocestne baze, cestninske postaje s kabinami in nadstreški, drugi zidani objekti ob avtocestah (sanitarni objekti na počivališčih idr.), poslovna stavba v Celju, počitniške enote in stanovanja	3 %
Oprema	Oprema (pisarniško pohištvo, oprema delavnic, oprema za vzdrževanje, pisarniška oprema ipd.)	20 %
Oprema in naprave sistema ABC		20 %
Osebni avtomobili		20 %
Mehanizacija		20 %
Drobni inventar		20 %
Računalniki in računalniška oprema		50 %
Računalniški programi		50 %

Letna amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja strošek poslovanja družbe.

Amortizacijo je treba obračunavati, tudi če se sredstvo ne uporablja več ali je izločeno iz uporabe, dokler ni v celoti amortizirano.

Stroški amortizacije sredstev, pridobljenih z donacijami, se nadomestijo v breme poslovnih prihodkov in ustreznega zmanjšanja dolgoročnih rezervacij.

Opredmetena osnovna sredstva so v bilanci stanja izkazana zbirno, po posameznih vrstah teh sredstev, z neodpisano vrednostjo kot razliko med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti.

Nekratkoročna sredstva za prodajo

Nekratkoročna sredstva za prodajo so:

- opredmetena osnovna sredstva,
- naložbene nepremičnine, vrednotene po modelu nabavne vrednosti,
- druga nekratkoročna sredstva.

Za knjigovodsko vrednost nekratkoročnih sredstev za prodajo se utemeljeno predvideva, da bo poravnana predvsem s prodajo v naslednjih 12 mesecih (po dnevu bilance stanja), ne z nadaljnjo uporabo. Sredstvo se preneha amortizirati, ko je opredeljeno kot nekratkoročno sredstvo za prodajo. Takšno nekratkoročno sredstvo za prodajo se izmeri po knjigovodski vrednosti ali po pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša.

Dolgoročne finančne naložbe

Dolgoročne finančne naložbe so naložbe, ki jih družba namerava imeti v posesti v obdobju, daljšem od leta dni, in ne v posesti za trgovanje. Dolgoročne finančne naložbe so sredstva, ki jih ima družba zato, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečala svoje finančne prihodke.

Dolgoročne finančne naložbe se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki ji ustrezajo naložena denarna sredstva.

Odložene terjatve za davek

Terjatve za odloženi davek se pripoznajo za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Odložene terjatve za davek se pripoznajo le, če je verjetno, da bo na razpolago obdavčljivi dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odložene terjatve.

Nepomembni zneski terjatev za odloženi davek niso pripoznani.

Zaloge

Količinska enota zaloge materiala se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni ceni, ki sestoji iz nakupne cene, v kateri so upoštevani na računu priznani popusti, uvoznih dajatev in neposrednih stroškov nabave. Nakupna cena je znižana za dobljene popuste.

Do 31. 12. 2012 so je poraba zalog vrednotila po metodi drsečih povprečnih cen. Družba DARS d. d. je s 1. 1. 2013 spremenila metodo vrednotenja zalog s prehodom na metodo FIFO, ki pomeni spremembo računovodske usmeritve.

Družba izvede odpis zalog, če je njihova prodaja v celoti ustavljena, ali v primeru nekurantnosti zalog.

Zaloge se prevrednotijo na koncu poslovnega leta, če knjigovodska vrednost presega izvirno vrednost zalog.

Kratkoročne finančne naložbe

Kratkoročna finančna naložba je finančna naložba, ki jo družba poseduje manj kot leto dni, ali naložba, s katero naj bi se trgovalo.

Izpeljani finančni inštrument je lahko ena izmed kratkoročnih finančnih naložb, ki jih družba poseduje, da se zavaruje pred tveganji.

Kratkoročne finančne naložbe se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki ji ustrezajo naložena denarna sredstva. Med letom in na koncu poslovnega leta družba izvede prevrednotenje kratkoročnih finančnih naložb na pošteno vrednost, morebitno razliko pa vknjiži med finančne prihodke oziroma finančne odhodke.

Kratkoročne finančne naložbe, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Kratkoročne poslovne terjatve

Med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami družbe se izkazuje kratkoročne terjatve do kupcev v državi in tujini, kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun, kratkoročne terjatve za obračunane obresti od vpoglednih sredstev in finančnih naložb, dani avansi, terjatve za vstopni DDV, kratkoročne terjatve za evropska sredstva in druge terjatve.

Kratkoročne poslovne terjatve se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo poplačani. Obresti se obračunavajo v skladu s pogodbo na dan zapadlosti kratkoročne terjatve in na dan bilanciranja. Terjatve, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Ustreznost izkazane velikosti posamezne terjatve družba ugotavlja posamično ob koncu obračunskega obdobja, v sklopu letnega popisa in na osnovi argumentiranih dokazov o dvomu o njihovi poplačljivosti. Za dvomljive terjatve oblikuje popravek vrednosti terjatev, za katere se domneva, da ne bodo poravnane oziroma ne bodo poravnane v celoti. Popravki terjatev se izkazujejo v dobro posebnih popravljalnih kontov terjatev in v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov.

Družba izvede stoodstotni odpis terjatev, za katere je s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika izvedla vsa dejanja, da bi dosegla plačilo terjatev, oz. ugotavlja, da so nadaljnji pravni postopki ekonomsko neupravičeni oz. je zaključen stečajni postopek ali prisilna poravnava. Za odpise terjatev so potrebne ustrezne dokazne listine: zavrnitev potrditve stanja terjatev, sodna odločba, sklep prisilne poravnave, sklep stečajnega postopka in druge.

Denarna sredstva

Denarna sredstva vključujejo gotovino v blagajni, denarna sredstva na računih pri bankah, denar na poti in depozite na odpoklic. Denar na poti je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezen račun pri banki in se tistega dne še ne vpiše kot dobroimetje pri njej.

Denarna sredstva so ločeno prikazana v domači in tuji valuti. Denarna sredstva, izražena v domači valuti, se izkazujejo po nominalni vrednosti. Tuje valute se preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na dan prejema. Stanje denarnih sredstev v tujih valutah je preračunano v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta. Tečajna razlika, ki se pojavi pri tem, poveča finančne prihodke ali finančne odhodke.

Kapital

Kapital je obveznost do lastnikov, ki ne zapade v plačilo pred prenehanjem podjetja. Kapital družbe sestoji iz vpoklicanega kapitala, kapitalskih rezerv, rezerv iz dobička (zakonske rezerve in druge rezerve iz dobička) in še nerazdeljenega čistega dobička poslovnega leta.

Kot kapitalne rezerve ima družba izkazan znesek prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila RS ob preoblikovanju družbe, splošni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil 1. januarja 2006 prenesen v kapitalne rezerve, ter presežek sredstev, ki predstavlja razliko med stvarnim vložkom RS in vrednostjo novoizdanih delnic družbe.

Zakonske rezerve so rezerve, ki so določene z Zakonom o gospodarskih družbah. Družba mora imeti oblikovane zakonske rezerve v taki višini, da vsota zneska zakonskih rezerv in kapitalskih rezerv iz točk 1–3 64. člena ZGD-1 predstavlja najmanj deset odstotkov osnovnega kapitala. Če zakonske in kapitalske rezerve iz točk 1–3 prvega odstavka 64. člena ZGD-1 skupaj ne dosegajo desetodstotnega deleža osnovnega kapitala in družba v poslovnem letu izkaže čisti dobiček, mora pri sestavi bilance stanja za to poslovno leto v zakonske rezerve odvesti pet odstotkov zneska čistega dobička, zmanjšanega za znesek, ki je bil uporabljen za kritje morebitne prenesene izgube.

V skladu s tretjim odstavkom 230. člena ZGD-1 lahko organi vodenja ali nadzora pri sprejemu letnega poročila iz zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi čistega dobička za namene iz prvega odstavka 230. člena ZGD-1, oblikujejo druge rezerve iz dobička, vendar za ta namen ne smejo uporabiti več kot polovice zneska čistega dobička, ki ostane po uporabi dobička za namene iz prvega odstavka tega člena.

Druge rezerve iz dobička so nenominirani kapital in se letno povečujejo z razporeditvijo čistega dobička.

Družba prikazuje sestavine in gibanje kapitala v izkazu gibanja kapitala in bilance stanja.

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Rezervacije se oblikujejo za trenutne obveze, ki izhajajo iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bodo po predvidevanjih poravnale v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno, ter je njihovo velikost mogoče zanesljivo oceniti. Dolgoročne rezervacije so oblikovane na račun vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov in se zmanjšujejo zaradi koriščenja za namene, za katere so v skladu s predvidenim načrtom oblikovane.

V skladu s SRS je družba na podlagi aktuarskega izračuna oblikovala dolgoročne rezervacije za odpravnine ob upokojitvi in jubilejne nagrade.

Družba oblikuje dolgoročne rezervacije tudi iz naslova dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov za odpravnine za tehnološke viške za delavce na cestninskih postajah, ki bi nastali ob uvedbi novega sistema cestninjenja, in dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov za izplačila ob upokojitvi za zaposlene, ki v skladu z dogovorom med sindikati in družbo niso vključeni v pokojninski načrt kolektivnega prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Družba izkazuje dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz naslova pričakovanih izgub, ki nastanejo zaradi odškodninskih zahtevkov za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, njihovim upravljanjem in vzdrževanjem, ter za tožbe delavcev iz delovnih razmerij. Rezervacije za obveznosti za tožbe družba oblikuje na podlagi ocene o možnem izidu tožb, in sicer takrat, ko je verjetnost za negativen izid spora za družbo več kot 50-odstotna.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami družba izkazuje dolgoročno odložene prihodke, ki bodo v obdobju, daljšem od enega leta, pokrili predvidene odhodke.

Med dolgoročno odloženimi prihodki vodi družba prejete namenske državne podpore za pridobitev osnovnih sredstev. Namenjene so za pokrivanje stroškov amortizacije tako nabavljenih osnovnih sredstev in se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke.

Odloženi prihodki iz naslova državnih podpor se v začetku pripoznajo, ko obstaja sprejemljivo zagotovilo, da bo družba odložene prihodke prejela in da bo izpolnila pogoje v zvezi z njimi. Odloženi prihodki, prejeti za kritje stroškov, se dosledno pripoznavaajo kot prihodki v obdobjih, v katerih nastajajo stroški, ki naj bi jih ti prihodki nadomestili. S sredstvi povezani odloženi prihodki se v izkazu poslovnega izida dosledno pripoznavaajo med drugimi prihodki iz poslovanja v dobi koristnosti posameznega sredstva.

Dolgoročno odloženi prihodki so oblikovani tudi za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oz. v primeru unovčitve garancij za dobro izvedbo del tudi za namen garancije za odpravo napak v garancijski dobi.

Družba oblikuje tudi dolgoročne rezervacije v višini sofinancerskih deležev uporabnikov sistema ABC, to je vozil tretjega in četrtega cestninskega razreda. Rezervacije se nanašajo na dana jamstva od prodaje elektronskih tablic. Na koncu obračunskega obdobja se oblikovane dolgoročne rezervacije preračunajo tako, da je njihova vrednost enaka trenutni vrednosti izdatkov, ki so predvidoma potrebni za poravnavo obveze. Elektronska tablica sistema ABC ima enoletno garancijo, ki velja od dneva njenega prevzema. Njena življenjska doba je sedem let. Če uporabnik kupi in uporablja elektronsko tablico ter jo v času njene življenjske dobe nepoškodovano vrne, je upravičen do vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost vrnjene elektronske tablice. Letna amortizacijska stopnja znaša 14,29 odstotka. Uveljavljanje vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost elektronske tablice in vračila neizkoriščenega, dejansko vplačanega dobroimetja je možno na podlagi pisnega zahtevka uporabnika, v katerem mora biti navedena identifikacijska številka (ID), in vrnjene elektronske tablice ter potrdila o nakupu (oz. plačilu sofinancerskega deleža).

Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Med dolgoročnimi finančnimi obveznostmi do bank se izkazujejo dolgoročno prejeta posojila za nabavo osnovnih sredstev.

Dolgoročne finančne obveznosti, ki bodo zapadle v plačilo v letu dni po dnevu bilance stanja, se izkazujejo kot kratkoročne finančne obveznosti.

Dolgoročne finančne obveznosti se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev. Dolgovi, izraženi v tujih valutah, se ob nastanku preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Na koncu poslovnega leta se dolgoročne finančne obveznosti na osnovi prejetih tujih posojil prevrednotijo po referenčnem tečaju Evropske centralne banke na zadnji dan poslovnega leta.

Plačila obresti od najetih dolgoročnih posojil za nabavo osnovnih sredstev povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katerega so bili krediti najeti, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila obresti od najetih posojil predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun. Vse obveznosti iz najetih posojil so zavarovane s porštvom RS.

Dolgoročne obveznosti na podlagi obveznic

Dolgoročne obveznosti na podlagi izdanih obveznic se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev.

Plačila kuponov od izdanih obveznic povečujejo nabavno vrednost osnovnega sredstva, dokler je osnovno sredstvo, za katerega so bile obveznice izdane, v pridobivanju. Po usposobitvi osnovnega sredstva plačila kuponov od izdanih obveznic predstavljajo finančne odhodke.

Družba se zadolžuje v svojem imenu in za svoj račun. Vse obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s porštvom RS.

Dolgoročne poslovne obveznosti

Med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi je izkazana obveznost iz naslova nadomestila za stavbno pravico. Na temelju Letne izvedbene pogodbe o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti.

V dolgoročnih poslovnih obveznostih so izkazane tudi obveznosti v višini stroškov sofinanciranja gradnje avtocest s strani lokalnih skupnosti in javnih podjetij za izgradnjo infrastrukture za potrebe teh sofinancerjev, kjer mora DARS d. d. po dokončanju grajene objekte prenesti na posamezne sofinancerje.

Kratkoročne finančne obveznosti do bank

Kratkoročne finančne obveznosti do bank za posojila za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju zajemajo:

- kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu,
- natečene obresti na dan 31. decembra 2013 za najeta bančna posojila in izdane obveznice za gradnjo in obnavljanje avtocest ter natečene obresti za izvedene finančne instrumente, sklenjene za zavarovanje bančnih posojil pred tveganjem spremembe obrestnih mer in deviznih tečajev.

Izvedene finančne instrumente družba izkazuje prek izkaza drugega vseobsegajočega donosa. Družba uporablja izvedene finančne instrumente izključno za ščitenje denarnega toka. Učinke, ki izvirajo iz izvedenih finančnih instrumentov, družba izkazuje v finančnih prihodkih oz. odhodkih.

Kratkoročne poslovne obveznosti

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi se izkazujejo kratkoročne obveznosti do dobaviteljev, izvajalcev gradbenih del (vključno s pogodbeno zadržanimi zneski) in tretjih oseb; obveznosti iz naslova kupnin in odškodnin pri pridobivanju zemljišč; obveznosti do zaposlenih ter obveznosti do državnih institucij za davke in prispevke. Posebna vrsta kratkoročnih poslovnih dolgov so obveznosti do kupcev za dobljene predujme, pa tudi za prejete kratkoročne varščine.

Kratkoročne poslovne obveznosti se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da upniki zahtevajo njihovo plačilo. Obveznosti, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju Evropske centralne banke.

Kratkoročne časovne razmejitve

Aktivne časovne razmejitve zajemajo kratkoročno odložene stroške, ki ob svojem nastanku ne bremenijo dejavnosti, s katero se družba ukvarja, in ne vplivajo na poslovni izid. Kot aktivne časovne razmejitve so med drugim izkazani odloženi stroški provizije prodajnim zastopnikom vinjet in odloženi stroški tiskanja vinjet, ki se pripoznajo v ustreznem deležu vsakokratnega pripoznanega zneska prihodkov od prodanih vinjet.

Pasivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo vnaprej vračunane stroške in kratkoročno odložene prihodke.

Vnaprej vračunani stroški so stroški, ki bremenijo poslovni izid tekočega poslovnega leta. Obveznost za plačilo se pričakuje v naslednjem obračunskem obdobju. Kot vnaprej vračunane stroške družba izkazuje tudi stroške za poslovno uspešnost uprave in vodilnih delavcev.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani za prihodke od prodaje cestnine v obliki dobroimetja, naloženega na elektronske cestninske medije (elektronske tablice sistema ABC, DARS kartice in DARS kartice Transporter), ki so bili zaračunani in plačani v letu 2013, a jim ne sledijo cestninski prehodi v tem letu. Prihodki bodo odloženi, dokler uporabniki storitev ne bodo opravili cestninskega prehoda. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani tudi za v letu 2013 zaračunane letne vinjete, ki bodo veljale v letu 2014, in polletne enosledne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2014 (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2014 pa od 1. decembra 2013 do 31. januarja 2015).

Prihodki

Prihodki se pripoznajo, če je povečanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano s povečanjem sredstva ali z zmanjšanjem dolga in je povečanje mogoče zanesljivo izmeriti. Prihodki se pripoznajo, ko se upravičeno pričakuje, da bodo vodili do prejemkov, če slednji niso uresničeni že ob nastanku prihodkov. Delijo se na poslovne, finančne in druge prihodke.

Poslovni prihodki vključujejo:

- prihodke od cestnine,
- prihodke od zakupnin za oddajo površin za spremljajoče dejavnosti v zakup,
- prihodke od zapor in povračil za izredne prevoze,
- prihodke od služnosti za napeljevanje objektov in naprav javnega pomena ob avtocesti,
- prihodke od telekomunikacij,
- prihodke po pogodbi o izvajanju naročila,
- druge poslovne prihodke,
- usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve.

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve se nanašajo na usredstvene storitve zapor na avtocestah, ki jih družba ni zaračunala zunanjim izvajalcem storitev obnavljanja avtocest.

Finančni prihodki so prihodki iz naslova obresti in pozitivnih tečajnih razlik. Finančni prihodki se pripoznajo, če ne obstaja utemeljen dvom o njihovi velikosti in plačljivosti. Obresti se obračunavajo v sorazmerju s pretečenim obdobjem ter glede na neodplačni del glavnice in veljavno obrestno mero.

Druge prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo poslovni izid (prejete odškodnine, nagrade za zaposlovanje invalidov nad predpisano kvoto ipd.).

Odhodki

Odhodki se pripoznajo, če je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano z zmanjšanjem sredstev ali povečanjem dolga in je to zmanjšanje mogoče zanesljivo izmeriti. Odhodki se delijo na poslovne, finančne in druge odhodke.

Poslovni odhodki DARS d. d. zajemajo odhodke, povezane z gradnjo, obnavljanjem ter upravljanjem in vzdrževanjem avtocest.

Poslovni odhodki so sestavljeni iz:

- stroškov materiala in nabavne vrednosti prodanega blaga,
- stroškov storitev,
- stroškov dela,
- odpisov vrednosti (razkritja, povezana z obračunom amortizacije, so prikazana v sklopu razkritij neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev),
- drugih poslovnih odhodkov.

Finančni odhodki so odhodki iz naslova obresti iz prejetih posojil in izdanih obveznic, odhodki iz izvedenih finančnih instrumentov za varovanje pred finančnimi tveganji, negativnih tečajnih razlik, zamudnih obresti in oslabitve finančnih naložb. Finančni odhodki se pripoznajo po obračunu, in to ne glede na plačila, ki so povezana z njimi.

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo poslovni izid. Med drugimi poslovnimi odhodki družba evidentira:

- plačilo odškodnin po sodbah,
- povračila stroškov revizijskih postopkov,
- ostale denarne kazni.

Davek od dohodka pravnih oseb

Davek od dohodka je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb. Davek od dohodka za leto 2013 je obračunan po 17-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarilo podjetje v davčnem obdobju.

Odloženi davek je namenjen pokrivanju začasne razlike, ki nastane med davčno vrednostjo sredstev in obveznosti ter njihovo knjigovodsko vrednostjo in se izračunava z uporabo metode obveznosti po trenutno veljavnih davčnih stopnjah.

Izkaz denarnih tokov

Izkaz denarnih tokov je sestavljen po posredni metodi (različica II) iz podatkov iz bilance stanja na dan 31. decembra 2013 in 31. decembra 2012, iz podatkov izkaza poslovnega izida za leto 2013 ter iz dodatnih podatkov, ki so potrebni za prilagoditev pritočkov in odtokov.

Izkaz denarnih tokov sestavljajo denarni tokovi pri poslovanju, naložbenju in financiranju.

Popravek napak iz preteklih let

V letu 2013 je družba DARS d. d. popravila naslednje napake iz preteklih let:

- Odpravila napako prenašanja dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev iz naslova prejetih kohezijskih sredstev med poslovne prihodke tistega poslovnega leta, v katerem so se pojavili stroški, za katere so bili dolgoročno odloženi prihodki oblikovani. Napaka se nanaša na črpanje dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev v letih 2010 in 2011 ter znaša skupno 19.045.020 evrov. Skladno z računovodskimi standardi je DARS d. d. napako iz preteklosti popravil s preračunavanjem začetnih saldov obveznosti in lastniškega kapitala za prvo predstavljeno preteklo obdobje, ker se je napaka pojavila pred letom 2012.
- Opravila uskladitev prenosa dolgoročno odloženih časovnih razmejitev iz naslova prejetih kohezijskih sredstev med poslovne prihodke za leto 2012 kot posledico popravka napake iz prve alineje zaradi popravljene osnove izračuna prenosa. Uskladitev prenosa ima obratni učinek kot napaka iz prve alineje in znaša 1.305.616 evrov. Skladno z računovodskimi standardi je DARS d. d. napako iz primerjalnega obdobja v izkazih tekočega leta popravil s preračunavanjem primerjalnih zneskov iz predstavljenega preteklega obdobja, v katerem se je napaka pojavila.

Prilagoditev bilance stanja

V EUR (brez centov)	Stanje na dan 1.1.2012	Vpliv spremembe	Prilagojeno stanje na dan 1.1.2012	Stanje na dan 31.12.2012	Vpliv spremembe	Prilagojeno stanje na dan 31.12.2012
A.III.5. Druge rezerve iz dobička	66.431.433	-15.807.367	50.624.066	79.199.206	-14.723.706	64.475.500
B.3. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	53.504.667	19.045.020	72.549.687	55.970.222	17.739.404	73.709.626
Č.III.5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti	11.046.312	-3.237.654	7.808.658	26.525.371	-3.015.699	23.509.672

Prilagoditev izkaza vseobsegajočega donosa

V EUR (brez centov)	Od 1. 1. do 31. 12. 2012	Vpliv spremembe	Prilagojeno od 1. 1. do 31. 12. 2012
4. Drugi poslovni prihodki	4.778.809	1.305.616	6.084.425
17. Davek od dobička	-5.056.797	-221.955	-5.278.752
24. Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja	23.322.602	1.083.661	24.406.263

II. 4 POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM

II.4.1 POJASNILA K BILANCI STANJA

II.4.1.1 Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve

Kot neopredmetena sredstva vodi družba računalniške programe in stavbno pravico.

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2013

V EUR (brez centov)	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Računalniški programi	Stavbna pravica	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2012	0	6.794.246	190.810.787	197.605.033
Nabave	632.985	0	0	632.985
Aktiviranje	-617.385	617.385	0	0
Stanje na dan 31. 12. 2013	15.600	7.411.631	190.810.787	198.238.018
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2012	0	5.915.510	2.291.039	8.206.549
Amortizacija	0	622.715	3.927.495	4.550.210
Stanje na dan 31. 12. 2013	0	6.538.225	6.218.534	12.756.759
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2012	0	878.736	188.519.748	189.398.484
Stanje na dan 31. 12. 2013	15.600	873.406	184.592.253	185.481.259

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2012

V EUR (brez centov)	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Računalniški programi	Stavbna pravica	Skupaj
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2011	0	6.001.350	0	6.001.350
Nabave	191.603.683	0	0	191.603.683
Aktiviranje	-191.603.683	792.896	190.810.787	0
Stanje na dan 31. 12. 2012	0	6.794.246	190.810.787	197.605.033
Popravek vrednosti				
Stanje na dan 31. 12. 2011	0	4.866.440	0	4.866.440
Amortizacija	0	1.049.070	2.291.039	3.340.109
Stanje na dan 31. 12. 2012	0	5.915.510	2.291.039	8.206.549
Sedanja vrednost				
Stanje na dan 31. 12. 2011	0	1.134.910	0	1.134.910
Stanje na dan 31. 12. 2012	0	878.736	188.519.748	189.398.484

Večje nabave neopredmetenih dolgoročnih sredstev v letu 2013:

- nadgradnja projektnega informacijskega sistema DARS d. d. v vrednosti 210.796 evrov,
- nadgradnja programske opreme cestninskega sistema v vrednosti 259.490 evrov,
- nadgradnja programske opreme za nadzor in prodajo vinjet v vrednosti 32.929 evrov,
- nadgradnja programske opreme za sistemsko podporo infrastrukture v vrednosti 43.130 evrov,
- nadgradnja programske opreme banke cestnih podatkov v vrednosti 15.330 evrov,
- nadgradnje informacijske podpore KAŽIPOT II za spremljanje in obveščanje o stanju prometa v vrednosti 26.015 evrov in
- nadgradnja aplikacije GIS v vrednosti 28.655 evrov.

Neopredmetena dolgoročna sredstva DARS d. d. na dan 31. decembra 2013 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti in ne izkazujejo znakov slabitev, saj gre večinoma za novo nabavljena neopredmetena osnovna sredstva.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Z Zakonom o uravnoteženju javnih financ je stavbna pravica postala odplačna in se zanjo plačuje letno nadomestilo v skladu z letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1.

Stavbna pravica ima končno dobo koristnosti in jo amortiziramo v dobi koristnosti, to je v obdobju, za katero je ustanovljena. Doba koristnosti stavbne pravice je doba, v kateri jo ima družba pravno pravico izrabljati.

II.4.1.2 Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo ter opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi.

Zemljišča predstavljajo zemljišča vzdrževalnih avtocestnih baz, poslovnih in stanovanjskih stavb, počivališč in viškov ob avtocesti.

Zgradbe so sestavljene iz avtocest (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upravljavci) in ostalih zgradb (avtocestne baze, cestninske postaje, poslovna stavba v Celju, počitniške enote, stanovanja).

Slovenski računovodski standardi ne določajo podrobno, kateri stroški sestavljajo nabavno vrednost spodnjega ustroja avtoceste, zato je to opredelitev sprejela družba sama. Razmejitev stroškov, ki sestavljajo nabavno vrednost spodnjega in zgornjega ustroja avtoceste, je prikazana v tabeli amortizacijskih stopenj.

Oprema predstavlja premično opremo, namenjeno za opravljanje dejavnosti upravljanja, vzdrževanja in pobiranja cestnine.

Če je nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva velika, jo družba v skladu s SRS 1 in SRS 13 razdeli na pomembnejše sestavne dele takega osnovnega sredstva. Če imajo ti deli različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti opredmetenega sredstva, se obravnava vsak del posebej.

Večje nabave in aktiviranje opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2013:

- vlaganja v avtoceste in ostale zgradbe v vrednosti 38.899.115 evrov,
- nabava delovnih strojev, naprav in priključkov v vrednosti 422.540 evrov,
- nabava delovnih, tovornih in priklopnih vozil v vrednosti 48.542 evrov,

- nadgradnja sistema za cestninjenje v vrednosti 95.695 evrov,
- nabava pisarniškega pohištva ter ostale pisarniške opreme v vrednosti 50.983 evrov,
- nabava računalniške opreme v vrednosti 67.563 evrov,
- nabava osebnih in kombiniranih vozil v vrednosti 34.705 evrov in
- nadgradnja elektrostrojne opreme sistema za nadzor in vodenje prometa v vrednosti 31.860 evrov.

Opredmetena osnovna sredstva DARS d. d. na dan 31. decembra 2013 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti. Krediti in izdane obveznice za financiranje opredmetenih osnovnih sredstev DARS d. d. so zavarovani s poroštvom RS.

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2013

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upra- vljavci)	Zgradbe (AC baze, CP, po- slovna stavba v Celju, počitniške enote, stanova- nja...)	Oprema in drobni inventar	Opredmetena osnovna sred- stva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost						
Stanje na dan 31. decembra 2012	31.849.769	5.312.404.958	72.723.887	99.209.831	164.406.077	5.680.594.522
Nabave v letu 2013	0	0	0	0	41.926.346	41.926.346
Premiki med postavkami	0	-15.748.134	0	15.748.134	0	0
Aktiviranje	0	35.751.395	3.149.760	751.888	-39.653.043	0
Izločitve v letu 2013 (odtuitve, odpisi)	-22.394	-2.040	-269.501	-380.901	0	-674.837
Stanje na dan 31. decembra 2013	31.827.375	5.332.406.179	75.604.146	115.328.952	166.679.380	5.721.846.032
Popravek vrednosti						
Stanje na dan 31. decembra 2012	0	264.947.761	5.313.748	87.857.455	0	358.118.964
Premiki med postavkami	0	-1.889.154	0	1.889.154	0	0
Amortizacija v letu 2013	0	133.662.197	2.231.793	7.268.875	0	143.162.866
Izločitve v letu 2013 (odtuitve, odpisi)	0	0	-146.130	-379.891	0	-526.021
Stanje na dan 31. decembra 2013	0	396.720.804	7.399.412	96.635.593	0	500.755.809
Sedanja vrednost						
Stanje na dan 31. decembra 2012	31.849.769	5.047.457.197	67.410.149	11.352.376	164.406.077	5.322.475.559
Stanje na dan 31. decembra 2013	31.827.375	4.935.685.375	68.204.734	18.693.359	166.679.380	5.221.090.224

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2012

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Avtoceste (spodnji ustroj, zgornji ustroj, objekti, cestna infrastruktura – drugi upra- vljavci)	Zgradbe (AC baze, CP, po- slovna stavba v Celju, počitniške enote, stanova- nja...)	Oprema in drobni inventar	Opredmetena osnovna sred- stva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost						
Stanje na dan 31. decembra 2011	32.019.185	5.277.352.371	72.338.108	97.752.733	123.939.640	5.603.402.036
Nabave v letu 2012	0	0	0	0	78.236.624	78.236.624
Premiki med postavkami	0	0	0	0	0	0
Aktiviranje	0	35.052.586	385.780	2.331.821	-37.770.187	0
Izločitve v letu 2012 (odtujitve, odpisi)	-169.416	0	0	-874.722	0	-1.044.138
Stanje na dan 31. decembra 2012	31.849.769	5.312.404.958	72.723.887	99.209.831	164.406.077	5.680.594.522
Popravek vrednosti						
Stanje na dan 31. decembra 2011	0	131.870.655	3.138.301	82.071.967	0	217.080.923
Premiki med postavkami	0	0	0	0	0	0
Amortizacija v letu 2012	0	133.077.106	2.175.447	6.648.094	0	141.900.646
Izločitve v letu 2012 (odtujitve, odpisi)	0	0	0	-862.606	0	-862.606
Stanje na dan 31. decembra 2012	0	264.947.761	5.313.748	87.857.455	0	358.118.963
Sedanja vrednost						
Stanje na dan 31. decembra 2011	32.019.185	5.145.481.716	69.199.807	15.680.766	123.939.640	5.386.321.113
Stanje na dan 31. decembra 2012	31.849.769	5.047.457.197	67.410.140	11.352.376	164.406.077	5.322.475.559

II.4.1.3 Dolgoročne finančne naložbe

Med dolgoročne finančne naložbe DARS d. d. se šteje 0,04-odstotni delež v družbi Slovenska cestna podjetja d. o. o. v vrednosti 964 evrov, ki se v letu 2013 ni spreminjal, in 100% delež v letu 2013 ustanovljene hčerinske družbe DELKOM d. o. o. v vrednosti 200.000 evrov.

II.4.1.4 Druge dolgoročne poslovne terjatve

Druge dolgoročne poslovne terjatve v višini 30.754 evrov se nanašajo na prenos potrjenega deleža terjatev iz naslova potrditve prisilne poravnave do družbe T-2 d. o. o. na dolgoročne obveznosti.

II.4.1.5 Odložene terjatve za davek

Pregled gibanja odloženih terjatev za davek v letu 2013

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	Spremembe v letu 2013	31. 12. 2012
Rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade	242.780	19.054	223.726
Rezervacije za tehnološke viške	38.210	15.419	22.791
Rezervacije za tožbene zahteve	1.453.244	158.346	1.294.898
Rezervacije za elektronske tablice	22.930	-3.938	26.868
Popravek vrednosti terjatev	2.717.385	15.815	2.701.570
Osnovna sredstva	28.700	28.700	0
	4.503.250	233.396	4.269.854

Spremembe v letu 2013 se nanašajo predvsem na uskladitve zneska odloženih davkov glede na predvideno davčno stopnjo v predvidenem letu porabe.

Terjatve za odloženi davek se pripoznajo za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih in se neposredno pripoznajo v kapitalu.

II.4.1.6 Sredstva za prodajo

Med kratkoročnimi sredstvi so evidentirana opredmetena osnovna sredstva v vrednosti 184.691 evrov, ki so namenjena prodaji. Ta sredstva se v celoti nanašajo na nepremičnine.

II.4.1.7 Zaloge materiala

Med zalogami materiala so evidentirane zaloge materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja in embalaže. Zaloge materiala so se v primerjavi s stanjem na dan 31. decembra 2012 povečale za 13 odstotkov. V strukturi zalog predstavljajo največji, 87-odstotni delež, zaloge materiala, v okviru teh pa zaloge posipnih materialov (51 odstotkov) in zaloge vinjet z letnico 2014 (12 odstotkov).

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	Delež	31. 12. 2012	Indeks
Material	2.379.785	87%	2.084.274	114
Nadomestni deli	157.920	6%	130.350	121
Drobni inventar in embalaža	203.808	7%	202.267	101
Material na poti	0	-	8.787	-
Skupaj	2.741.513	100%	2.425.678	113

Prodaja vinjet za osebna in motorna vozila z letnico 2013 se je končala 30. novembra 2013. V skladu s SRS 4.41 se je zaloga neprodanih vinjet z letnico 2013 s 30. novembrom 2013 odpisala v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov v višini 53.102 evrov, kar predstavlja znesek nabavne vrednosti vinjet.

Do 31. 12. 2012 se je poraba zalog vrednotila po metodi drsečih povprečnih cen. Družba DARS d. d. je s 1. 1. 2013 spremenila metodo vrednotenja zalog s prehodom na metodo FIFO, ki pomeni spremembo računovodske usmeritve. Če bi družba v preteklih letih do dne 31. 12. 2012 za vrednotenje porabe zalog uporabljala metodo FIFO, bi bili stroški porabe materiala višji za 2.952 evrov.

Pri letnem popisu zalog materiala in zalog drobnega inventarja so bili ugotovljeni manki v višini 79.931 evrov in viški v višini 132.436 evrov.

Zaloge DARS d. d. na dan 31. decembra 2013 niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Knjigovodska vrednost zalog ne presega iztržljive vrednosti. Zaloge DARS d. d. predstavljajo tekoče zaloge.

Zaloge ne izkazujejo znakov slabitev, zato slabitve niso bile izvedene.

II.4.1.8 Kratkoročne finančne naložbe do drugih

Kratkoročne finančne naložbe do drugih na dan 31. decembra 2013 v višini 191.957.813 evrov vključujejo:

- kratkoročne depozite pri bankah v višini 186.450.000 evrov, s povprečno ročnostjo 115 dni in povprečno ponderirano obrestno mero 2,26 odstotka in
- kratkoročni depozit pri banki, vezan čez noč, v višini 5.507.813 evrov, z obrestno mero 0,65 odstotka.

Kratkoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oz. obstaja le minimalno tveganje, da nasprotna stranka ne bo izpolnila obveznosti, saj družba likvidnostne presežke sredstev vlaga v depozite bank s sedežem v RS.

II.4.1.9 Kratkoročne poslovne terjatve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	Delež v odstotkih	31. 12. 2012	Indeks
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev:	12.758.917	35%	9.448.414	135
- terjatve za cestnino	11.554.833	32%	8.062.558	143
- terjatve za povračila za spremljajoče dejavnosti ob avtocesti	326.109	1%	862.735	38
- kupci za zapore	339.686	1%	248.194	137
- kratkoročne terjatve do odvisne družbe DELKOM d. o. o.	32.992	0%	0	-
- druge kratkoročne terjatve	2.033.499	6%	1.710.097	119
- popravek vrednosti drugih kratkoročnih terjatev	-1.528.202	-4%	-1.435.170	0
Kratkoročne poslovne terjatve do drugih:	23.705.077	65%	27.656.683	86
- za dane predujme za obratna sredstva	12.387	0%	1.824	679
- kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	36.386.668	100%	35.535.937	102
- popravek vrednosti kratkoročnih terjatev za tuj račun	-14.434.530	-40%	-14.434.530	100
- kratkoročne terjatve, povezane s finančnimi prihodki	222.173	1%	148.256	150
- popravek vrednosti kratkoročnih terjatev, povezanih s finančnimi prihodki	-21.887	0%	-21.887	100
- terjatve za vstopni DDV	768.077	2%	351.773	218
- druge kratkoročne terjatve do državnih institucij	152.299	0%	4.891.825	3
- ostale kratkoročne terjatve	619.889	2%	1.183.485	52
Skupaj	36.463.994	100%	37.105.096	98

Večinski delež kratkoročnih poslovnih terjatev predstavljajo terjatve do RS iz poslovanja za tuj račun za posele iz 4. člena ZDARS-1 ter nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila v višini 22.014.165 evrov in terjatve do domačih komisionarjev in tujih prodajnih zastopnikov v višini 14.028.694 evrov. Terjatve do kupcev iz naslova cestnine predstavljajo 28 odstotkov vseh kratkoročnih poslovnih terjatev, preostanek pa so druge kratkoročne terjatve.

Na podlagi 4. člena ZDARS-1 DARS d. d. opravlja posle v imenu države in za njen račun. Te posle v poslovnih knjigah izkazuje kot posle za tuj račun. Gre za naloge prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest, ki jih družba opravlja skladno s pogodbo o izvajanju naročila. Za opravljene posle DARS d. d. evidentira terjatve do RS. Sredstva za te posle se v skladu z 10. členom ZDARS-1 zagotavljajo v proračunu RS.

Razčlenitev kratkoročnih poslovnih terjatev do kupcev po zapadlosti

V EUR (brez centov)	Nezapadle	Do 60 dni	Nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	18.587.971	3.368.990	14.472.822	36.429.783
Oblikovani popravki vrednosti terjatev iz poslovanja za tuj račun	0	0	-14.434.530	-14.434.530
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	12.076.924	222.423	1.987.772	14.287.119
Oblikovani popravki vrednosti poslovnih terjatev do kupcev	0	0	-1.528.202	-1.528.202

Terjatve DARS d. d. na dan 31. decembra 2013 niso bile zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Kratkoročne poslovne terjatve DARS d. d. niso zavarovane in predstavljajo tekoče terjatve družbe.

V letu 2013 je družba oblikovala popravek vrednosti kratkoročnih poslovnih terjatev v višini 129.839 evrov.

Na dan 31. decembra 2013 je imela družba oblikovan popravek vrednosti kratkoročnih terjatev do RS v višini:

- 14.434.530 evrov iz naslova terjatev do RS iz poslovanja za tuj račun za posle iz 4. člena ZDARS-1, izvedene leta 2010, in
- 801.718 evrov iz naslova terjatev za nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila za leto 2010.

Družba je sicer tudi 31. decembra 2013 menila, da je upravičena do navedenih terjatev, vendar pa je, ker država teh terjatev ne priznava ter glede na njihovo zapadlost, iz previdnosti že leta 2011 oblikovala popravek vrednosti v celotni višini terjatev.

II.4.1.10 Denarna sredstva

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	Delež	31. 12. 2012	Indeks
Denarna sredstva v bankah	371.214	31%	136.206	273
Denarna sredstva v blagajni	1.807	0%	1.726	105
Denarna sredstva v blagajnah na cestninskih postajah	348.540	29%	358.940	97
Denar na poti	477.653	40%	545.334	88
Denarna sredstva skupaj	1.199.214	100%	1.042.206	115

Postavka denar na poti predstavlja denar od pobrane cestnine, ki še ni bil položen na transakcijski račun DARS d. d. Po opravljenem letnem popisu stanja denarja od pobrane cestnine na poti na dan 30. novembra 2013 je družba uskladila izkazano stanje v poslovnih knjigah z dejanskim stanjem.

II.4.1.11 Kratkoročne aktivne časovne razmejitev

Aktivne časovne razmejitev v višini 1.077.827 evrov se nanašajo na kratkoročno odložene stroške, ki bodo bremenili poslovni izid v prihodnjih obračunskih obdobjih.

Aktivne časovne razmejitve v višini 1.077.872 evrov med drugim predstavljajo kratkoročne odložene stroške za provizijo prodajnim zastopnikom od prodanih vinjet v višini 330.695 evrov in kratkoročno odložene stroške za najem Microsoftove licenčne programske opreme v višini 247.145 evrov.

II.4.1.12 Kapital

Gibanje kapitala je prikazano v Izkazu gibanja kapitala za obdobje od 1. januarja 2013 do 31. decembra 2013, iz katerega so razvidni tudi razlogi za vsako spremembo posameznih postavk kapitala. Kapital v celoti pripada premoženju družbe.

Kapital odraža lastniško financiranje družbe in je z vidika družbe njena obveznost do lastnikov. Opredeljen je ne samo z zneski, ki so jih lastniki vložili v družbo, temveč tudi z zneski, ki so nastali pri poslovanju družbe.

Osnovni kapital družbe znaša 2.319.866.345 evrov in je razdeljen med 55.592.292 navadnih imenskih kosovnih delnic, katerih lastnik je RS. Knjigovodska vrednost delnice je na dan 31. decembra 2013 znašala 44,48 evra. Izračunana je kot razmerje med celotno vrednostjo kapitala in številom delnic.

Delnice dajejo lastniku polno pravico do udeležbe pri upravljanju družbe, pravico do dela dobička (dividende) ter pravico do ustreznega dela preostalega premoženja ob likvidaciji ali stečaju družbe.

Kapital družbe se je v letu 2013 na podlagi sklepa skupščine družbe povečal za 11.078.236 evrov, in sicer kot oblikovanje drugih rezerv iz dobička. Ob pripravi računovodskih izkazov so se, skladno z ZGD-1, oblikovale zakonske rezerve v višini 2.357.194 evrov, na podlagi odločitev posloводства družbe pa tudi druge rezerve iz dobička v višini 22.393.340 evrov.

II.4.1.13 Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve

V skladu s SRS je družba na podlagi aktuarskega izračuna oblikovala dolgoročne rezervacije za odpravnine ob upokojitvi in jubilejne nagrade. Aktuarski izračun na dan 31. decembra 2013 se je opravil za vsakega zaposlenega, tako da sta se upoštevala strošek odpravnine ob upokojitvi, ki mu pripada po pogodbi o zaposlitvi, ter strošek vseh pričakovanih jubilejnih nagrad za skupno delovno dobo. Izračun rezervacij temelji na aktuarskem izračunu, v katerem so bile upoštevane sledeče predpostavke:

- nominalna dolgoročna obrestna mera se v skladu z določili standarda MRS 19 ocenjuje v višini 3,05 odstotka glede na povprečno dospelje v družbi, ki znaša 17,3 leta;
- pričakovana dolgoročna rast višine jubilejnih nagrad in neobdavčljivih zneskov v izračunu v višini pričakovane dolgoročne inflacije, ki znaša 2 odstotka letno;
- fluktuacija zaposlenih, ki je odvisna predvsem od njihove starosti;
- pričakovana smrtnost delavcev v skladu s tablicami smrtnosti za Slovenijo za obdobje 2000–2002, ločena po spolih;
- prihodnja dolgoročna nominalna rast plač v višini 2,5 odstotka letno.

V letu 2006 je družba začela izvajati pokojninski načrt dodatnega kolektivnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. V skladu s pogodbo med družbo in sindikati so imeli možnost vstopa v zavarovanje vsi zaposleni družbe, razen tistih, ki so 31. decembra 2006 izpolnjevali starostni pogoji, tj. dopoljenih 50 let za ženske in dopoljenih 55 let za moške. Tem zaposlenim delodajalec ob upokojitvi izplača enkratni znesek v višini neobrestovanih premij, ki bi jih v skladu s pokojninsko shemo vplačal v korist zaposlenega, če bi bil slednji vključen v pokojninski načrt. V ta namen je družba oblikovala dolgoročne rezervacije.

V preteklih letih je družba oblikovala dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz delovnih razmerij, ki bi nastali kot posledica prehoda na ECS v PPT. Končna vizija in cilj cestninskega sistema v RS je elektronski sistem cestninjenja, pri katerem uporabnik avtoceste plačuje strošek uporabe avtoceste po načelu prevožene poti. Vlada RS je 26. novembra 2009 sprejela Akcijski načrt za uvedbo ECS v PPT. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je junija 2012 DARS d. d. naložilo nalogo, da izvede vse potrebne aktivnosti, na osnovi kate-

rih naj bi v letu 2015 prešli na ECS v PPT za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kg. Na dan 31. decembra 2013 je družba ponovno ocenila višino potrebnih dolgoročnih rezervacij iz naslova prestrukturiranja področja cestninjenja ter na podlagi programa prestrukturiranja sprejela sklep o uskladitvi oblikovanih dolgoročnih rezervacij za odpravnine za presežne delavce z oceno pričakovanih stroškov.

Družba oblikuje tudi dolgoročne rezervacije v višini sofinancerskih deležev uporabnikov sistema ABC, to je vozil tretjega in četrtega cestninskega razreda. Rezervacije se nanašajo na dana jamstva od prodaje elektronskih tablic. Na koncu obračunskega obdobja se oblikovane dolgoročne rezervacije preračunajo tako, da je njihova vrednost enaka trenutni vrednosti izdatkov, ki so po predvidevanjih potrebni za poravnavo obveznosti. Elektronska tablica sistema ABC ima enoletno garancijo, ki velja od dneva njenega prevzema. Njena življenjska doba je sedem let. Če uporabnik kupi in uporablja elektronsko tablico ter jo v času njene življenjske dobe vrne nepoškodovano, je upravičen do vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na njeno neamortizirano vrednost. Letna amortizacijska stopnja znaša 14,29 %. Uveljavljanje vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost elektronske tablice in vračila neizkoriščenega dejansko vplačanega dobroimetja sta možna na podlagi pisnega zahtevka uporabnika z obvezno navedbo identifikacijske številke (ID) in vračila elektronske tablice ter potrdila o nakupu (oz. plačilu sofinancerskega deleža).

Družba je v letu 2013 oblikovala dolgoročno odložene prihodke za sredstva EU, prejeta za pripravo prostorske in projektne dokumentacije ter graditev avtocest oziroma s tem povezane naloge (izboljšanje prometne varnosti – graditev sistemov nadzora in vodenja prometa). Ta sredstva je prejela v okviru kohezijskega sklada EU, projektov TEMPO-CONNECT, programa EasyWay in projekta secMan/Home.

Družba je v letu 2013 oblikovala dolgoročno odložene prihodke za sredstva, prejeta od unovčenih garancij za odpravo napak, garancij za dobro izvedbo del in garancij za resnost ponudbe. Unovčeni zneski garancij služijo za pokrivanje stroškov namena unovčitve oziroma, v primeru unovčitve garancij, za dobro izvedbo del tudi za namen garancije za odpravo napak v garancijski dobi.

Gibanje rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev v letu 2012

V EUR (brez centov)	Stanje na dan 31. 12. 2012	Poraba v letu 2013	Odprava v letu 2013	Dodatno oblikovanje v letu 2013	Stanje na dan 31. 12. 2013
Rezervacije za odpravnine ob upokojitvi	1.363.516	74.484	0	116.088	1.405.121
Rezervacije za jubilejne nagrade za zaposlene	664.931	60.221	0	102.303	707.013
Rezervacije za prostovoljno pokojninsko zavarovanje	65.108	9.480	0	10.108	65.736
Rezervacije za tožbene zahteve iz vzdrževanja in upravljanja avtocest	9.961	9.961	0	13.319	13.320
Rezervacije za tožbene zahteve iz delovnih razmerij	0	0	0	15.000	15.000
Rezervacije za tožbene zahteve s področja gradnje in obnov	20.215.786	9.779	2.106.110	937.131	19.037.029
Rezervacije za odpravnine ob spremembi sistema cestninjenja	276.430	0	0	145.647	422.077
Amortizacija počitniških kapacitet in stanovanja	196.464	9.815	0	0	186.649
Oprema – brezplačna pridobitev	1.593	797	0	0	796
Vračilo elektronskih tablic	346.245	5.532	70.948	0	269.765
Zakup optičnih vlaken	491.310	49.695	0	0	441.616
Unovčene garancije	5.031.204	363.802	0	8.316.764	12.984.166
Prejete državne podpore	67.642.810	2.887.834	0	1.442.286	66.197.263
Skupaj	96.305.359	3.481.400	2.177.057	11.098.647	101.745.549

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitev so oblikovane za sledeče namene:

- Na podlagi aktuarskega izračuna so bile na dan 31. decembra 2013 oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade v višini 707.013 evrov in rezervacije za odpravnine ob upokojitvi v višini 1.405.121 evrov.
- Na dan 31. decembra 2013 so bile za izplačila ob upokojitvi za zaposlene, ki v skladu z dogovorom med sindikati in družbo niso vključeni v pokojninski načrt dodatnega kolektivnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja, oblikovane rezervacije v višini 65.736 evrov.
- Družba izkazuje rezervacije v višini 13.320 evrov na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz naslova pričakovanih izgub zaradi odškodninskih zahtevkov za tožbe, povezane z upravljanjem in vzdrževanjem avtocest, in 19.037.029 evrov za tožbe v zvezi s tožbenimi zahtevki s področja gradnje in obnov ter 15.000 evrov za tožbene zahtevke iz delovnih razmerij.
- V letih 2005–2007 so bile oblikovane rezervacije v breme dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov za dokup zavarovalne dobe delavcem in odpravnine za tehnološke viške delavcem, ki bi nastali ob uvedbi ECS v PPT. Vlada RS je 26. novembra 2009 sprejela Akcijski načrt za uvedbo ECS v PPT. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je junija 2012 zadolžilo DARS d. d., da izvede vse potrebne aktivnosti, na osnovi katerih naj bi v letu 2015 prešel na ECS v PPT za vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3.500 kilogramov. Na dan 31. decembra 2013 je družba ponovno ocenila višino potrebnih dolgoročnih rezervacij iz naslova predvidenih stroškov prestrukturiranja Področja za izvedbo cestninjenja in ima na podlagi programa prestrukturiranja oblikovane rezervacije za odpravnine za presežne delavce v višini 422.077 evrov.
- V preteklih letih so bile oblikovane dolgoročne pasivne časovne razmejitev iz donacij v višini nabavne vrednosti počitniških objektov in stanovanj, ki služijo pokrivanju stroškov amortizacije počitniških objektov z opremo in stanovanj v celotni življenjski dobi. Leta 2013 so se te rezervacije zmanjšale za stroške amortizacije v višini 9.815 evrov.
- Za poravnavo potencialnih obveznosti vračila kupnine kupcem iz naslova prodanih elektronskih tablic ob njihovem morebitnem vračilu so bile 31. decembra 2013 oblikovane rezervacije v višini 269.765 evrov (kupci lahko elektronsko tablico vrnejo v sedmih letih od dneva nakupa).
- Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami podjetje izkazuje dolgoročno razmejeni prihodek iz naslova vnaprej plačanega zakupa optičnih vlaken s strani uporabnika v višini 441.616 evrov.
- Družba je oblikovala dolgoročne pasivne časovne razmejitev v višini 12.984.166 evrov za sredstva, pridobljena z unovčenjem garancij za dobro izvedbo del in odpravo napak.
- Družba je na dan 31. decembra 2013 izkazovala dolgoročne pasivne časovne razmejitev za prejete državne podpore za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev v skupnem znesku 66.197.263 evrov. Povečanje v letu 2013 se nanaša na sredstva, prejeta iz kohezijskega sklada EU za projekt "Gradnja protihrupnih ograj na posameznih avtocestnih odsekih", v višini 444.999 evrov in prejeta sredstva TEN-T za projekt "Izdelava projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja za avtocestni odsek Draženci–MMP Gruškovje" v višini 923.887 evrov ter sredstva, prejeta za program EasyWay faza II, v višini 66.401 evrov. Vrednost dolgoročno odloženih prihodkov se zmanjšuje za znesek amortizacije osnovnih sredstev in za zneske drugih vrst stroškov, za katere so bila sredstva prejeta.

II.4.1.14 Dolgoročne finančne obveznosti

Družba se za potrebe poslovanja zadolžuje na mednarodnih in domačih finančnih trgih. Namen zadolževanja je financiranje gradnje in obnavljanja avtocest. Vsa najeta posojila so zavarovana s poroštvom RS. V letu 2013 se je družba zadolžila v višini 110 mio evrov. Kredit v višini 60 mio evrov je bil najet pri banki Sberbank Slovenija d. d., kredit v višini 50 mio evrov pa pri banki NLB d. d.

Obrestne mere in načini obračunavanja obresti za najeta posojila so pogodbeno določeni ter predstavljajo poslovno skrivnost, ponderirana letna obrestna mera celotnega dolga DARS d. d. pa je na dan 31. decembra 2013 znašala 1,74 odstotka. Obrestna mera celotnega dolga DARS d. d. na dan 31. decembra 2013 je bila v intervalu od 0,37 do 5,05 odstotka.

Dolgoročne finančne obveznosti se v celoti nanašajo na graditev in obnavljanje avtocest.

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	Delež
Dolgoročno dobljena posojila pri domačih bankah	932.178.622	38%
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih bankah	1.351.110.238	55%
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih podjetjih	35.034.508	1%
Izdane dolgoročne obveznice	160.364.547	6%
Skupaj	2.478.687.915	100%

Dolgoročne finančne obveznosti po zapadlosti

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	Delež
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo do pet let	900.468.680	36%
Dolgoročne finančne obveznosti z zapadlostjo nad pet let	1.578.219.235	64%
Skupaj	2.478.687.915	100%

Gibanje dolgoročnih finančnih obveznosti v letu 2013

Dolgoročne finančne obveznosti	Stanje na dan 31. 12. 2012	Povečanje v letu 2013	Zmanjšanje v letu 2013	Stanje na dan 31. 12. 2013
Evropska investicijska banka	907.837.867	0	53.673.313	854.164.553
Nova Ljubljanska banka	359.375.000	50.000.000	15.312.500	394.062.500
Kreditanstalt für Wiederaufbau	366.782.297	0	124.360.422	242.421.875
Konzorcij slovenskih bank	332.150.485	0	31.793.980	300.356.505
Depfa Bank	208.333.333	0	23.809.524	184.523.809
Unicredit Bank Slovenija	117.025.038	0	8.335.837	108.689.201
Kommunalkredit	70.000.000	0	0	70.000.000
Hypo Alpe Adria Bank	56.907.462	0	4.170.379	52.737.083
Intesa Sanpaolo (prej BIIS)	50.000.000	0	50.000.000	0
Autovie Venete S.p.A.	38.219.463	0	3.184.955	35.034.508
Banka Koper	18.666.667	0	2.333.333	16.333.334
Sberbank Slovenija	0	60.000.000	0	60.000.000
Obveznice	160.364.547	0	0	160.364.547
Skupaj	2.685.662.158	110.000.000	316.974.243	2.478.687.915

II.4.1.15 Dolgoročne finančne obveznosti do bank

Stanje dolgoročnega dela glavnice bančnih posojil po posameznih posojilodajalcih

Posojilodajalec	Stanje na dan 31. 12. 2013	V EUR (brez centov)	
		Delež	
Konzorcij slovenskih bank	300.356.505	13%	
Hypo Alpe Adria Bank	52.737.083	2%	
Unicredit Bank Slovenija	108.689.201	5%	
Banka Koper	16.333.333	1%	
NLB	394.062.500	17%	
Sberbank Slovenija	60.000.000	3%	
Evropska investicijska banka	854.164.553	37%	
Kreditanstalt für Wiederaufbau	242.421.875	10%	
Depfa Bank	184.523.810	8%	
Autovie Venete S.p.A.	35.034.508	1%	
Kommunalkredit Austria AG	70.000.000	3%	
Skupaj	2.318.323.368	100%	

a) Posojila Konzorcija slovenskih bank

Družba DARS d. d. je v letih 1996–2004 pri konzorciju domačih bank najela sedem posojil. Posojila konzorcija slovenskih bank so bila v letu 2013 odplačana v skupnem znesku 31.793.980 evrov.

Dolgoročne obveznosti do konzorcija bank ter roki odplačil posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2002 do 2016	48.584.558
II	od 2004 do 2019	40.260.381
III	od 2007 do 2019	64.486.629
IV	od 2008 do 2020	32.030.715
V	od 2007 do 2020	36.723.497
VI	od 2009 do 2021	29.664.046
VII	od 2012 do 2024	48.606.679
Skupaj		300.356.505

b) Posojila Hypo Alpe Adria Bank

V letih 2003, 2004 in 2005 je družba DARS d. d. najela tri posojila pri Hypo Alpe Adria Bank. Posojila Hypo Alpe Adria Bank so bila v letu 2013 odplačana v skupnem znesku 2.083.916 evrov. Dolgoročne finančne obveznosti so se zmanjšale za 4.170.379 evrov. V letu 2014 se bo začela odplačevati glavnica kredita Hypo Alpe Adria III v vrednosti 2.086.463 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Hypo Alpe Adria Bank ter roki odplačil posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	22.075.611
II	od 2012 do 2024	11.883.305
III	od 2014 do 2023	18.778.167
Skupaj		52.737.083

c) Posojila Unicredit bank Slovenija

V letih 2005, 2006 in 2009 je družba DARS d. d. najela tri posojila pri Unicredit banki Slovenija. Posojilo, najeto leta 2006, je bilo namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov, najetih pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau. Dne 29. 3. 2013 je DARS sklenil aneks h kreditni pogodbi Unicredit banke v vrednosti 47 mio evrov z namenom reprogramiranja kredita, in sicer gre za podaljšanje ročnosti za 5 let z amortizacijskim odplačilom glavnice in posledično višjo maržo kredita. Posojila Unicredit bank Slovenija so bila v letu 2013 odplačana v skupnem znesku 8.335.837 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Unicredit bank ter roki odplačil posojil Unicredit bank Slovenija

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	15.022.534
II	od 2007 do 2021	46.666.667
III	od 2015 do 2019	47.000.000
Skupaj		108.689.201

d) Posojilo Banke Koper

Leta 2006 je družba DARS d. d. najela posojilo pri Banki Koper, namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov, najetih pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau.

Posojilo Banke Koper je bilo v letu 2013 odplačano v znesku 2.333.333 evrov.

Dolgoročna obveznost do Banke Koper ter roki odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2007 do 2021	16.333.333
Skupaj		16.333.333

e) Posojila NLB

V letih 2007 in 2008 je družba DARS d. d. najela dve posojili pri NLB, ki ju je v celoti uporabila za financiranje gradnje avtocest. V letu 2013 je DARS d. d. najel novo posojilo pri NLB v višini 50 mio evrov, ki ga bo prav tako uporabil za financiranje gradnje avtocest.

Posojila NLB so bila v letu 2013 odplačana v znesku 15.312.500 evrov.

Dolgoročne obveznosti do NLB ter roki odplačil posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2012 do 2027	199.062.500
II	od 2015 do 2027	145.000.000
III	od 2016 do 2023	50.000.000
Skupaj		394.062.500

f) Posojilo Sberbank

Leta 2013 je DARS d. d. najel novo posojilo pri Sberbank v višini 60 mio evrov, ki ga bo uporabil za financiranje gradnje avtocest.

Dolgoročna obveznost do Sberbank ter roki odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2016 do 2022	60.000.000
Skupaj		60.000.000

g) Posojila Evropske investicijske banke (EIB)

Posojila Evropske investicijske banke, najeta v obdobju 1994–2006, so bila v letu 2013 odplačana v znesku 49.264.000 evrov. Dolgoročne finančne obveznosti so se zmanjšale za 53.673.313 evrov, poleg glavnice kreditov EIB A,B,C, EIB II, EIB III, EIB IV, EIB V in EIB VI (skupaj 49.292.000 evrov) se bosta pričeli v letu 2014 odplačevati še glavnici kreditov EIB VII (3.409.091 evrov) ter EIB VIII (972.222 evrov). Končna zapadlost posojil je med letoma 2014 in 2037.

Dolgoročne obveznosti do Evropske investicijske banke ter roki odplačil posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
A, B, C	od 2000 do 2014, 2015, 2016	6.189.200
II	od 2003 do 2018	30.333.333
III	od 2004 do 2019	52.500.000
IV	od 2005 do 2019	53.333.333
V	od 2007 do 2027	75.000.000
VI	od 2012 do 2029	91.190.000
VII	od 2014 do 2037	246.590.909
VIII	od 2015 do 2033	299.027.778
Skupaj		854.164.553

h) Posojila Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)

Prvo posojilo Kreditanstalt für Wiederaufbau je bilo najeto leta 1997; v letih 2008 in 2009 je družba DARS d. d. pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau najela še tri posojila, ki so bila prav tako namenjena financiranju graditve avtocest. Posojilo Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW I) je bilo v letu 2013 odplačano v znesku 5.283.350 evrov. Dolgoročne finančne obveznosti so se zmanjšale za 124.360.422 evrov. V letu 2014 bosta zapadli glavnici kreditov KfW 50 in KfW 55 v vrednosti 105 mio evrov, glavnica KfW 267,5 v vrednosti 16.718.750 evrov in glavnica KfW I v vrednosti 2.641.672 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Kreditanstalt für Wiederaufbau ter roki odplačil posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja	V EUR (brez centov)
I	od 2005 do 2014	0
II	od 2013 do 2029	242.421.875
III	2014	0
IV	2014	0
Skupaj		242.421.875

i) Posojili Pfandbriefsbank (DEPFA)

Leta 2006 je družba DARS d. d. najela dve posojili pri Depfa Bank v skupnem znesku 225.000.000 evrov. Posojilo Depfa Bank II je bilo v letu 2013 odplačano v znesku 16.666.667. Dolgoročne finančne obveznosti so se zmanjšale za 23.809.524 evrov. V letu 2014 se bo dodatno začela odplačevati glavnica kredita DEPFA I v vrednosti 7.142.857 evrov.

Dolgoročne obveznosti do Depfa Bank ter roki odplačil posojil

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2014 do 2024	67.857.143
II	od 2013 do 2021	116.666.667
Skupaj		184.523.810

j) Posojilo Autovie Venete (AVV)

Posojilo DARS d. d. pri Autovie Venete je bilo pridobljeno na podlagi memoranduma o soglasju med Vlado RS in Vlado Republike Italije za gradnjo avtocestnih objektov, potrebnih za povezavo slovenskega avtocestnega omrežja z italijanskim. Posojilo je bilo najeto leta 2000. V letu 2013 je bilo posojilo Autovie Venete odplačano v znesku 3.184.955 evrov.

Dolgoročne obveznosti do AVV ter roki odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2025	35.034.508
Skupaj		35.034.508

k) Posojilo Kommunalkredit Austria AG (Kommunalkredit)

Leta 2010 je družba DARS d. d. najela posojilo v višini 70.000.000 evrov pri banki Kommunalkredit Austria AG. Posojilo je bilo najeto po fiksni obrestni meri. Glavnica posojila Kommunalkredit Austria AG v letu 2013 še ni zapadla v plačilo.

Dolgoročne obveznosti do Kommunalkredit ter roki odplačila posojila

Vrsta	Obdobje odplačevanja kreditov	V EUR (brez centov)
I	od 2015 do 2020	70.000.000
Skupaj		70.000.000

II.4.1.16 Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic

Družba DARS d. d. je za financiranje gradnje in obnavljanja avtocest v letih 2004 in 2005 izdala tri izdaje obveznic. Obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom RS.

Izdaja	Zapadlost	Velikost izdaje v EUR (brez centov)
DRS1	2024	56.042.047
DRS2	2025	61.758.920
DRS3	2020	42.563.580
Skupaj		160.364.547

a) Obveznice DARS d. d. prve emisije (DRS1)

Družba DARS d. d. je leta 2004 izdala obveznice prve emisije z oznako DRS1 v skupni nominalni vrednosti 56.042.047 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2024, letna kuponska obrestna mera je 5,1 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

b) Obveznice DARS d. d. druge emisije (DRS2)

Družba DARS d. d. je v letu 2005 izdala obveznice druge emisije z oznako DRS2 v skupni nominalni vrednosti 61.758.920 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2025, letna kuponska obrestna mera je 4,5 odstotka. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

c) Obveznice DARS d. d. tretje emisije (DRS3)

Družba DARS d. d. je leta 2005 izdala obveznice tretje emisije z oznako DRS3 v skupni nominalni vrednosti 42.563.580 evrov. Glavnica v celoti zapade v letu 2020, letna kuponska obrestna mera je štiri odstotke. Z obveznicami se trguje na Ljubljanski borzi.

II.4.1.17 Dolgoročne poslovne obveznosti

Med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi je izkazana obveznost iz naslova nadomestila za stavbno pravico v višini 157.544.029 evrov. Na podlagi Letne izvedbene pogodbe, za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 za leto 2014, se kratkoročni del dolgoročne obveznosti prenese na kratkoročne obveznosti.

Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za 50 let (od 4. decembra 2010 do 4. decembra 2060) kot neodplačna. Po Zakonu o uravnoteženju javnih financ se za stavbno pravico plačuje nadomestilo.

Vrednost nadomestila za stavbno pravico je bila na podlagi mnenja pooblaščenega ocenjevalca vrednosti nepremičnin, podanega 7. junija 2012, določena v znesku 190.810.787 evra brez DDV.

Družba je na dan 31. 12. 2013 odplačala za 7.201.714 evrov nadomestila za stavbno pravico več, kot znaša nadomestitvena vrednost stavbne pravice kot neopredmetenega osnovnega sredstva.

Med dolgoročnimi poslovnimi obveznostmi so izkazane obveznosti do sofinancerjev spremljajoče infrastrukture (večinoma občin) v višini 4.027.802 evrov, ki se gradi v okviru avtocestne infrastrukture in ne predstavlja avtoceste ter jo mora družba po izgradnji predati sofinancerjem.

II.4.1.18 Kratkoročne finančne obveznosti

Kratkoročne obveznosti predstavljajo kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu, ter natečene obresti iz posojil, izdanih obveznic in izvedenih finančnih instrumentov.

Kratkoročne finančne obveznosti za bančna posojila za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev predstavljajo:

a) del glavnice kratkoročnih posojil, ki zapadejo v plačilo v letu 2014

Posojilodajalec	V EUR (brez centov)	
	31. 12. 2013	31. 12. 2012
Evropska investicijska banka A,B,C	6.021.000	5.994.000
Evropska investicijska banka II	8.666.667	8.666.667
Evropska investicijska banka III	11.666.667	11.666.667
Evropska investicijska banka IV	10.666.667	10.666.667
Evropska investicijska banka V	6.000.000	6.000.000
Evropska investicijska banka VI	6.270.000	6.270.000
Evropska investicijska banka VII	3.409.091	0
Evropska investicijska banka VIII	972.222	0
Kreditanstalt für Wiederaufbau I	2.641.672	5.283.350
Kreditanstalt für Wiederaufbau 267,5	16.718.750	8.359.375
Kreditanstalt für Wiederaufbau 55	55.000.000	0
Kreditanstalt für Wiederaufbau 50	50.000.000	0
Pfandbriefsbank (DEPFA) I	7.142.857	0
Pfandbriefsbank (DEPFA) II	16.666.667	16.666.667
IntesaSanpaolo (BIIS)	50.000.000	0
Autovie Venete	3.184.955	3.184.955
Konzorcij bank I	24.127.749	24.127.748
Konzorcij bank II	448.169	448.169
Konzorcij bank III	700.942	700.942
Konzorcij bank IV	344.416	344.416
Konzorcij bank V	397.011	397.011
Konzorcij bank VI	659.201	659.201
Konzorcij bank VII	5.116.493	5.116.491
Hypo Alpe Adria I	833.042	833.042
Hypo Alpe Adria II	1.250.874	1.250.874
Hypo Alpe Adria III	2.086.463	0
Unicredit bank I	1.669.170	1.669.170
Unicredit bank II	6.666.667	6.666.667
Banka Koper I	2.333.333	2.333.333
Nova Ljubljanska banka	15.312.500	15.312.500
Skupaj glavnice	316.974.243	142.617.913

b) druge kratkoročne finančne obveznosti do bank na dan 31. decembra 2013

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	31. 12. 2012
Obresti od dolgoročnih posojil	7.652.185	7.878.494
Obresti od obveznic	3.416.071	3.410.706
Obresti od izvedenih finančnih instrumentov	4.409	0
Druge finančne obveznosti	0	0
Obveznosti iz izvedenih finančnih instrumentov	4.909.741	6.665.079
Skupaj	15.982.406	17.954.279

Kratkoročne finančne obveznosti za obresti se nanašajo na obresti, natečene do 31. decembra 2013, in na obračunane obresti na dan 31. decembra 2013. Obrestne mere in način obračunavanja obresti za sklenjene posle so pogodbeno določeni in so se 31. decembra 2013 nahajali v intervalu od 0,37 do 5,05 odstotka letno.

Da bi se zavarovala pred obrestnimi tveganjem, se je družba v preteklih letih – v skladu s politiko aktivnega upravljanja finančnega tveganja – odločila, da bo zmanjšala izpostavljenost tveganju sprememb obrestnih mer na trgu. Tako je bilo 31. decembra 2013 variabilni obrestni meri izpostavljenih 60 odstotkov vrednosti portfelja zadolženosti, fiksni obrestni meri pa 39 odstotkov. Preostali odstotek predstavlja brezobrestni kredit.

Obveznosti iz izvedenih finančnih instrumentov v višini 4.909.741 evrov se nanašajo na obveznosti iz naslova vrednotenja izvedenih finančnih instrumentov na dan 31. decembra 2013.

Podrobnejši opis izvedenih finančnih instrumentov, ki jih je imela družba sklenjene na dan 31. decembra 2013.

Zavarovanje obrestnega tveganja v višini 40 milijonov evrov

Družba DARS d. d. je leta 2007 sklenila posel zavarovanja obrestnega tveganja v višini 40.000.000 evrov z ročnostjo treh let. S tem poslom je DARS d. d. delno zavaroval posojilo, najeto pri Unicredit banki Slovenija. Posojilo je bilo zavarovano za tri leta s fiksno obrestno mero ter z opcijo podaljšanja posla za nadaljnjih sedem let. V letu 2010 se je izvršila opcija podaljšanja posla za nadaljnjih sedem let.

II.4.1.19 Kratkoročne poslovne obveznosti

V EUR (brez centov)	31.12.2013	Delež v odstotkih	31.12.2012	Indeks
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	42.755.278	56%	42.851.292	100
Kratkoročne obveznosti za predujme	37.916	0%	4.765	796
Kratkoročne obveznosti do delavcev	3.354.088	4%	3.880.902	86
Kratkoročne obveznosti do države	29.211.938	38%	19.145.515	153
- obveznosti za davek od dohodka pravnih oseb	2.174.800	3%	782.383	278
- obveznosti za obračunani DDV	6.184.772	8%	1.303.351	475
- obveznosti za davke in prispevke izplačevalca	338.285	0%	452.273	75
- kratkoročna obveznost za stavbno pravico	19.846.511	26%	15.767.333	126
- druge obveznosti do države	667.571	1%	840.176	79
Kratkoročne obveznosti do drugih	1.146.781	1%	483.255	237
Skupaj	76.506.001	100%	66.365.729	115

Največji delež (63-odstoten) predstavljajo obveznosti družbe do dobaviteljev. Te obveznosti zajemajo neplačane obveznosti za izvedena in obračunana dela pri gradnji avtocest, ki so jih izvajali domači in tuji dobavitelji (vključno s pogodbeno zadržanimi zneski), obveznosti iz naslova odškodnin pri pridobivanju zemljišč za posele v imenu RS in za njen račun, obveznosti iz poslovanja iz naslova upravljanja in vzdrževanja avtocest ter druge kratkoročne poslovne obveznosti.

Pogodbeno zadržana sredstva predstavljajo varščino za dobro izvedbo del in se do izpolnitve vseh pogodbenih obveznosti izvajalca (prevzem del, odprava vseh pomanjkljivosti, predaja garancij za odpravo napak v garancijski dobi) zadržijo v višini do največ petih odstotkov pogodbene vrednosti. Zadržana sredstva po sklenjenih pogodbah z izvajalci pripadajo izvajalcem in se nakažejo potem, ko izvajalci izpolnijo pogodbeno obveznost in dostavijo investitorju zahtevano dokumentacijo. Zadnji dan leta 2013 so obveznosti na podlagi zadržanih sredstev znašale 28.304.324 evrov in so predstavljale 66-odstotni delež vseh obveznosti do dobaviteljev.

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi je tudi kratkoročni del dolgoročne obveznosti iz naslova nadomestila za stavbno pravico, ki za leto 2014, v skladu z Letno izvedbeno pogodbo za izvajanje naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1, znaša 19.846.511 evrov.

Pregled kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev

V EUR (brez centov)	Nezapadle	Do 60 dni	Nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (tekoče obveznosti)	13.894.919	488.504	44.711	14.428.134
Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev (zadržani zneski)	28.304.324	0	0	28.304.324

Pregled obveznosti do dobaviteljev na dan 31. decembra 2013

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	Delež
SCT, d. d., Ljubljana, Slovenija – v stečajju	10.182.733	24%
ALPINE BAU GMBH, Salzburg – Podružnica Celje	3.434.063	8%
NGR d. d. – v stečajju	1.956.020	5%
CGP, d. d.	1.782.688	4%
CPM, d. d. – v stečajju	1.538.751	4%
PRIMORJE d. d. – v stečajju	1.474.615	3%
SGP POMGRAD d. d.	1.253.620	3%
CP Ljubljana, d. d. – v stečajju	1.118.905	3%
CM Celje, d. d. – v stečajju	974.055	2%
STRABAG d. o. o.	844.904	2%
Ostali dobavitelji	18.194.925	43%
Skupaj	42.755.278	100%

Obveznosti družbe do delavcev predstavljajo predvsem obračunane decembrske plače ter nadomestila plač in povračila stroškov, povezanih z delom zaposlenih v družbi, izplačana januarja 2014.

II.4.1.20 Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

V EUR (brez centov)	31. 12. 2013	Delež	31. 12. 2012	Indeks
Kratkoročno vnaprej vračunani stroški	343.934	2%	168.286	204
Kratkoročno odloženi prihodki	20.191.630	98%	18.071.725	112
Skupaj	20.535.564	100%	18.240.011	113

Med obveznostmi družbe so vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki, ki zajemajo vnaprej vračunane stroške za izvedbo revizije računovodskih izkazov za leto 2013 v višini 21.966 evrov ter stroške za izvedbo aktuarskega izračuna rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine na dan 31. decembra 2013 v višini 495 evrov, vnaprej vračunane stroške za spremenljivi prejemek uprave v višini 184.969 evrov in variabilni del plače za zaposlene po individualni pogodbi v višini 136.504 evrov.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, ko še niso opravljene že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani za prihodke od prodaje cestnine v obliki dobroimetja, naloženega na elektronske cestninske medije (elektronske tablice sistema ABC, DARS kartice in DARS kartice Transporter), ki so bili zaračunani in plačani v letu 2013, a jim niso sledili cestninski prehodi v istem letu. Prihodki so odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani tudi za v letu 2013 že zaračunane letne vinjete, ki bodo veljale v letu 2014, in polletne enosledne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2014 (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2014 pa od 1. decembra 2013 do 31. januarja 2015).

Kratkoročno odloženi prihodki so:

- že zaračunane letne vinjete za leto 2014 in polletne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2014, v skupni vrednosti 10.803.616 evrov (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2014 pa od 1. decembra 2013 do 31. januarja 2015);
- dobroimetje, naloženo na predplačniške cestninske medije (DARS kartice, ABC kartice), zaračunano in plačano leta 2013, ki mu niso sledili cestninski prehodi v istem letu, v vrednosti 9.333.840 evrov. Prihodki so odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda;
- drugi kratkoročno odloženi prihodki v višini 54.174 evrov.

Zunajbilančna evidenca

V zunajbilančni evidenci ima družba skupaj evidentiranih 171.299.135 evrov. Znesek v višini 170.785.807 evrov predstavlja potencialna denarna sredstva oziroma terjatve iz naslova prejetih garancij oziroma drugih instrumentov zavarovanja za dobro izvedbo del/odpravo napak v garancijski dobi.

274.283 evrov predstavljajo evidentirane potencialne terjatve do občin na podlagi neupravičeno zaračunanih in izterjanih nadomestil za uporabo stavbnih zemljišč z zamudnimi obrestmi.

Vrednost zaloge vinjet za uporabo cestninskih cest v Republiki Avstriji, ki jih prodaja DARS d. d., znaša 239.045 evrov.

II.4.2 POJASNILA K IZKAZU VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA

II.4.2.1 Čisti prihodki od prodaje

V EUR (brez centov)	2013	Delež	2012	Indeks 2013/2012
Prihodki od cestnin	305.296.550	97%	294.884.886	104
- prihodki od prodaje vinjet	138.983.036	-	138.518.070	
- ostali prihodki od cestnine	166.313.513	-	156.366.816	
Prihodki od zakupnin	7.270.137	2%	7.356.477	99
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	741.471	0%	1.064.196	70
Prihodki od telekomunikacij	955.645	0%	1.111.106	86
Prihodki od služnosti	291.588	0%	311.866	93
Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila	412.267	0%	487.200	85
Drugi prihodki od prodaje	672.821	0%	601.659	112
Skupaj čisti prihodki od prodaje	315.640.478	100%	305.817.390	103

Prihodki od pobrane cestnine so leta 2013 znašali 305.296.550 evrov in predstavljajo 97 odstotkov vseh prihodkov od prodaje ter so za 4 odstotke višji kot leta 2012. Od tega znašajo prihodki od cestninjenja vozil, težkih do 3,5 tone (vinjetni sistem), 138.983.036 evrov in predstavljajo 46 odstotkov prihodkov od cestnin, prihodki od cestninjenja vozil, težjih od 3,5 tone, pa znašajo 166.313.513 evrov oziroma 54 odstotkov.

Prihodkom od cestnine sledijo prihodki od zakupnin (povračila za spremljajoče dejavnosti ob avtocestah in najem baznih postaj), ki so leta 2013 znašali 7.270.137 evrov. Prihodki od zakupnin nastanejo z oddajo najem v zakup pravice do uporabe zemljišč ob avtocestah za izvajanje servisnih dejavnosti s področja gostinstva in postavitve bencinskih črpalk s servisi. V primerjavi z letom 2012 so se znižali za en odstotek.

Med prihodke od prodaje spadajo še prihodki od zapor in prekomernih obremenitev v višini 741.471 evrov, prihodki od telekomunikacij v višini 955.645 evrov in prihodki od zaračunanih služnosti v višini 291.588 evrov.

Prihodki po pogodbi o izvajanju naročila so leta 2013 znašali 412.267 evrov. Ti prihodki se nanašajo na izvajanje nalog, ki jih DARS d. d. opravlja za RS po 4. členu ZDARS-1. Naloge vključujejo prostorsko načrtovanje in umeščanje avtocest v prostor ter pridobivanje nepremičnin za potrebne graditve avtocest.

Druge prihodke od prodaje v višini 672.821 evrov predstavljajo prihodki od prodaje elektronskih tablic, prihodki od vlek, pluzenja, reševanja prometnih nezgod, prihodki iz naslova najemnin za počitniške kapacitete in stanovanja, prihodki od prodaje odpadnega materiala in ostali prihodki.

Čisti prihodki od prodaje so bili v celoti ustvarjeni na domačem trgu.

II.4.2.2 Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve

Storitve zapor na avtocestah, ki jih ni zaračunala zunanjim izvajalcem storitev obnavljanja avtocest, je družba v letu 2013 usredstvila. Prihodki od usredstvenih lastnih storitev so leta 2013 znašali 405.388 evrov.

II.4.2.3 Drugi poslovni prihodki

V EUR (brez centov)	2013	Delež	2012	Indeks
Odprava dolgoročnih rezervacij	2.248.871	29%	395.693	568
Odškodnine od zavarovalnic	2.451.679	32%	2.768.622	89
Drugi poslovni prihodki	2.995.190	39%	2.920.110	103
Drugi poslovni prihodki skupaj	7.695.741	100%	6.084.425	126

Odprava dolgoročnih rezervacij v višini 2.248.871 evrov med drugim vključuje odpravo rezervacij za tožbe, odpravo vnaprej vračunane poslovne uspešnosti za leto 2012, ki ni bila izplačana, odpravo rezervacij za neizkoriščen letni dopust 2012 ter odpravo rezervacij za elektronske tablice.

Odškodnine zavarovalnic vključujejo odškodnine, prejete od zavarovalnic za odpravo škode, ki je nastala na avtocestnih odsekih in objektih ob avtocestah. Leta 2013 jih je bilo za 2.451.679 evrov.

Med drugimi poslovnimi prihodki v skupni višini 2.995.190 evrov sta najpomembnejši postavki sredstva, prejeta iz naslova sredstev EU (kohezijski sklad, TEN-T, program EasyWay, projekt Tip, projekt HOME), v višini 2.383.636 evrov, in drugi poslovni prihodki v višini 534.605 evrov, prejeti iz naslova sofinanciranja občin, ki se v prihodke prenašajo ob prejemu sredstev iz naslova oblikovanih dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev, skladno z nastankom stroškov (obračunano amortizacijo). 24.650 evrov drugih poslovnih prihodkov se nanaša na prevrednotovalne poslovne prihodke, ustvarjene s prodajo nepremičnin in opreme.

II.4.2.4 Stroški in poslovni odhodki

Pregled stroškov

V EUR (brez centov)	2013	Delež	2012	Indeks
Stroški materiala	11.896.765	5%	10.172.010	117
Stroški storitev	25.078.481	11%	24.949.202	101
Stroški dela	34.310.284	16%	32.837.039	104
Amortizacija	147.713.076	67%	145.240.755	102
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih OS	151.219	0%	15.978	946
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	223.986	0%	181.331	124
Drugi poslovni odhodki	1.367.954	1%	3.385.777	40
Poslovni odhodki skupaj	220.741.765	100%	216.782.091	102

Razčlenitev stroškov materiala

V EUR (brez centov)	2013	Delež	2012	Indeks
Stroški materiala	5.602.757	47%	3.666.321	153
Stroški energije	4.956.330	42%	4.766.061	104
Stroški nadomestnih delov	497.772	4%	504.284	99
Odpis drobnega inventarja	602.196	5%	885.238	68
Drugi stroški materiala	237.711	2%	350.106	68
Skupaj	11.896.765	100%	10.172.010	117

Stroški materiala predstavljajo petodstotni delež vseh poslovnih odhodkov in so glede na leto 2012 večji za sedemnajst odstotkov. Povečanje je predvsem posledica večje porabe soli in kloridov v zimski sezoni, ki v stroških materiala zavzemajo 32-odstotni delež.

Razčlenitev stroškov storitev

V EUR (brez centov)	2013	Delež	2012	Indeks
Stroški nadzornega inženirja	386.648	2%	461.308	84
Stroški vzdrževanja osnovnih sredstev	6.445.789	26%	6.093.335	106
Najemnine	1.046.671	4%	1.092.700	96
Stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij	2.598.819	10%	2.319.966	112
Provizija od prodanih vinjet	6.631.700	26%	6.564.049	101
Stroški drugih storitev	7.968.854	32%	8.417.843	95
Skupaj	25.078.481	100%	24.949.202	101

Stroški storitev predstavljajo 11-odstotni delež vseh poslovnih odhodkov. Pomembnejše storitve v letu 2013 so bile provizije od prodanih vinjet (26-odstotni delež), stroški vzdrževanja osnovnih sredstev (26-odstotni delež) ter stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij (10-odstotni delež).

II.4.2.5 Stroški dela

Stroški dela zavzemajo 16-odstotni delež v vseh poslovnih odhodkih DARS d. d. Leta 2013 so bili za pet odstotkov višji kot leta 2012.

Vrsta stroškov dela	2013	Delež	2012	Indeks
Stroški plač	25.226.863	74%	24.055.250	105
Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja	4.874.417	14%	4.712.014	103
Drugi stroški dela	4.209.004	12%	4.069.775	103
Skupaj	34.310.284	100%	32.837.039	104

Družba med stroški dela izkazuje tudi obračunane premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 804.596 evrov.

Na zadnji dan leta 2013 je bilo v družbi zaposlenih 1237 delavcev. V povprečju je bilo leta 2013 v družbi zaposlenih 1193 delavcev (podatek je pridobljen na podlagi delovnih ur).

V letu 2013 je družba izplačevala plače na podlagi Splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti in Podjetniške kolektivne pogodbe DARS d. d.; plače uprave DARS d. d. pa tudi v skladu z Zakonom o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD, Ur. l. RS, št. 21/2010).

Povprečna plača v DARS d. d. v letu 2013 (v evrih)

Povprečna bruto plača	Leto 2013	Leto 2012
DARS d. d.	1.742	1.663
Republika Slovenija	1.523	1.525

Število zaposlenih in izobrazbena struktura zaposlenih na dan 31. decembra 2013 sta prikazani v poslovnem delu letnega poročila, v poglavju Upravljanje človeških virov.

Skupni obračunani bruto prejemki članov uprave DARS d. d. so v letu 2013 znašali 380.569 evrov. V razporednici so prikazani prejemki uprave DARS d. d. po posameznih članih.

V EUR (brez centov)	Matjaž Knez predsednik uprave	Tine Svolfšak član uprave	Franc Skok član uprave	Janko Kernel član uprave/ delavski direktor do 23. 10. 2013	Skupaj
Bruto plače	99.266	89.546	89.821	64.471	343.104
Izplačilo spremenljivega prejemka za leto 2012	7.398	6.658	4.439	980	19.475
Bonitete	5.970	2.707	2.562	2.430	13.669
Povračila stroškov	795	851	1.043	702	3.391
Dodatno pokojninsko zavarovanje	0	0	456	474	930
Skupaj	113.429	99.762	98.321	69.057	380.569

Zaposlenim na podlagi pogodbe o zaposlitvi, za katere ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, so bili v letu 2013 obračunani bruto prejemki v višini 665.595 evrov.

Prejemki članov nadzornega sveta v letu 2013 so prikazani v spodnji tabeli.

V EUR (brez centov)	Osnovno plačilo za opravljanje funkcije v nadzornem svetu	Sejnine za delo v nadzornem svetu	Osnovno plačilo za opravljanje funkcije v revizijski komisiji	Sejnine za delo v revizijski komisiji	Osnovno plačilo za opravljanje funkcije v kadrovske komisiji	Sejnine za delo v kadrovske komisiji	Potni stroški	Bonitete	Skupaj
Dušan Hočevar	19.500	4.345	0	0	3.250	1.100	559	201	28.955
Ivan Križnič	13.000	4.345	0	0	4.875	1.100	2.749	201	26.270
Silva Savšek	13.000	4.345	4.875	2.420	0	0	442	217	25.299
Robert Čehovin	13.000	4.345	3.250	2.420	0	0	1.803	217	25.035
Vito Meško	13.000	4.345	0	0	3.250	1.100	0	217	21.912
Marjan Sisinger	13.000	4.345	0	0	0	0	0	201	17.546
Silva Jamnik, zunanja strokovnjakinja	0	0	0	4.400	0	0	1.818	0	6.218
Skupaj	84.500	26.070	8.125	9.240	11.375	3.300	7.371	1.253	151.234

Dругih prejemkov člani nadzornega sveta niso prejeli.

Zahtevki zaposlenih, izhajajoči iz delovnih sporov, ki jim uprava DARS d. d. nasprotuje, so razkriti v pojasnilih postavke dolgoročnih rezervacij.

II.4.2.6 Odpisi vrednosti

V EUR (brez centov)	2013	Delež	2012	Indeks
Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev	4.550.210	3%	3.340.109	136
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	143.162.866	97%	141.900.646	101
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstvih	151.219	0%	15.978	946
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	223.986	0%	181.331	124
Skupaj	148.088.281	100%	145.438.064	102

Amortizacija neopredmetenih osnovnih sredstev, ki zajema amortizacijo programske opreme in stavbne pravice, je v letu 2013 znašala 4.550.210 evrov. Stavbna pravica je bila v skladu z ZDARS-1 ustanovljena v korist DARS d. d. na zemljiščih v lasti Republike Slovenije, na katerih so avtoceste kot objekti, ki so bili zgrajeni ali so se pričeli graditi pred uveljavitvijo ZDARS-1. Stavbna pravica je ustanovljena za obdobje 50 let.

Prevrednotovalni poslovni odhodki od obratnih sredstev vključujejo predvsem popravke vrednosti terjatev do kupcev v višini 129.839 evrov, odpise terjatev v višini 40.073 evrov ter prevrednotenje zalog vinjet z letnico 2013, katerih prodaja je bila zaključena 30. novembra 2013, v višini 53.102 evrov.

II.4.2.7 Drugi poslovni odhodki

V postavko drugi poslovni odhodki v višini 1.367.954 evrov so vključeni tudi stroški oblikovanja dolgoročnih rezervacij v višini 1.121.205 evrov. Stroški oblikovanja dolgoročnih rezervacij v letu 2013 se nanašajo na:

- dolgoročno vnaprej vračunane stroške iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z gradnjo in obnavljanjem avtocest, v višini 937.131 evrov, za tožbe, povezane z upravljanjem in vzdrževanjem avtocest, v višini 13.319 evrov, ter za tožbe delavcev iz naslova delovnih razmerij v višini 15.000 evrov;
- oblikovane rezervacije za odpravnine za presežne delavce ob spremembi cestninskega sistema v višini 145.647 evrov,
- oblikovane rezervacije v višini 10.108 evrov za izplačila ob upokojitvi za zaposlene, ki v skladu z dogovorom med sindikati in družbo niso vključeni v pokojninski načrt dodatnega kolektivnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja.

II.4.2.8 Finančni prihodki od posojil, danih drugim

Finančni prihodki od posojil, danih drugim, v višini 3.595.999 evrov izhajajo iz nalaganja kratkoročnih viškov likvidnih sredstev DARS d. d. pri bankah v obliki depozitov ter prevrednotenja finančnih naložb, namenjenih prodaji.

II.4.2.9 Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih

Finančni prihodki od poslovnih terjatev do drugih v višini 258.689 evrov zajemajo finančne prihodke iz poslovnih terjatev, zaračunane zamudne obresti in pozitivne tečajne razlike.

II.4.2.10 Finančni odhodki od posojil, prejetih od bank

Finančni odhodki v višini 41.307.041 evrov predstavljajo obračunane obresti dolgoročnih kreditov. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih kreditov je na dan 31. decembra 2013 znašala 1,58 odstotka.

II.4.2.11 Finančni odhodki od izdanih obveznic

Finančni odhodki v višini 7.335.463 evrov predstavljajo obračunane obresti iz izdanih dolgoročnih vrednostnih papirjev. Povprečna ponderirana obrestna mera dolgoročnih vrednostnih papirjev je na dan 31. decembra 2013 znašala 4,35 odstotka.

II.4.2.12 Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti

Finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti v višini 1.635.543 evrov med drugim vključujejo negativne obresti iz izvedenih finančnih instrumentov, ki so razlika med variabilno obrestno mero zavarovanega posojila in fiksno obrestno mero izvedenega instrumenta.

II.4.2.13 Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti

Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti v višini 30.705 evrov med drugim vključujejo obračunane zamudne obresti iz naslova nepravčasno poravnanih obveznosti.

II.4.2.14 Drugi prihodki

Drugi prihodki v višini 70.014 evrov predstavljajo odškodnine, prejete po sodbah, zaračunane pogodbene kazni, nagrade za preseganje kvote zaposlenih invalidov, povrnjene stroške postopka DARS d. d. v okviru izvajanja prekrškovnega nadzora nad cestninjenjem in podobno.

II.4.2.15 Drugi odhodki

Drugi odhodki v višini 136.941 evrov vključujejo predvsem odškodnine, plačane po sodbah, povrnjene stroške v revizijskih postopkih po zakonu o javnih naročilih, dane donacije in podobno.

II.4.2.16 Davek od dohodka pravnih oseb

Davek od dohodka pravnih oseb je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2). Davek od dohodka za leto 2013 je obračunan po 17-odstotni stopnji na obdavčljivi dobiček, ki ga je ustvarilo podjetje v davčnem obdobju.

V EUR (brez centov)	2013	2012
1 Prihodki	327.666.309	317.316.359
2 Odhodki	271.187.458	286.629.433
3 Celotni dobiček (1 – 2)	56.478.851	30.686.925
4 Zmanjšanje prihodkov	120.068	65.125
5 Povečanje prihodkov	0	0
6 Zmanjšanje odhodkov za oblikovanje rezervacij in prevrednotenje terjatev	325.492	216.144
7 Zmanjšanje odhodkov, drugi nepriznani odhodki	1.420.573	1.076.311
8 Povečanje priznanih odhodkov	33.505	76.898
9 Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki (1 – 2 – 4 + 5 + 6 + 7 – 8)	58.071.343	31.837.358
10 Davčna osnova (9)	58.071.343	31.837.358
11 Sprememba davčne osnove zaradi spremembe računovodskih usmeritev in popravkov napak	-134.705	-174.430
12 Povečanje davčne osnove za izkoriščene davčne olajšave	0	0
13 Olajšava za investiranje	534.039	1.145.145
14 Olajšava za zaposlovanje invalidov	296.042	287.504
15 Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	0	3.822
16 Olajšava za dodatno pokojninsko zavarovanje	804.596	812.276
17 Olajšava za donacije	17.410	15.250
18 Osnova za davek (10 + 11 + 12 – 13 – 14 – 15 – 16 – 17)	56.284.551	29.398.932
19 Davek od dohodkov pravnih oseb	9.568.374	5.278.752

Celotni dobiček, ugotovljen v izkazu poslovnega izida, zmanjšan za obveznost za davek od dohodka pravnih oseb za obračunsko obdobje ter za odložene davke, predstavlja čisti poslovni izid obračunskega obdobja.

V EUR (brez centov)	2013	2012
Dobiček iz poslovanja	102.999.842	95.551.820
Dobiček iz financiranja	-46.454.064	-64.955.483
Dobiček zunaj rednega delovanja	-66.927	90.589
CELOTNI DOBIČEK	56.478.851	30.686.926
Davek od dobička	-9.568.374	-5.278.752
Odloženi davki	233.396	-1.001.911
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	47.143.873	24.406.263

Terjatve za odloženi davek so pripoznane za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Efektivna davčna stopnja, izračunana kot kvocient med celotnim plačanim davkom in celotnim dobičkom za leto 2013, znaša 11,60 odstotka.

II.4.2.17 Čisti poslovni izid po preračunu na podlagi rasti cen življenjskih potrebščin

V EUR (brez centov)	Odstotek rasti	Znesek kapitala	Izračunani učinek	Zmanjšani poslovni izid
Kapital – vse postavke razen dobička tekočega leta	0,70%	2.425.789.223	16.980.525	30.163.349

II. 5 POSLOVNA IN FINANČNA TVEGANJA

Poslovna in finančna tveganja so predstavljena v poslovnem delu letnega poročila.

II. 6 DOGODKI PO DATUMU SESTAVITVE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Dogodki, ki so se zgodili po datumu sestavitve računovodskih izkazov, niso vplivali na računovodske izkaze družbe DARS d. d. za leto 2013.

II. 7 REVIDIRANJE LETNEGA POROČILA ZA LETO 2013

Pogodbeni znesek storitev revidiranja letnega poročila za leto 2013 za družbo DARS d. d. znaša 21.966 evrov (brez DDV). Revizijo je opravila družba Deloitte revizija d. o. o., Ljubljana. V letu 2013 revizijska družba ni opravila nobene druge storitve za družbo DARS d. d.

II.8 REVIZORJEVO POROČILO

Deloitte Revizija d.o.o.
Dunajska cesta 155
1000 Ljubljana
Slovenija

Tel: + 386 (0)1 3072 800
Fax: + 386 (0)1 3072 900
www.deloitte.si

POROČILO NEODVISNEGA REVIZORJA **lastnikom družbe Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d.**

Poročilo o računovodskih izkazih

Revidirali smo priložene računovodske izkaze družbe Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d. (v nadaljevanju: Družba), ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2013, izkaz vsobsegajočega donosa, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost posloводства za računovodske izkaze

Posloводство je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi, in za takšen notranji nadzor, ki je po mnenju posloводства potreben za pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Revizorjeva odgovornost

Naša odgovornost je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Razen izjeme, obravnavane v naslednjih odstavkih, smo revizijo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanim in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov družbe, da bi določil okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja družbe. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Osnova za mnenje s pridržkom - odstopanje od SRS v letu 2010

Družba je na dan 1.1.2010 v svoje poslovne knjige prevzela osnovna sredstva, ki jih je do 31.12.2009 vodila v izvenbilančni evidenci (lastnina RS v upravljanju DARS d.d.). Družba je pri tem prenosu upoštevala 25. člen Zakona o družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji

Ime Deloitte se nanaša na Deloitte Touche Tohmatsu Limited, pravno osebo, ustanovljeno v skladu z zakonodajo Združenega kraljevstva Velike Britanije in Severne Irske (v izvirniku: UK private company limited by guarantee), in mrežo njenih članic, od katerih je vsaka ločena in samostojna pravna oseba. Podroben opis pravne organiziranosti združenja Deloitte Touche Tohmatsu Limited in njenih družb članic je na voljo na www.deloitte.com/wholesale/druzba.

Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited

(ZDARS-1), ki predpisuje, da se sredstva in viri sredstev, ki jih določajo 14., 15. in 18. člen ZDARS-1 izkazujejo in vodijo v poslovnih knjigah družbe prvič za celo poslovno leto 2010 in se tudi upoštevajo pri pripravi računovodskih izkazov. Po našem vedenju drugačna uradna interpretacija zakona ne obstaja, zato je skladno z navedenim, družba sredstva pridobljena po ZDARS-1 v svojih poslovnih knjigah amortizirala celotno poslovno leto 2010 in jih ni pričela amortizirati prvi dan naslednjega meseca potem, ko so bila sredstva razpoložljiva za uporabo (datum sprejema zakona, ki je 4. december 2010). Opisana računovodska rešitev, ki je bila uzakonjena z ZDARS-1, ni bila v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi. Zaradi tega je preneseni poslovni izid podcenjen za znesek obračunane amortizacije leta 2010 v višini 106.598 tisoč EUR.

Mnenje

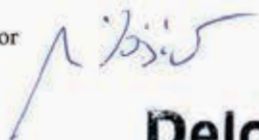
Razen glede učinkov opisanih v odstavku »Osnova za mnenje s pridržkom - odstopanje od SRS v letu 2010«, računovodski izkazi po našem mnenju podajajo resničen in pošten prikaz finančnega položaja družbe na dan 31. decembra 2013 ter njenega poslovnega izida in denarnih tokov za tedaj končano leto v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi.

Poročilo o drugih zakonskih in regulativnih zahtevah

Poslovodstvo je odgovorno tudi za pripravo poslovnega poročila v skladu z zahtevami Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1). Naša odgovornost je podati oceno o tem, ali je poslovno poročilo skladno z revidiranimi računovodskimi izkazi. Naši postopki v zvezi s tem so opravljeni v skladu z mednarodnim standardom revidiranja 720 in omejeni zgolj na oceno skladnosti poslovnega poročila z revidiranimi računovodskimi izkazi. Po našem mnenju je poslovno poročilo skladno z revidiranimi računovodskimi izkazi, za katere smo izdali mnenje s pridržkom.

DELOITTE REVIZIJA d.o.o.

Kristian Milošič
Pooblaščen revizor

Yuri Sidorovich
Predsednik uprave

Deloitte.

Ljubljana, 17. april 2014

DELOITTE REVIZIJA D.O.O.
Ljubljana, Slovenija 3

PRILOGA 1: PREGLEDNOST FINANČNIH ODNOSOV IN LOČENO IZKAZOVANJE POSLOVANJA PO DEJAVNOSTIH

DARS d. d. skladno z Zakonom o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (ZPFOLERD-1, Ur. l. RS, št. 33/2011) ločeno izkazuje poslovanje za posle, ki jih po 4. členu ZDARS-1 opravlja v imenu Republike Slovenije in za njen račun, ter za posle, ki jih opravlja v svojem imenu in za svoj račun, to so gradnja in obnavljanje avtocest, njihovo upravljanje in vzdrževanje ter izvajanje cestninjenja.

Na podlagi 4. člena ZDARS-1 in Pogodbe o izvajanju naročila DARS d. d. opravlja naloge, povezane s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor ter pridobivanjem nepremičnin za potrebe gradnje avtocest. DARS d. d. opravlja te posle kot posle za tuj račun in za opravljene storitve evidentira terjatve do RS. Sredstva za te posle se v skladu z 10. členom ZDARS-1 zagotavljajo v proračunu RS. Leta 2012 sta RS in DARS d. d. sklenila Pogodbo o izvajanju naročila na podlagi 4. člena ZDARS-1 ter letno izvedbeno pogodbo za leto 2013, ki je podrobneje urejala medsebojna razmerja v letu 2013. V izvedbeni pogodbi za leto 2013 so opredeljeni vsebina ter predvidena vrednost opravljenih del, nadomestilo DARS d. d. za opravljene naloge ter dinamika zaračunavanja in plačevanja storitev, zajetih v pogodbo.

DARS d. d. je na podlagi letne izvedbene pogodbe za leto 2013 upravičen do nadomestila, ki je skladno z dejansko opravljenim številom ur. Stroški za opravljene naloge, ki nastanejo v odnosu do tretjih oseb, v celoti bremenijo RS in jih DARS d. d. prefakturira RS.

DARS d. d. kot prihodek od dejavnosti prostorskega načrtovanja in umeščanja avtocest v prostor ter pridobivanja nepremičnin za potrebe gradnje avtocest izkazuje nadomestilo po Pogodbi o izvajanju naročila, ki ga RS priznava DARS d. d. za opravljanje naročila. Družba kot strošek dejavnosti izkazuje celotne stroške Oddelka za prostorsko načrtovanje in strošek materiala, storitev, dela in amortizacije sredstev Pravne službe (35 odstotkov), Službe za finance in računovodstvo ter Področja investicij (splošno) (pet odstotkov) in Kontrolinga (sedem odstotkov).

Leta 2013 je družba iz dejavnosti po 4. členu ZDARS-1 izkazala izgubo v višini 119.565 evrov.

Družba v okviru koncesijske dejavnosti, ki jo opravlja v svojem imenu in za svoj račun, izvaja gradnjo in obnavljanje avtocest, jih upravlja, vzdržuje ter izvaja cestninjenje. Med prihodke dejavnosti zajema vse prihodke, razen prihodkov po pogodbi o izvajanju naročila, med stroški pa izkazuje vse stroške, razen celotnih stroškov Oddelka za prostorsko načrtovanje in stroškov materiala, storitev, dela in amortizacije sredstev Pravne službe (39 odstotkov), Službe za finance in računovodstvo ter Področja investicij (splošno) (pet odstotkov) in Kontrolinga (sedem odstotkov). Posamezne postavke so podrobneje obrazložene v pojasnilih k računovodskim izkazom.

Z vidika pomembnosti posameznih postavk družba ne pripravlja ločene bilance stanja. Opredmetena osnovna sredstva oziroma pripadajoči stroški amortizacije so razporejeni med dejavnostmi v skladu z zgoraj opisano delitvijo.

Izkaz vseobsegajočega donosa po dejavnostih za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2013

V EUR (brez centov)	Pogodba o naročilu	Koncesijska pogodba	Skupaj
1. Čisti prihodki od prodaje	412.267	315.228.211	315.640.478
Prihodki od cestnin	0	305.296.550	305.296.550
Prihodki od zakupnin	0	7.270.137	7.270.137
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	0	741.471	741.471
Prihodki od služnosti	0	291.588	291.588
Prihodki po agentski pogodbi	412.267	0	412.267
Prihodki od telekomunikacij	0	955.645	955.645
Drugi prihodki od prodaje	0	672.821	672.821
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	405.388	405.388
4. Drugi poslovni prihodki	0	7.695.741	7.695.741
5. Stroški blaga, materiala in storitev	-173.164	-36.802.082	-36.975.246
a) nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter str. porabljenega materiala	-6.913	-11.889.852	-11.896.765
b) stroški storitev	-166.251	-24.912.230	-25.078.481
6. Stroški dela	-354.457	-33.955.827	-34.310.284
a) stroški plač	-281.221	-24.945.642	-25.226.863
b) stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja	-51.545	-4.822.873	-4.874.417
c) drugi stroški dela	-21.691	-4.187.312	-4.209.004
7. Odpisi vrednosti	-1.892	-148.086.389	-148.088.281
a) amortizacija	-1.892	-147.711.184	-147.713.076
b) prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopred. sr. in opredmetenih osnovnih sredstvih	0	-151.219	-151.219
c) prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	-223.986	-223.986
8. Drugi poslovni odhodki	-2.319	-1.365.635	-1.367.954
10. Finančni prihodki iz danih posojil	0	3.595.999	3.595.999
b) finančni prihodki iz posojil, danim drugim	0	3.595.999	3.595.999
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	0	258.689	258.689
b) finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	0	258.689	258.689
12. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	0	0	0
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	0	-50.278.047	-50.278.047
b) finančni odhodki iz posojil, prejetih od bank	0	-41.307.041	-41.307.041
c) finančni odhodki iz izdanih obveznic	0	-7.335.463	-7.335.463
č) finančni odhodki iz drugih finančnih obveznosti	0	-1.635.543	-1.635.543
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	0	-30.705	-30.705
b) finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev	0	-18.455	-18.455
c) finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	0	-12.250	-12.250
15. Drugi prihodki	0	70.014	70.014
16. Drugi odhodki	0	-136.941	-136.941
17. Davek iz dobička	0	-9.568.374	-9.568.374
18. Odloženi davki	0	233.396	233.396
19. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	-119.565	47.263.439	47.143.874
23. Drugi vseobsegajoči donos	0	0	0
24. Celotni vseobsegajoči donos obračunskega obdobja	-119.565	47.263.439	47.143.874

